

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

XLIII. letnik

št. 4

julij 1960

RAZMIŠLJANJE NA VISOKI PREŽI

Ing. Pavle Ažber

Zopet je tu čas, ko se pogovori lovcev sukajo v glavnem okrog srnjaka. Res lep in romantičen je lov na to plemenito divjad naših gozdov. Morda je privlačnost tega lova kriva, da grešimo najbolj kruto ravno pri srnjadi. V mislih imam namreč problem zastreljene divjadi. Precej je bilo že napisanega v zvezi s tem, vendar imam vedno kadar berem take članke, občutek, da zvenijo premalo prepričevalno in da ne zajemajo vse resnice o dogajanjih v naših gozdovih. Na podlagi desetletnega opazovanja sem prišel do prepričanja, da je odstotek zastreljene srnjadi pri nas mnogo večji, kot si to sploh predstavljamo. Marsikdo bo nejeverno zmajeval z glavo, ko bo bral te vrste, vendar sem zase popolnoma prepričan, da žalostno propade v naših gozdovih skoraj četrtino toliko zastreljene divjadi, kot jo lovsko pravično uplenimo.

Do te številke nisem prišel slučajno. Za primer bom navedel lovišče, ki je zelo dobro nadzorovano. Letni odobreni odstrel je znašal 12 srnjakov. Uplenjenih je bilo 8, trije so bili najdeni zastreljeni že razpadli. Pravo mnenje o teh številkah more izreči le tisti, ki se v lovišču res veliko zadržuje in mu ne ostanejo prikriti niti najbolj skriti jarki in kottički revirja. Edino pametno je, da pogledamo stvarnosti v obraz, ker le na ta način bomo lahko izboljšali sedanje stanje. Izgovori nekaterih, ki trde, da v njihovih loviščih tega ni, so dokaj jalovi ter dokazujejo kvečjemu to, da njihov revir ni zadosti kontroliran in ostane resnično stanje nepoznano. Res je, da so izjeme povsod, vendar menim, da so v tem pogledu bolj redke. Nejevernim Tomažem svetujem, da vsakemu uplenjenemu kosu srnjadi ugotove mesto zadetka. Skoraj povsod bodo opazili lep strel v plečetu. Vprašajmo se, kje je ostala divjad, zadeta v mehko. Med uplenjeno jo redko najdemo zato, ker razpada v najsamotnejših predelih lovišča.

Največjega krivca za ta, lahko rečemo, lovski kriminal, moramo iskati pri koničasti vojaški Mauzer municiji. Večina lovcev enostavno ne verjame, da vojaška »humana« municija še zdaleč ni primerna za lovske namene. Zakaj ne, ne bom opisoval, ker so o tem izčrpno podali svoje mnenje že številni strokovnjaki. Naravnost nerazumljivo mi je, zakaj se tako malo poslužujemo hvaležne domače lovske Mauzer patrone, ki kljub malenkostnim nedostatom odlično služi svojemu namenu. Po mojem mnenju ne bo prej bistvenih izboljšav v tem pogledu, dokler ne bo v zeleni praksi izstreljen zadnji vojaški koničasti naboj.

Namen mojega pisanja ni, da bi opisoval učinke različnih projektilov na živalski organi-

zem ali da bi govoril o koristnosti psov barvarjev. Z mojim člankom bi le rad vzpodbudil lovca začetnika, da bo po slehernem oddanem strelu vztrajno iskal obstreljeno divjad tudi tedaj, ko bi to na prvi pogled izgledalo brezupno.

Najvažnejši napotek vsakemu lovcu v lovišču bodi: Kadarkoli ukriviš prst na divjad, ki je po strelu zbežala, si dolžan preiskati nastrel do najmanjše podrobnosti. Če tu nisi nič opazil, preišči ravno tako vestno še okolico. Izgovor, da divjad zadetka ni nakazala in da zato nima smisla iskati, je zelo zgrešen, da ne rečem bedast. Zakaj, če si sprožil, si imel srnjaka vendar na muhi, ker sicer ne bi streljal. Usodno za marsikatero izgubljeno divjad je, da nekateri lovci ne morejo ali ne marajo razumeti, da čisto smrtno zadeta divjad pokaže tako minimalne znake zadetka, da jih opazi res le izkušeno oko. Izraziti znaki, kot jih opisuje lovska literatura, se neredko kažejo v tako neznatni obliki, da jih razburjen strelec sploh ne opazi.

Z resničnim doživljanjem želim povedati, kako koristne lastnosti lovca uplenitelja so ravno vestnost, vztrajnost in doslednost.

Bilo je lani v začetku meseca oktobra. Kot navadno, je tudi tisti večer izstopila srna in se preko pokošenega travnika bližala ajdi. Strel jo je presenetil ravno tedaj, ko je bila na pol obrnjena proti meni. Takoj ob poku nisem opazil nič posebnega, kar bi pričalo o zadetku. Žival je dvignila glavo, za trenutek obstala, nato pa v teku izginila za grebenom, ki mi je vzel smer bega. Na nastrelu nisem našel prav nobenih znakov zadetka. Ko sem s preiskovanjem končal, sem sedel na deblo podrtga drevesa in v mislih še enkrat obnovil dogajanje po strelu. Vsako stvar sem dodobra razčlenil. Končno sem prišel do zaključka, da je bilo obnašanje srne po strelu popolnoma podobno obnašanju zgrešene divjadi, ki jo je strel zgolj preplašil. Sumljivo mi je bilo le in dozdevalo se mi je, če sem si predočil beg srne, da je zelo rahlo pobešala smrček. To in pa dejstvo, da sem streljal na razdaljo komaj 20 metrov, me je prepričalo, da je srna ranjena. Ker se je med tem časom stemnilo, sem se napotil v dolino in poiskal družinskega kinologa ter se domenil z njim za drugi dan.

Drugi dan nas je zalotila že prva jutranja zarja na mestu nastrela. Bili smo trije, kinolog, njegov resasti istrijanec in jaz. Najprej sva s kinologom skušala najti kri, da bi lahko napotila psa na sled. Kljub enournemu prizadevanju se to nama ni posrečilo. Rezultat truda je bil le ta, da mi je kinolog Zdravko nejevoljen dejal: »Kaj me kličeš, če na nastrelu ni najti nobene

krvi!« Poslovila sva se zelo hladno, nakar je s svojim psom odšel v dolino.

Nekaj časa nisem vedel, kje in kako naj začnem z delom. Smer bega mi je bila znana do grebena, le kakih 30 m od nastrela. Odločil sem se in pričel iskati onstran grebena in sicer v polkrogih, katerih radiuse sem v vsakem naslednjem krogu zvečal približno za 10 m. Napravil sem že dvanajst takih krožnic, vendar brez uspeha. Tedaj pa, kot da bi prijel za električni vod, me je streslo po vsem telesu. Na listu regrata ob mojih nogah se je rdečila v jesenskem soncu majhna lisa. Dognal sem, da je kri, ki je že precej zvođenela v jutranji rosi. Ta prvi krvni sled je bil skoraj 150 m od nastrela. Torej sem res zadel. Občutek, da sem pravilno presodil položaj, mi je vlil nove volje do iskanja. Ura je bila deset. Za mano so bile torej dobre štiri ure iskanja, preden sem sploh našel prve znake, ki so potrjevali mojo domnevo. Sled je bil sedaj kakih 50 m dobro viden, na kar je izginil. Po kratkem premisleku sem šel po psa. Po poldrugourni hitri hoji sem bil z istrijancem zopet na mestu, kjer se je zgubil sled. Kljub veselju do dela, ki ga je pes kazal, nisva nikamor napredovala. Krvni sled je prenehal, kot bi odrezal. Odločil sem se za prvi način iskanja. Šel sem kakih 100 m v podaljšani smeri krvnega sledu in začel iskati v krogih. Toda potrebno ni bilo, kajti to pot sem imel zares srečo. Že od daleč sem opazil na debeli bukvi veliko rdečo liso in na njej zaznal tudi srnine dlake. Ranjena žival se je verjetno zaletela v drevo. Hkrati ko sem zagledal liso, je napel jermen tudi moj štirinožni pomagač. Krvni sled je bil od tu dalje zelo dobro viden. Tako je šlo

kakih 200 m, ko mi je kri ponovno izginila iz vida, pes pa je še vedno z nosom pri tleh, zelo odločno vodil naprej. Po kakih 150 metrih, ko sem že mislil, da sva na napačni poti, sem zagledal srno, ležečo in že trdo, za debelo smreko. Ta čas, ko sem dajal psu svojo malico, je zvonilo poldne. Celotno iskanje je trajalo ravno šest ur.

Ko sem pregledal srno, sem dognal, da je krogla vstopila spredaj na desni strani prsi nekoliko iz strani, izstopila pa za desnim plečatom. Prsni koš in trebušna votlina sta bila s krvjo popolnoma zalita. Omenim naj še, da je bila srna streljana s koničastim vojaškim Mauzer nabojem, ki sem ga nosil s seboj, pripravljenega za morebitni usmrtilni strel, lovski naboj pa je ostal v žepu. Do te nerodne zamenjave je prišlo zaradi razburjenja pri nabijanju. Na čakališču sem namreč v mraku puško izpraznil, ko sem pa zagledal srno, sem puško avtomatično zopet nabil, ne da bi odvrnil pogled od srne. Tako je bila moja majhna nepazljivost kriva, da se je srna po nepotrebnem mučila, jaz pa kaznovan z dolgim, utrudljivim iskanjem.

Na koncu naj še omenim, da me v življenju nikoli nobena pohvala ni tako razveselila, kot iskrene besede kinologa Zdravka, ko me je ob naslednji brakadi na zbornem mestu pred vsemi lovci pohvalil za vztrajnost pri iskanju.

Ta doživljaj objavljam v našem glasilu zato, ker upam, da bo marsikateremu lovskemu tovarišu v vzpodbudo tedaj, ko bo že omahoval pri napornem iskanju na krvnem sledu. Če bo zavoljo tega najdena le ena srna, ki bi sicer žalostno propadla v gozdu, je moj članek dosegel svoj namen.

Zanimivo srnjakovo zobovje

Prof. dr. Jože Rant

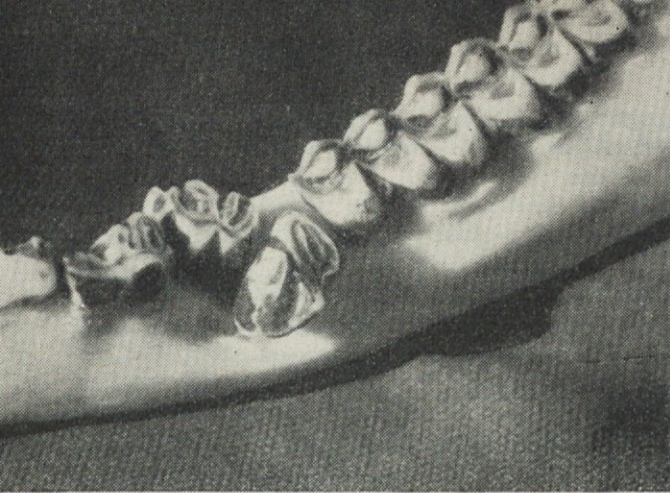
Bralci »Lovca« naj mi oprostite, da zopet pišem o zobovju srnjadi. Tov. J. H. iz Nove Gorice mi je namreč poslal v pregled spodnjo čeljust srnjaka, uplenjenega za časa letošnjega prska iz okolice Grgarja pri Gorici. Poslana spodnja čeljust ni zanimiva samo za lovca, temveč še bolj za strokovnjaka, zobarja. Iz priloženih slik lahko vidite to zanimivo redkost.

Spodnja čeljust ima na desni strani normalno zobovje, ki je že močno obrušeno. Leva stran pa kaže že za laika čudno oblikovano zobovje. V sredini spodnje čeljusti stoji iz zobne vrste, ki je drugače normalno oblikovana, en zob. V okolici tega zoba in ob sosednjih zobeh manjka ves koščen zobski nastavek. V levi spodnji čeljusti je namesto šest zob, sedem zob. Verjetno je ta, ki stoji iz zobne vrste, prekoštevilen.

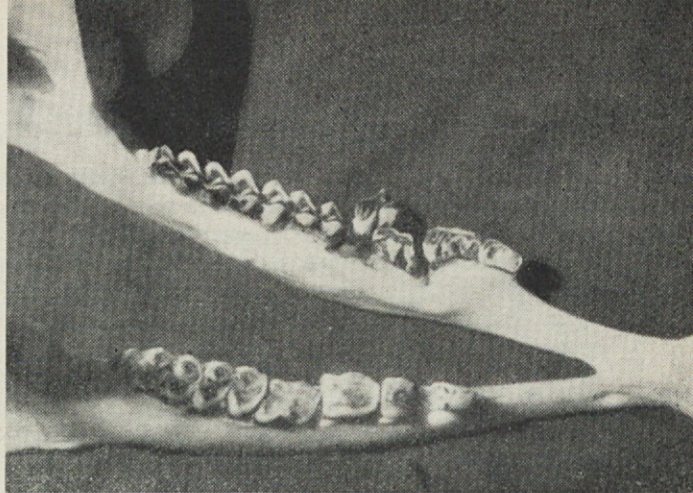
(Slika 1.) Ta nadštevilčen zob je ravno na meji med ličniki in kočniki. Vprašanje je, ali je ta nadštevilčen zob zaostali mlečni zob, ki ni izpadel (strokovno imenovan persistenten mlečni zob), ali pa je zrasel na tem mestu odvišen, nadštevilčen zob. Diagnoza je v tem primeru lahka. Ako bi bil ta zob zaostali mlečni zob, bi moral biti to edino tretji mlečni kočnik, ki bi kakor vemo, moral imeti tri korenine. (Glej moj opis zobovja srnjadi v Lovcu 1958.) Rentgenska slika kaže, da ima ta zob samo dve korenini in torej ni zaostali tretji mlečni molar. Spadati mora h kočnikom in je torej nadštevilčen. Rentgen nam pokaže, da imajo v tem okolišu vsi zobje, ličniki in kočniki, dve korenini.

Zobje srnjadi in jelenjadi v čeljustni kosti so tesno drug poleg drugega, tako da se mednje

Slika 1

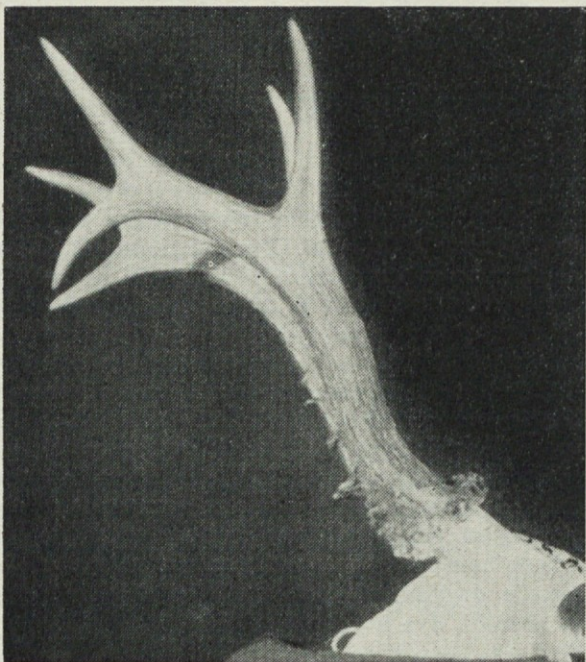
Slika 2

ne more zataktniti bilka. Le pri zelo starih živalih se zobna vrsta zaradi obrušenja zob prekine in to najprej ob prvem kočniku in prvem ličniku. V našem primeru pa vidimo, da je v okolici prvega kočnika zobna vrsta prekinjena in da je nastala med zobno vrsto in izven stoječim zobom škrbina, kjer se je lahko nabirala zaostala hrana. Tu se je hrana razkrajala in s tem povzročala lokalna vnetja dlesni. Verjetno je pa, da so večje okvare dlesni povzročile bilke, ki so se med zobmi zataktnile in pri tem ranile dlesen. Žival si ne more odstraniti zaostale hrane med zobmi kakor človek in posledice so neizbežne. Za prežvekovalce je posebno važno, da imajo strnjeno zobno vrsto, da pri prežvekovaju temeljito premeljejo hrano in da med tesno stoječe zobe ne more priti trda hrana. Nasprotno so pri mesojedcih pogostokrat med zobmi večji ali manjši

presledki, ker ni potrebe, da bi stali zobje tesno drug ob drugem. Hrane mesojedci ne prežvekujejo, ampak jo samo razkosavajo in v kosih goltajo. V primeru tega srnjaka so torej zavoljo poškodb dlesne in zaradi razpada hrane, nastala lokalna vnetja dlesne. Ker je to trajalo dalj časa, mogoče leto ali več, je nastalo tudi gnojno vnetje ob tem, izven vrste stoječem zobu. Kostno vnetje se je še razširilo v okolico in zajelo tudi že oba sosednja zoba. Tako je kostno gnitje že skoraj popolnoma uničilo kostno tkivo zobiščnega nastavka ob teh zobeh. Rentgenska slika kaže, da je obzobna kost že toliko uničena, da je zob tik pred izpadom. Podobne pojave opazimo redno pri ljudeh in posledica je majavost zob. To je vsekakor anatomska zanimivost te čeljusti, še bolj pa je zanimiva posledica te abnormalnosti, oziroma posledice, ki so nastale zaradi zmanjšanja funkcije zobovja.

Prav gotovo je imel srnjak zavoljo lokalnega kroničnega vnetja bolečine. Zato ni mogel pravilno žvečiti hrane. Posebno ga je moralo boleti pri prežvekovanju. Zato je v glavnem uporabljal zobovje na svoji zdravi, desni strani. In v resnici, kar je zelo zanimivo, so vsi zobje na desni strani močno in veliko bolj obrabljeni, kot na bolni levi strani. (Slika 2.)

Po pripovedovanju uplenitelja, srnjak tudi ni imel na desni strani sekalcev, kar je vidno na fotografiji. Na splošno so vsi zobje na desni strani za 2–3 mm bolj obrabljeni in zato za 2 do 3 mm nižji. Obraba zob na desni strani kaže na starost srnjaka nad 10 let, medtem ko zobje na levi strani ustrezajo starosti ca. 5 let. Slika rogovje (slika 3) nam pove, da je srnjak star 4–5 let. Iz stanja zobovja bi sklepali, da je srnjak pretežno uporabljal desno stran zobovja, oziroma desni čeljustni sklep, da je torej žvečil enostransko. V resnici je desni čeljustni sklep oziroma desna čeljustna sklepna glavica zavoljo obrabe manjša (slika 4). Seveda bi bila vsa stvar bolj razumljiva, ako bi bila zraven še zgornja čeljust. Vendar nam pričujoči primer jasno kaže, kako se tudi žival v naravi pri go-

Slika 3

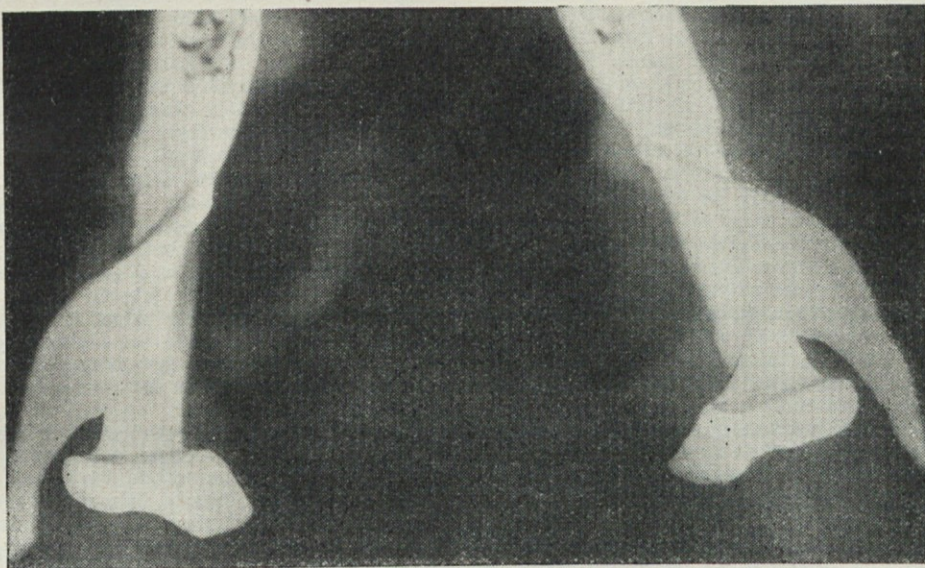

tovih obolenjih prilagodi danim pogojem, da se obdrži pri življenju.

Končno moram pohvaliti upleniteja, da mi je poslal zanimiv primer in mu izraziti zahvalo. Preparati so vzorno pripravljeni in vestno obdelani, kar priča, da je uplenitelj lovec s srcem, ki zna ceniti uplenjeno divjad in trofejo.

To priložnost pa si upam izkoristiti, da povabim vse naše lovce-strokovnjake, da bi s svojih področij kaj zanimivega pisali v »Lovca« oziroma, da bi se osnoval pri republiški LZ odbor strokovnjakov, ki bi tudi s strokovnimi članki čimbolj obogatili znanje našega članstva. Glasilo bi pa s tem mnogo pridobilo na ugledu. Naj navedem samo nekaj primerov: Mnogo je medicinskih vprašanj, ki bi zanimala naše lovce

n. pr. prehrana lovca na lovu, obleka lovca itd. Mnogo bi lahko pisali veterinarji-lovci o boleznih naše divjadi, o boleznih in prehrani psov itd. Kočljiva so tudi vprašanja iz poljedelstva in gozdarstva, ki živo zanimajo lovce. Tudi je dosti zanimivih tem iz pravosodja. Naši inženirji arhitekti bi lahko v našem glasilu dajali navodila za gradnjo koč. Pa tudi naši lovci umetniki bi lahko s svojimi stvaritvami proslavili sebe in naše glasilo. Pripominjam, da bi tak strokovni odbor pri Zvezi prav nič ne obremenjeval finančne plati organizacije. Dela je dosti za vse in dolžnost slehernega je, da po svojih močeh prispeva k dvigu našega lovstva. »Ne, kar veleva mu stan — kar more, to mož je storiti dolžan«.

Slika 4

NASELITEV KOTORN

Ivan Dolinar

V poročilu Fr. Cvenkla je tudi omenjena naselitev kotorn. Že pred leti sem hotel napisati o kotorni svoje mnenje in predlog za ponovno naselitev v predelih, kjer so nekdaj bile.

Ves čas po zadnji svetovni vojni je izšlo že več člankov o kotorni v Lovcu. Opisovali so njeno življenje, naselitev in lov nanjo. V poročilih so tudi prepovedi o prodaji jajc kotorn iz Makedonije v Nemčijo, menda še pred zadnjo vojno. Prizadevanje LZS za naselitev kotorne z veseljem pozdravljamo.

Med prvo vojno in po njej sem se le bežno zanimal za tega krasnega ptiča v Savinjskih in Kamniških planinah. Dokler sem poznal kotorno samo po slikah, preparatih in opisih, nisem imel prave predstave o nji in njenem življenju po gorah. Šele, ko sem imel priložnost, da sem tri leta občudoval kotorno v ujetništvu v Mozirju, sem z grenkobo občutil vrzel, ki je nastala v lovu z njenim iztrebljanjem v Alpah. To se je zgodilo zadnja leta pred

prvo svetovno vojno. In le prav redka kotorna jo je preživela. Tedaj sem začel raziskovati vzroke njene zginotja. Kotorna, ki so je imeli v žični ogradi v Mozirju, je bila ujeta v Solčavi na leseno past-zaklopko, okrog leta 1920. Bil je samec, ki se je oglašal spomladi in klical samico, katere pa najbrž nikjer v vseh Savinjskih alpah ni bilo. Sicer se je oglašal le dopoldne z rahlim cirikanjem.

Po izpovedi starih lovcev so bile kotorne pogoste v vsem območju Mozirske planine preko Smrekovca, Travnikov do Raduhe. V drugih predelih Savinjskih alp jih je bilo manj. V območju Ojstrice, Planjave in Brane proti Savinjskemu sedlu jo je v skalovju nadomestovala belka (snežna jerebica). Po poizvedbah, belka še tam živi. Mnogo je bilo kotorn še krog luške koče, na Toustu, Knezovi planini in Olševi.

Lovci so streljali po kotornah le priložnostno samo na tleh. Streljanja v zraku sploh niso bili vajeni. In še tako je bil uspeh minimalen, saj so

bile pri njih šibre št. 2 najdrobnejše. Ko so padali pod mojo puško divji petelini in ruševci s šibrami št. 6, niso bili prepričani, da so bile šibre učinkovite, ampak sem imel samo neverjetno srečno roko. Da so torej takšni municiji kotorne lahko uha-jale, ni bilo čudno. Po njih mnenju pa so imele le trdo življenje. Zaradi gorskih lovcev, katerih najmanjši med ptiči je bil ruševac, bi kotorne lahko mirno živele. Bile pa so priljubljen lov pastirjev, kar je bilo zanje usodno. Kakor so mi pripovedovali, so samo pastirji stikali za kotornami ter jim nastavljali razne pasti, v katere so lovili povečini žive. Kakšno vabo so dajali v pasti, nisem mogel poizvedeti. Baje so bile neke vrste jagod (mogoče brusnice). Lovili so jih v najbolj kritični letni dobi, ko kotorne vale ali vodijo zarod.

V letu 1925 ali 1926 mi je pok. dr. Jože Goričar, zdravnik v Mozirju, navdušen nimrod in ljubitelj narave, vesel sporočil, da se je zopet naselil par kotorn na Verbučevi planini (Mozirska planina). Pri čakanju na ruševca je zaslišal samca, ki vabi podobno kakor kosce. Bila sva radovedna, če se bodo kotorne zopet razmnožile. Na kito kotorn ni v tem letu nobeden naletel, pač pa se je oglasil samec naslednje leto zopet v istem območju. V naslednjih letih kotorn nobeden ni ne videl ne slišal.

V območju današnje LD Rečica nad Laškim (30 km od Mozirske planine) je po izjavi pok. Avgusta Zajdla bilo pred vojno spuščenih nekaj parov kotorn na Šmohorju, vendar se kotorne niso obdržale, pač pa na zahodnem in južnem pobočju Gozdnika (lovišče Griže—Celjsko gorovje). Toda tudi tu so se kmalu zgubile. Po zadnji vojni so mi leta 1949 sporočili, da so pri pogonu zabrneli po skalovju Kotečnika (800 m) neki ptiči, v velikosti golobov. Naslednja leta se je pri pogonih to še dogajalo. Bile so kotorne, ki so prišle nedvomno iz rečiškega lovišča in so našle tu primerno zatočišče. Ako so še letos v Kotečniku, ne morem reči; razmnožile se v okolici vsekakor niso. Videz je, da celjsko gorovje ni primerno za naselitev kotorn.

Ves prirastek na Kotečniku, ako sploh je, se izseli tako daleč, da kontrola ni možna; najbrže pa postanejo nadštevilni pari iz tega območja plen roparic. Čudno je celo, da so še tako dolgo vzdržale.

Kotorne so bile svoj čas od celjskega gorovja proti zahodu t. j. v vsem območju Kamniških in Savinskih alp do Uršle in Pece, navadni ptiči. To je kazalo, da so zginile iz teh predelov nasilno zaradi roparic, nedovoljenega odlova; možno je tudi, da jih je uničila kakšna kužna bolezen. Sistematična naselitev kotorn v te predele bi morala biti uspešna. Vsaka živalska vrsta se v svojem območju aklimatizira in ni vseno od kod bi dobili živali za ponovno naselitev. Ti predeli imajo hribski in gorski značaj z ostrimi zimami in obilnim snegom. Ali bi kraške

kotorne to prenesle? Mnenja sem, da ne, pa čeravno jim kraška burja pošteno češe perje. V tem pogorju bi se razmnožile le kotorne, ki bi prišle iz podobnih krajev z enakimi podnebnimi razmerami. Ali bi bile makedonske primerne? Mislim, da ne. Makedonija ima večino leta toplo klimo. Gore so skalovite in gole, kar bi delno ustrezalo našemu gorskemu področju, toda naših trdih zim z ledeno snežno skorjo bi najbrž ne prenesle. Drugje pa v Jugoslaviji kotorn nimamo ali vsaj ne v številu, da bi jih smeli odloviti. Preostala bi eventualna nabava iz Avstrije, kjer so enake terenske in klimatske razmere kakor v naših gorah. Živali, ki so prenesene iz ostrejšega v milejše podnebje z enakimi tereni, se brž aklimatizirajo, obratno le postopoma.

Pri nabavi iz Avstrije pa zadenemo na nepremostljive težkoče. Prvič je vprašanje, ako je dobava iz Avstrije sploh možna, t. j. če imajo kotorne v večjem številu in bi jih sploh hoteli odloviti primerno število. Drugič pa bi bila nabava tako draga, da bi ne bila v sorazmerju z namenom.

Preostane torej samo poskus z naselitvijo makedonskih kotorn. Kje in v kakšnem številu jih je potrebno naseliti? Vsekakor več parov. Naseliti bi jih bilo treba v lovišču LD Luče, na Travniku ter v gojitvenem lovišču okrog lučke koč. Oba predela Travnika in gojitveno lovišče bi morala izvršiti naselitev obenem, v vsak predel vsaj po 3 pare, pravilno pa po 5 parov. Skušnje kažejo, da le eden od treh parov uspešno vzgoji kito. Ker je prek zime, četudi brez odstrela, izpadek velik, zaradi roparic in vremenskih neprilik, ostane spomladi komaj kaj več od prvotnega števila. Ako bi pa naselili po 5 parov, je skoraj gotovo, da bi dobili po 3 kite, spomladi pa nadštevilne pare, ki bi se širili na vse strani. Račun bi torej bil — po tri pare dve do tri kite iz 6 parov; po pet parov na vsako mesto bi dalo štiri in tudi šest kit. Na več v prvem letu ne bi smeli računati.

Se en razlog je, da priporočam prav Luče za naselitev. Tam je središče nekdanjih kotorn, odkoder bi se širile na vzhod in zahod. Uspešnejša naselitev v prvem letu bi bila mogoča na Mozirski planini in Menini. Toda s teh točk bi se mogle razširjati samo proti zahodu, ker vzhodnejša lovišča (celjsko gorovje) ne pridejo v poštev.

Nisem načelen nasprotnik uvajanju novih vrst divjadi v naša lovišča, ako se 100 % dokaže, da bi bila naselitev v korist loviščem. Ako je le nekaj odstotkov pomislekov, je že potrebna previdnost, da nas nova divjad ne bo udarila drugje. Divjad pa, ki je dokazala pravico do življenjskega prostora v naših loviščih in nato bila nasilno iztrebljena ali je iz neznanih vzrokov zginila, ima vso pravico do ponovne naselitve po nekdanjih nespremenjenih terenih, kakor je primer kotorne po naših planinah.

Moj prvi pes

Dobil sem karto na kateri je stalo: Dne 4. VI. pošljem po železnici psičko z imenom »Afra« na Vaš naslov. Prosim da jo pri večernem vlaku počakate da ne bo čez noč ostala na postaji. Lovski pozdrav! Dr. Z.

Zares vesel sem bil te karte kajti za mene se je s tem začelo tako rekoč novo obdobje v mojem lovskem udejstevovanju. Še danes se mi zdi, da sem ves nestrpen čakal na večerni vlak, ki pa takrat nikakor ni hotel priti. Ko se je vlak ustavil, sem že čakal pri službenem vozu, nakar mi je sprevodnik izročil majhen zabojček, v katerem je bilo nekaj živega. Ko sem prinesel zabojček domov sem ga

hitro odprl. Segel sem z roko po oni živalci, da bi jo dvignil iz zabojčka. Av, v moj prst so se zasadili kot igle koničasti zobje. To je bil prvi pozdrav z Afro, ki se je potem razvila v prav dobrega in vsestransko uporabnega lovskega psa. Še tisti večer sva postala najboljša prijatelja in vse do tedaj, da je Afra odšla v večna lovišča.

Kot vsaka razvijajoča se stvar, tako potrebuje tudi mlad pes svojo nego in razvoju primerno krmo. To skrb je prevzela žena, ki je skrbela za psičko, kot za malega otroka. Komaj je bila Afra stara štiri mesece, me je že spremljala na krajših pohodih po revirju. S šestimi meseci je postala

moja stalna spremljevalka. Sredi novembra, torej v starosti sedem mesecev, mi je prignala prvo lisico, ki jo je že prav vztrajno gonila. Nekoliko s strahom se je približala mrtvi lisici, toda še enkrat se ji je pognala na vrat, jo davila in tresla, da sem ji le s težavo ubranil. Srdito jo je branila pred tujimi, pa čeprav poznanimi ljudmi, tako tudi pozneje vsako divjad. Tudi najboljšega prijatelja ni pustila k plenu. Divjad, ki jo je ona gonila ali našla, je bila samo najina in nihče si je ni smel prisvojiti brez mojega dovoljenja. — Kak užitek za lovca je v gorskih loviščih, lov na zajca, z dobrim psom, ki ni prenela goni vztrajno. Tak pes je bila Afra. V začetku decembra je zapadel prvi снег, za dober peden, ko sva šla z Afro prvič sama na zajca. Kmalu sva našla prve sledove. Oprčil sem jo na sledni jermen ter jo djal na svež zajčji sled. Z veliko vnemo je iskala pred menoj. Že sem videl, da je zajček priskakljal po istem sledu nazaj in dolg skok v stran med grmovje. Veliko je bilo razočaranje, ko je bilo naenkrat sledu konec. Jaz sem psičko še bolj vzpodbujal k iskanju. Začela je krožiti in kmalu našla skok med grmovje. Sprčil sem jo, ker sem vedel da zajec ni več daleč. Komaj je psička izginila med grmovjem, je že zacvilila kot da bi jo nekaj pičilo, na kar je pognala z visokim, toda še nekako hreščečim glasom. Po desetih minutah se je zajček vrnil in položil sem ga na dlako. Od tega dne je postal lov na zajca njena posebnost. Tudi lisico je prav dobro gonila, nikoli pa ne tako vztrajno kot zajca. V prvem letu sva lovila največ le sama, brez drugih psov. Tako je tudi ostala vse svoje življenje solistka, nikoli se ni pridružila gonji drugega psa, prav tako pa tudi ne popustila če je ona zajca dvignila. Zaradi srnjadi sva se samo enkrat zares spoprijela in od takrat se za zdravo parkljesto divjad ni več zmenila. Tudi v zimskem času, ko je lovopust, me je Afra spremljala na vsakem pohodu po revirju. Na zdravo srnjad se je posebno navadila pozimi pri krmljenju. Nešteto krat sva se ji približala na dober streljaj. V začetku jo je seveda mikalo, da bi jo pognala, toda moj »fuj« jo je obdržal pri nogi, pozneje se pa za zdravo srnjad sploh ni zmenila.

Moj takratni revir je bil ozek, sedem kilometrov dolg jarek z razširjeno dolino ob koncu. Kljub temu, da takratna cesta po dolini ni bila v posebno dobrem stanju, sem se rad poslužil kolesa, kajti s kolesom sem le hitreje prispel v zadnji kót mojega službenega terena. Tudi na teh pohodih s kolesom je bila Afra moja stalna spremljevalka. Kdor tega še ni poskusil ne bo rad verjel, da to psu nikakor ne škoduje, ampak le koristi. Pes je tako stalno treniran in neutrudljiv. To sem pri Afri posebno opazil. Na mnogih brakadah so drugi psi po nekaj gonjah že omagali, Afre pa gonja tudi ves dan ni kaj prida utrudila. Pač pa moramo na vsak način paziti, da ne vozimo prehitro. Voziti smemo samo tako hitro, da nas pes lahko v teku (drncu) spremlja in ne v skokih. Ako cestni promet dovoljuje, pustimo psa prosto teči in ne na jermenu, kajti tek na jermenu ga mnogo bolj utruja. Komaj je bila stara eno leto, ko me je že spremljala na prvega petelina in potem na vsakega. Prav lepo se je navadila naskakovanja tako, da me pri naskakovanju petelina nikoli ni motila. Sredi junija je opravila svoje prvo delo na krvnem sledu. V začetku ni prav vedela, kaj naj začne, toda z lepim prigovarjanjem in pobudo sem jo le pripravil, da se je začela zanimati za kri ter iskati z nizkim nosom po sledu ranjenega srnjaka. Počasi, nekoliko v strahu sva lepo napredovala po sledu. Naenkrat se ji je začela ježiti dlaka na hrbtu, ko da bi stala pred njo kakšna zver, toda videti ni bilo še ničesar. Vedel pa sem, da srnjak ne more biti več daleč. Previdno sem ji snel ovrat-

nik ter jo bodril k nadaljnjemu iskanju. Počasi je iskala dalje, jaz pa sem ostal na mestu, ne da bi bila Afra to opazila. Stopil sem na štor, da bi dlje videl. Že sem videl srnjaka, ki je ležal mrtev kakih trideset korakov pod menoj. Radoveden sem bil, kaj bo, ko bo prišla do njega. Psička je iskala z nosom pri tleh s tako vnemo, da ni srnjaka prej opazila, preden da skoraj ni porinila nosu v njega. Presenečenje ni bilo majhno. Silno se ga je prestrašila, odskočila je, kot da jo je ugriznil. Zavedela se je takoj, da se mora braniti, se obrnila nazaj proti srnjaku ter začela jezno lajati. Šel sem k njej, jo pohvalil in bodril. Počasi si je le upala k srnjaku, ko je videla da je mrtev, ga veselo obkrožala in oblajavala. Nikoli več mi na krvnem sledu ni odpovedala, razen če sem bil sam kriv, da ji nisem povedel ter ji nisem sledil, kamor je ona hotela iskati. Skozi vse poletje in jesen sem uporabil vsako priložnost ter jo pridno vadil na krvnem sledu, pa če je bil sled še tako kratek. Bolje petdeset metrov kakor nič. Takoj ob začetku lova na zajca sva izpopolnila še iskanje in gonjo na zajca. Javila sva se k uporabnosti tekmi. Za Afro je bilo lažje kakor zame, ker pač ni vedela za kaj gre. Mene pa je nekaj tiščalo v grlu, kajti to je bil moj prvi pes, ki sem ga peljal na tekmo. Počasi se mi je le začelo zdeti, da tudi Afra vé, da na tekmi za nekaj gre. Vsako disciplino je z vidno natančnostjo izdelala. Zato je bilo po tekmi najno prijateljstvo še topleje kot doslej. Kljub močni konkurenci je Afra dosegla drugo mesto, le štiri točke je zaostala za najboljšim. S prestano uporabnostno tekmo je postala Afra cel pes, tak kot je lovcu vsekakor potreben. Kajti šele z dovršeno uporabnostno tekmo dobi pes svojo polno vrednost. To pa iz razumljivega razloga. Če psa pripravljam za tekmo, se bo pes gotovo nekaj naučil, kar se drugače zelo verjetno ne bo. S tem pa ni samo Afra dosegla svoje polne vrednosti, ampak sem postal tudi sam vodnik lovskih psov. S tistim dnem sem sklenil, da ne bom nikoli imel psa, da ne bi z njim šel k uporabnostni tekmi. Isto mi je potrdilo tudi nešteto drugih lovcev-vodnikov. Kot že rečeno, najino prijateljstvo se je s tem dnem še poglobilo, postala sva zares nerazdružljiva. Marsikatero delo na krvnem sledu sva izdelala, ko so drugi že popolnoma odpovedali. Uporabil sem pa tudi vsako še tako kratek sled, da se je v tem delu stalno vadila. Njena specialiteta pa je ostala gonja zajca vse do njene visoke starosti. Zapustila je lov in lovцем prav tako izvrstno potomstvo kot je bila ona sama. Lovец brez šolanega psa je komaj lovec!

Fr. Eržen

Foto Kersnik

GOBARJI

Venče Jakil

»Nabiram gobe,« ali podobno ti odgovore ob srečanju v gozdu. Oči uprte v gozdna tla, tu in tam postoje, natančno opazujejo okolico in s paličico pobrskajo po listju tako vešče, da jim ne uide niti tista gobica, ki še ni pomolila glavice izpod listja.

Vsakdo od njih si lasti pravico na določen pas — »štiri«, ga imenujejo Dolenjci — v gozdu, ki ga trdovratno brani na ta način, da je že ob prvem jutranjem svitu na mestu, da ga kdo ne prehit.

Gobarje jih imenujemo tudi mi lovci, ko jih srečujemo ob slehernem dnevnem času in v najzapuščenejših gozdnih predelih.

Kakor za lovca so tudi zanje zelo zanimivi nedeljski poletni dnevi po kakem dežičku. Takrat si najde vaško mlado in staro časa dovolj, da preleze gozd »za gobami«. Če je lepega dne v gozdu vse tiho in za lovca revir takorekoč prazen kljub temu, da je dan kakor ustvarjen za uspešen zalaz, krivdo seveda naprti nabiralcem gob, češ da so pred njim

lezli po gozdu in vznemirili divjad, ki se je predčasno umaknila v svoja skrita dnevna bivališča. Zato se tudi nisem nikdar prišteval med prijatelje gobarjev v lovišču; saj sem se jim v gozdu tudi izmikal, če sem le mogel, ne pa v vasi, ko sem mogel od njih dobiti ta gozdni plod.

Kakor med lovci so tudi med gobarji taki in drugačni. Nekateri gredo v prostih dneh v gozd »za gobami«, srečni, da se otresejo mestnega prahu in naužijejo čistega gozdnega zraka ter uživajo v prirodi kakor lovec, ki ga vodi stremljenje po trofeji, ki ga vse življenje spominja na tisto doživetje. Gobarji za priboljšek oziroma zaslužek, me pa spominjajo na lovca, rekorderja na čim več trofej in čim boljših, da se lahko ponaša in da na kaki razstavi ujame odlikovanje s točkovanjem.

Med gobarji so pa tudi taki, ki jim služi iskanje gob za izgovor ali pretvezo, da lahko lezejo in stikajo po gozdu s povsem drugimi nameni. Tudi ta oponaša s paličico gobarje, celo košarico nosi na

Foto
R. Cenčič

roki, če ne kar koša na hrbtu; toda njegova pozornost je pri vse čem drugem. Oči ima ko ris in sluh ko lisica, ter pozna stečine divjadi bolj kakor lovec.

Klicali so ga za Janeza. Bil je mlad, z dobre kmetije v sosednji vasi, zaposlen od ranega jutra do poznega večera in vendar mu ni bilo niti do nedeljskega počitka. Poznali smo ga dobro, saj je toliko let nabiral gobe po lovišču. Ko smo ga srečali v gozdu kakega zimskega dne, ko niso nikle gobice izpod snega, ni bil nikdar z izgovorom v zadregi. Lovci smo ga opazovali, počakovali, delali mu zasede ter v snegu sledili. Janez je bil previdnejši in opreznější od nas in v kritičnem trenutku se je z dejanjem ali izgovorom vedno prebrisano izmuznil, da mu nismo mogli do živega.

Zaradi škode po zajcu na fižolu in po srnjadi na ajdi, je bilo tedaj z kmeti dovolj nevolje. Ob nedeljah dopoldne, po farni maši, so radi stopili v vaško gostilno. Ko so se pogovorili o slabi letini, suši in ko so obrali vse dogodke ter zanimivosti preteklega tedna, je redno prišla v besedo divjad, ki uničuje poljske pridelke — tista preganjana divjad, ki se sama ne more braniti niti v gozdu niti v gostilni pred obrekovanjem.

Janez je bil ob takih obsodbah divjadi v gostilni edini, ki se je včasih iz kakega kota oglasil v zaščito zajca ali srnjadi. Ni čudno, da smo kdaj pa kdaj podvomili v upravičenost suma, da mu morada delamo krivico. Vendar smo ga pa srečavali na čudnih bližnjicah gozdnih steza in poti, v najodročnejših gozdnih predelih, če ne ob gozdnih robovih ali ob poljskih mejah.

Gozdni predel R. je bil idealen kotiček za srnjad. Tam so pred nekaj desetletji lovili zajca, lisico in srnjad z goniči. To je bila romantika.

Casi in lovne razmere pa se spreminjajo in pravična je zabrana streljati srnjad na brakadi. Preveč se je le rani, v potrebni naglici pa le res izvežban lovec pravilno oceni bežečo srnjad. Tudi moramo danes bolj kakor kdaj prej računati, koliko in kake srnjadi sme nekje živeti, da ne gre preveč v škodo.

V odročnem gozdnem predelu R. ni bilo nobene visoke preže, tudi ne zasilnega sedeža na drevesu. R. je imel svoje skrivnosti, kjer je lovec lahko okusil čar zalaza ob pogojih, kjer mora biti vsak korak pretehtan v možganih, očesu in ušesu. Pričakovanje in draž, da se znajde lovec nepričakovano pred nekim neznanim zrelim srnjakom, ki še ni »registriran« je pomenila pravo vrednoto lova in razvedrila ter je bil strel le še glasna nota samega lova.

Kdo si ne želi doživljaja, ko te zgrabi ob pogledu nanj prava lovska mrzlica, ki jo zbudi lahko le »on«, ki ga nenadoma za trenutek zagledamo, morda enkrat in nikdar več.

Bilo je v drugi polovici tistega sušnega leta, ko sva s prijateljem F. pod večer sobotnega dne zašla v gozdni predel R., kjer je na obojni strani lahen vetrič že ohladil ozračje gozda.

Ko prelezeva nekaj steza in robov, se gozd malo zredči. Pred nama je širok žleb in na manjših planjah posamezno tri stara zarasla kopišča.

Ob robu visokega malinja se naenkrat pokaže srnjakova glava s kapitalnim rogovjem. Srnjak pogleda v najino smer. Oba samogibno snameva puški. V trenutku se zaziblje po malinju in srnjak je bil na nasprotnem robu. Tam je ob debeli bukvi postal in zabokal toliko, da je prijatelj utegnil streljati. Ker še nisem imel naravnane daljnogleda, sem videl le še, kako je v dveh skokih zginil prek roba.

Dobro si zapomnim bukev, ob kateri je srnjak stal in brez besed sedem. Treba je počakati, a prekasno je bilo, da bi smela in utegnila še pred mrakom pogledati za srnjakom.

Zvečer doma sva se s prijateljem precej redkobesedna tolažila z dobrim cvičkom tako, da sva drugi dan s psom Azorjem dospela na kraj, ko je

bilo sonce že kar visoko. Prijatelj F. ni bil nič več tako trdno prepričan o dobrem zadetku, kakor sinoči ob cvičku. Zdelo se mi je, da tudi preizkušnemu psu na krvnem sledu ni preveč zaupal in je spotoma nekako mimogrede predlagal, da bi šla rajši na kakega drugega srnjaka, ker mora biti zgodaj zvečer doma. To sem seveda preslišal, ker bi bila groba kršitev lovske pravičnosti in morale. Pri bukvih zastavim psa: »Azor, kri, išči! Azor je pokazal takoj veliko zanimanje, povohal vse okoli in pokazal nekaj kapljic krvi na bukovem listju. Po barvi krvi se ni dalo več sklepati na lego zadetka. Na slednem jermenu naju vodi Azor preko roba. Brodili smo seveda na celo, nekoliko po bregu navzdol. Po nekaj sto korakih dospemo do majhnega vlažnega žleba, kjer Azor obstane. Takoj zapaziva na rosнем okrvavljenem listju srnjakovo posteljico. Na največje iznenadenje zapaziva tudi, da je listje okoli posteljice razbrskano in pohojeno. Po listju je viden sled navzdol v jarek. Takega srnjega sledu še nikdar nisem videl, ker ga je napravil človek, ki je prišel z vrha do srnjaka in potem navzdol, nekaj časa po žlebu, nato na levo v gosto bukovno mladje.

Azor na dolgem povodcu voha po ležišču in okoli ter naju zvedavo pogleduje. Sedeva in kombinirava kdaj, od kod, kam itd.; kaj sedaj?

Prijatelj je bil malo nejevoljen, ker nisem pustil že sinoči pogledati na nastrel pa tudi ne stopiti za srnjakom. Azor je bil drugih misli. Viden človeški sled v listju je Azorja toliko zanimal, da smo kar šli in počasi nas je vodil po tem sledu vedno brez steze, po bukovju in smrekovju, izogibajoč se vsa kršne čistine. Po dobri uri hoda smo dospeli nad hribovsko vasico z nekaj kmetijami, sredi majhnega polja. Prijatelj F. je zaostal na robu gozda in z daljnogledom motril kmetije pod nama, da ne bi mogel nihče nezapaženo iz vasice.

Azor me je vodil mirno, kakor da gre na sprehod, skozi neko koruzno njivo za prvo kmečko hišo, kjer se je malo obotavljal, potem pa povlekel preko dvorišča naravnost pred vrata živinskega hleva, ki je bil prislonjen na lep kozolec.

Skozi okence, levo ležeče hiše me opazujejo zvedave oči. Težak hlevski zadah, kakor more biti le v avgustu, mi zapre dih. Azorja prav nič ne zmoti. Nezmotljivo me vleče do jaslí, ob katerih je bil v leseni ogradi teliček. Tukaj pod jaslí, površno pokrit z nekaj prgišči nametanega sena, je ležal srnjak, ki je bil gotovo zadnji hip pred mojim prihodom prinesen skozi zadnja vrata iz hiše in tukaj v hlevu skrit. Od domačih se ni nihče pokazal.

Malo se ogledujem, kaj bi sedaj. Medtem je bil Azor že pri lesenem preduhu, po katerem se meče seno iz kozolca v hlev. Tukaj Azor v predih dvakrat bolj zakašlja kakor zalaja. Ko pogledam skozi približno meter visoko odprtino v predih ter odriem nekaj sena se skrušeno dvigne pod senom skrita človeška postava — Janez, ki je toliko let s palčico iskal in nabiral gobice po lovišču.

Tokrat Janez ni bil iznajdljiv. Izročil je zanke raznih dimenzij in celo srnjaka odnesel v dolino do voza. Tam sem uplenitelju ponudil vejico, drugo pa pripel Azorju, brez katerega ne bi dobila srnjaka.

Po opravljenem lovskem običaju se je Janez skrušeno poslovil z besedami: »Ta salamenski pes.«

Vprašamo se, kako da je pes po končanem krvnem sledu prijel človeški sled. Gotovo se je človeku obesilo na podplate nekaj daha mrtvega srnjaka, ko je stopal okoli posteljice ali celo po nji in pohodil še kapljice krvi.

Dah se je pa prijel tudi obleke in koša ter najbrž ostal tudi v zračni gazi in na rastlinju, kjer je človek šel. Inteligent, šolan pes ima namreč možnost kombiniranja na podlagi kušenj iz svoje lovske prakse pri razvozlanju raznih dahov, za kar mu služi njegov dober spomin.

O šolanju braka jazbečarja

O šolanju idealnega uporabnostnega goniča, braka jazbečarja, sem zasledil v našem »Lovcu« le malo stvarnih navodil. Ne bom pa skušal obravnavati celotnega problema šolanja tega inteligentnega, vsestranskega psa, marveč bi podal le nekaj momentov, ki jih je treba upoštevati pri njegovem šolanju.

Lovci, ki jih zanimajo goniči, dobro vedo, da vsak mlad, dovzeten lovski pes vneto goni srnjad. Goni jo tako navdušeno, da ga ni moč zadržati, kajšele odpoklicati. To je povsem razumljivo, ker širi srnje veliko telo močnejši dah kot zajec, ki mirno ždi v svojem ložu. Ko mlad pes zavoha srno, zavriska in jo goni čez grib in dol. Tu ne pomaga žvižganje, klicanje ali preklinjanje; pes je tako razvnet, da pač ne uboga. Gonja ne traja dolgo, ker se mlad pes kmalu utruji. Zdaj je primeren trenutek za uk. Ko se vrne, ga oprčimo: »Fuj, srna, sram te bodi, fuj!« To zadostuje za enkrat. Važno pa je, da se potlej izogibamo revirja, kjer je veliko srnjadi. Ko pa je pred mladim goničem padlo nekaj zajcev, morda še lisica in če drugega ni, kakšna podlasica, kar vidno popušča vnema za srnjad. Vedno pa mladega psa privlači sled srnjadi, čeprav s časom uvidi, da jo zasleduje in goni brez uspeha. Postopno pojemanje volje po gonji srnjadi, lahko traja dve, tri leta. V tem času se strast pomalem izgubi, ker pes končno le spozna, da je njegovo početje jalovo. Uspeha tudi ne sme biti, zakaj srnjadi ne streljamo pred goniči. Toda sam od sebe se mladi brak jazbečar ne odvadi. Zato mora biti vodnikova skrb, da mu ne nudi priložnosti, da bi prišel do srnjadi. Spomladanec še v jeseni ne more postati nevaren odrasli srni, ker je ne dohaja. Sicer pa je pogled upehane srne, ki ji visi jezik iz gobčka, pretresljiv. Razumljivo je, da marsikatera srna pogine na posledicah gonje, od izčrpanosti, vnetja pljuč ali pa zgubi plod, ki se je pravkar začel hitreje razvijati.

Psa ujeti na sledu, ni lahko. Če pa to uspe, ga je treba (seveda na vrvcu) primerno kaznovati in mu ostro zabičati: »Fuj, srna!« Ko zapade sneg, peljimo braka jazbečarja v lovišče, kjer se zadržuje srnjad. Pes vtika nos v srnji sled. Ta trenutek je ugoden za nadaljnje šolanje. Psa je treba naglo odtrgati od sledu, ga s šibo ošvrkniti in mu ostro ponavljati: »Fuj, srna!« Obenem mu omogočimo, da vidi srnjad. Če se strastno trese, ponovimo rahel udarec s šibo, potem pa mu že bolj prijazno prigovarjamo: »Priden kuža, pusti srno, pusti!« Ta način je uspešen, vendar pa le ob zadostni potrpežljivosti. Pes sicer hitro dojema, hitro pa tudi pozabi. Zato je treba to točko šolanja ponavljati, da si zapomni, kar želimo.

Ne peljimo mladega braka jazbečarja prezgodaj na krvni sled srnjadi, saj je drugih možnosti dovolj, na primer na lisico ali zajca. Skušnje so pokazale, da se pes spozabi, če ga potlej kot barvarja peljemo na sled obstreljenega parklarja.

Zgoraj opisana metoda je neštetokrat preskušena in se je v večini primerov uspešno izkazala.

Gonič naj tudi donša. Od braka jazbečarja to brez nadaljnega lahko zahtevamo. Raco itak prinese z lahkoto in tudi fazana ali jerebico. Tudi zajec ni pretežek zanj. Pes prinaša rad, če smo ga temu privadili. Pripomniti je treba, da bi nepremišljen udarec vse pokvaril.

Kako šolamo braka jazbečarja, da nam obstreljeno ali padlo divjad nakaže, prinese ali oblaja? Preskušena je tale metoda: Pomočnik vodnika nese zajca čez polje. Glava zajca naj se pri tem tu in tam dotakne tal. V tem primeru ne gre za iskanje; prepričati pa se hočemo, kako pes reagira. Zajca

položimo na vrh ograje, visokega panja ali grma, da ga pes ne more doseči. Pomočnik se odstrani. Zdaj pokličemo psa na sled: »Prinesi!« Pes je hitro pri zajcu. Ta trenutek je važen. Pes ne more izpolniti zapovedi, ker mu je zajec nedosegljiv, vendar nagonsko čuti, da ga mora prinesiti. Malone vsak gonič prične takoj cviliti in zalaja. Zdaj stopi vodnik k psu in ga že spotoma do njega hvali: »Priden kužek, priden!« Nato sname zajca. Pes ga prime in prinese. Oblajavec je za prvo silo izšolan. Od tega dogodka dalje oblaja vse, kar ne more prinesiti, ker ve, da sledi iz zadrege rojenemu lajanju uspeh. Če vodnika dolgo ni k njemu, ga hitro poišče, repka, cvili, laja in teče pred njim do najdene divjadi.

Sicer pa so okusi različni. Nekdo ima rad nakazača, drugi donašalca in tretji oblajavca. Pri vsem tem je glavno, da dobimo divjad na lovsko pravičen način v posest.

Ostrost mora biti psu prirojena. Pravijo, da je dokaz ostrosti, če mlad pes ulovi vržen zalogaj v zraku. So pa še bolj znani znaki, ki odkrivajo ostrost. Navadno postane oster tisti mladič, ki hoče biti prvi na sesku, pri skledici in pri izbezani miški, mladič, ki ne pozna obzira nasproti bratom in sestricam. Ostrost in lajavost mora gonič prinesiti s seboj na svet in v šolo. Poslušnosti ga lahko naučimo prav tako kakor vsakega drugega psa.

Načelo za uspešno šolanje je, da se učitelj trudi razumeti svojega učenca. Dojeti ga mora, vživeti se v njegovo miselnost in upoštevati njegovo zasnovo in namen, za katerega ga vzgaja. So učitelji, ki imajo več uspeha; med njimi gotovo tisti, ki s svojim tihim pripovedovanjem učenca vodijo v zaželeno smer in ga skoraj neopazno oblikujejo in usposablajo za življenje. Nikakor pa tisti, ki venomer udrihajo s palico po mizi in s tem učenca begajo in odvrčajo.

A. S. Pirc

Foto R. Cenčič

SPOMIN

Jože Šmidhofer

Vriski koscev in pesem deklet se oglašajo po zelenih livadah in košenicah v podznožju zele-nega Pohorja. Stari srnjak, ki je z družino, srno in lansko mladico redno izstopal ob jutrih in večerih na pašo, se je umaknil v notranjost gošče, meječe na Pušo, travnik, ki je že dal svoj letošnji prvi pridelek. Jazbec, stari godrnjač, se je odpovedal udobni, izhojeni stezi, ki je na-ravnost čez travnik vodila na bližnje njive. Še živahni črički so onemeli, kot da jih je strah ne-navadnega opustošenja, saj jih nič več ne varuje pred sovražniki gosta in visoka trava. Po str-niščih je opaziti le še trope pasočih se škorcev, ki paberkujejo za žuzki.

Prišel je čas lova na rdečega srnjaka.

Zamišljen ogleduje lovec Martin svojo zvesto spremljevalko, dobro ohranjeno risanico. Kot za preizkušnjo jo ponese k licu, motreč na koncu cevi srebrno, blestečo mušico. Hej, še je roka mirna, pa tudi oko je še jasno. Da, da, kar dobro se nosiš, Martine, pa čeravno je za tabo 70 po-mladi, to je ravno toliko bolj ali manj uspešnih setev in žetev. Kot da bi mu k tej misli pritr-jeval še stari brak Skok, ki se mu, mahajoč z repom, drgne ob hlačnico.

Sonce se je naslonilo na daljnjo Golico ter s poslednjim žarom dneva pozlatilo vrhove starih jelk in bukev, ki se kar pod Martinovo kočo, bivališčem starega samca, pogrezajo v temno globačo, iz katere le tu in tam prinese veter od-daljeni šum potoka. Kot daljnji spomin potrka na srce zamišljenega, starega lovca! Spomin?

Bilo je nekaj let pred prvo veliko vojno. Martin, takrat mlad fant, je s tovarišema Luko in Tonetom drvaril po graščinskih gozdovih. Le malokdaj je odšel kdo izmed trojice v dolino, pa še takrat se je tam zadržal le toliko, da je na-kupil potrebni živež, izpil merico ali dve v vaški krčmi ter se nato težko obložen vrnil k tovari-šema. Le malo veselja in ugodja je nudilo tako življenje in ni bil redek dan, ko si drvarji niso imeli prav nič več povedati. Če je kdo govoril, je bil to največkrat Luka, ki je ob sobotah od-hajal na dom k svoji družini ter se ob pone-deljkih vračal v planino. Sicer pa tudi Luka ni bil nikak gostobesednež.

Ne enega, ne drugega ni več med živimi, si je kimal Martin, ko je iz svojih skromnih zalog pripravljal preprosto večerjo. Luko je pobrala nadeha, ko se ji leta niso mogla več upirati. Töne pa... Kako je že bilo?

Pri kmetu Osojniku, katerega domačija je bila od koče naših znancev oddaljena uro hoda, je imel Tone dekle, deklo Ančko. Ker je bil mlad, mu ni bilo preveč po trdem gozdnem delu večkrat skočiti k njej, da malo povasuje. Pot je nekaj časa vodila po grapi, nato je za ozko po-

seko, ki je segala prav do dna grape, zavila navkreber ter vodila po raztegnjeni rebri do vrha, katerega široko sleme so pokrivala Osojni-kove obširne njive in senožeti. Za mladega fanta Toneta je bil ovinek, ki ga je pot delala za po-seko, seveda odveč, zato jo je najraje mahnil kar počez čez presek, ne oziraje se v mladostnem za-nosu na strmalo in razne zapreke.

Naš Martin je bil drugega kova človek. Kljub posmehu tovarišev, ki sta ga pikala z večnim mladeništvom, ni kazal mnogo zanimanja za lepši spol. Na opazke obeh se je le smehljaj, češ, zadovoljna bodita, tudi za vaju je tako bolje.

V votli bukvi, streljaj za kočo, je imel Mar-tin spravljeno svojo zvesto, čeravno nezakonsko družico. Tovariša sta to vedela, vendar bi jima na konec pameti ne prišlo, da bi o tem komur-koli govorila; sicer pa takrat divji lovec še ni imel tako slabega slovesa kot sedaj in ni bilo redko, da je marsikateri s puško pravičnejše ravnal od nekaterih tako imenovanih »izprašanih« lovcev.

Bilo je v času, ko so pri Osojniku kosili. Tudi Tone je preizkušal svoje moči med kosci. Odda-ljeni vriski so ravno tako kot danes odmevali čez planino, dasiravno od drugih koscev.

»Grem!« je proti večeru dejal Martin Luki, ki ga je, kadeč cigareto, le pogledal, vedoč kaj to pomeni.

Grofov gozdar je bil prejšnji dan v bajti, vendar se dobričina ni zanimal za drugo, kot za prevzem po naših znancih izdelanega lesa. Ker Martin ni streljal po vsakem kozliču, je po sa-motni planini le malokdaj odmeval strel njegove puške, pa še to največ zelo daleč od koče.

Soparni junijski večer je razgrel našega znanca, ko je previdno stopal po strmi, malo iz-hojeni poti. Pazeč na vsak šum, ki bi mu na-javil morebitno nevarnost, se je splazil do strme peči, ki je kakih osem sežnjev visoko štrlela iznad potoka Peč je bila dostopna le s strmega brega, na katerega je bila naslonjena. Vrh pe-čine je bil obrasel z vresjem in v tega se je Martin zleknil. Kraj je bil sijajno naravno čaka-lišče, saj je z njega obvladal skoraj vso poseko, ki se je na nasprotni strani bočila v Osojnikovo reber. Neugodno za lovca je bilo le, da ni slišal razen pod pečjo šumečega potoka ničesar, ter se je zanašal lahko le na pogled.

Na onkrajno poseko je zahajal star srnjak, ki so se mu svetle konice močnega rogovja šilile že v osmeraka. Težko se je Martin odločil za njegov odstrel, nekaj zaradi bližine koče, še bolj pa ga je motila pot, ki je čez poseko vodila kot rečeno k Osojniku.

Res, da je k našim znancem pot le malokoga zanesla, vendar je Martin hotel biti gotov, ker se

do takrat ni vedelo za njegovo skrito veselje. Tako okrog osme bo izstopil, si je dejal, ko je neviden ležal na visokem naravnem stolu.

Ker je imel Martin prave oči za naravo, mu je čas kaj hitro potekal. Pričelo se je mračiti in z mrakom je naraščala tudi lovčeva nestrpnost. Oddaljeni vriski veselih koscev so že davno obnemeli in Martin se je pripravljal, da zapusti svoje čakališče.

Vendar... pozor!

Po preseku navzdol se je počasi premikala rjava lisa. Zaradi šumenja potoka ni bilo čuti ničesar in Martinu se je vedno bolj dozdevalo, da ima pred seboj pričakovani plen.

Mlada kri v lovčevih prsih je zašumela, roka je samodejno dvignila puško in kazalec se je skrivil v usodni strel.

Pretrsljiv krik na oni strani potoka ob vznožju poseke je preglasil šumenje brzic, Martinu pa je stopil na čelo mrzel pot. Oprijeti se je moral vresja, da ni zdrknil raz pečino. Vendar si je hitro opomogel. Planil je po bregu, ne meneč se za strmino, ne za deročo vodo potoka, pustivši kadečo se puško na usodnem prostoru.

Poln grozne slutnje se je nagnil nad svoj plen, umirajočega Toneta, ki ga je molče, očita-joče gledal z gasnečimi očmi.

Da, če bi takrat imel Martin puško v roki, bi si ne prizanesel.

Tako pa je le razprtih oči strmel, strmel.

Rano drugega jutra, ki še ni pogasilo vseh zvezd, so se zgodnji prebivalci gozda čudili dvema možema, ki sta na preprostih nosilih ne-

sla v dolino bridko breme, včeraj še polno življenja in mladih nad — Markov plen.

Kot kosec cvetice, tako je smrt pokosila mlado življenje, njen vrisk pa je bil le krohotajoč odmev nesrečnega strela.

Da, da. Kot vsako leto ob tem času, se Martin tudi letos spominja težkih trenutkov, ki so sledili opisanim dogodkom.

Sam se je prijavil, vendar mu niti prestana kazen ni prinesla olajšanja. Na fronti, kamor ga je usoda kmalu potem, ko se je pričel ples velike vojne, zanesla, se ni izmikal krogam, ne! Naravnost silil je v pogubo, vendar mu ni bilo usojeno tako kmalu umreti.

Trese se roka, ko dviga sedaj že težko puško k licu, ob daljnem spominu omahne, oko pa se skali...

Odmeva vrisk koscev iz doline ter budi težke misli, šumi v grapi potok, ravno tako, kot takrat...

Leta so prinesla mir, bolečina se ne zdrami več tako ostro! Morda še srnjak ali dva, kaj Martin?

Potem pa bo obnemelo tudi oko starega lovca, le da v njem ne bo očitanja, le nema prošnja še po tolikih letih: Oprosti Tone!...

Pesem grabljic in vriski koscev se bodo še nadalje stapljali z bučanjem potoka v grapi, grapi, od katere se Martin nikdar za dalj časa ni mogel ločiti. Morda bo kdaj enoličnost pretrgalo bokanje srnjaka, potomca onega, ki si ga je izbral Martin, namesto katerega pa je omahnil Tone...

Nekaj ur stara, še mokra mladiča

Foto M. Mehora, 22. V. 1959

UHARICA

Nekega pomladnega večera sem naletel na jato kljunačev. Mrak se je že spustil na pokrajino, drozgi so že potihnili, ko sem zagledal v višavah, kako je jadral velik ptič. V krempljih je nesel zajca. Spoznal sem po letu, da je sova uharica. Zavila je k skalam, kjer je zares imela gnezdo.

Od tedaj mi uharica ni več šla iz misli. Tako sem nekoč pred sončnim zahodom stopil k skalam. Sonce je izza skalovja pošiljalo poslednje žarke, ko sem zaslišal enolični: uhuhuhu, uhuhuhu, uhuhuhu. Oprezoval sem, od kod bo izletela. Ni bilo treba dolgo čakati. Naenkrat se je tiho prikazala izza pečine, naredila velik krog in poletela v gozd na lov. Gotovo ima mladiče, sem pomislil in takoj sem se odločil, naj velja kar hoče, da bom poiskal gnezdo z mladiči.

Toda — lahko je reči, teže storiti. Skalovje je strmo in težko pristopno. Jaz pa sem imel vsaj tako trdo glavo, kakor te strme skale.

Tako sem se čez kakšen teden dni odpravil zarana na to mesto. Pehal sem se po skalah, poganjal sem se prek grebenov in po strmih stezah, dokler nisem bil moker kot miš. No, končno sem se vendar prebil do skalnate plošče, od koder je bil krasen razgled daleč naokrog. Ko sem se, tako oziral, sem videl nekoliko vran, ki so glasno krakajoč krožile nad nekim mestom. Zdaj pa zdaj se je katera strmo-glavo spustila med skalovje. Stopil sem v tisto smer. Ko so me vrane opazile, so z jeznim krakanjem odletele v gozd.

Ko sem prišel blizu kraja, ki so ga vrane s tako jezo napadale, sem zagledal na starem, napol zgnetem, podrtem drevesu mlado uharico. Negibno je sedela in bolščala okrog sebe. Vsa je bila še v belem puhu.

Potuhnil sem se, potihno odložil puško in torbo, slekel sem suknjo in se korak na korak plazil proti uharici. Tedaj me je zapazila. Našopirila se je, da je bila kot krogla, prestopala se je z noge na nogo, glasno tleskala s krivim kljunom in stalno žmirkala z bolščočimi očmi; toda ni se premaknila z debela. Približal sem se ji že na nekaj korakov. Razprostrl sem suknjo, skočil — in moja je bila. Zaman se je premetavala v suknji, to ji ni pomagalo. Jaz pa kolikor hitro sem mogel sem pohitel z dragocenim plenom domov.

Ko sem jo spustil na podstrežje nad kurnik, se je zavlekla v najtemnejši kot in vsa naježena pihala in šklepetala s kljunom.

Zdaj sem imel novo skrb. Moral sem svojemu dragocenemu jetniku zbirati kaj za v kljun. Tako sem ustrelil zdaj divjega goloba, zdaj šojo, vrano, da, tudi mlado lisičko, samo da bi požeruha nasitil.

Ko sem ji prvič prinesel hrano, ni marala za meso, ampak se je ritensko umaknila v kot, tam je legla na hrbet in mi grozila s kremplji.

»Ti si pa Urška,« sem se razjezil nanjo. In to ime se je je od tedaj prijelo za zmeraj.

Vrgel sem noter ustreljeno šojo, zaprl sem vrata in čakal. Ko si je Urška mislila, da je sama, je zgrabila šojo s kremplji, jo raztrgala in požrla s perjem vred.

Počasi se je uharica privadila na novo življenje. Ko sem odpiral vrata, je že sama pritekla in mi trgala meso iz rok. Po malem je zgubljala beli puh, dobivala kavnatosivo barvo, rep in peruti so ji dorasčale, na glavi pa so ji začela štrleti koničasta ušesa.

Prizadeval sem si, da bi se zbližal z Uršo. Ko je jedla, sem jo poskušal pobožati. Spočetka se je našopirila, puhala in se zaganjala vame s kljunom. Toda po nekaj takih poskusih se je pustila pobo-

žati. To je bila velika zmaga. Kmalu sva bila dobra prijatelja. Iz Urše je postala Urška. Ko sem ji nesel hrano, je zadostovalo, da sem jo poklical: »Urška, Urška,« in že se je oglasila: uhuhuhu, uhuhuhu.

Začel sem jo jemati na roko in tako hodil z njo po dvorišču. Urška je razprostrla perutnice, zama-hovala z njimi od veselja, da je prosta; toda zleteti se ni upala. Ko sem videl, kako se dobro počuti na prostem, sem sklenil, da jo bom puščal na dvorišče. Pri tem pa sem jo začel učiti za njeno bodočo lovsko nalogo. Sredi dvorišča sem postavil drog v obliki črke T; Urški sem s spono pritrdil na nogo lahko verižico, ki je bila z drugim koncem prikovana na kol. To je bila dolga verižica, ki ni sove ovirala pri letanju po dvorišču. Urška je imela že večjo prostost kot dotlej. Spočetka ji ni bila všeč verižica na nogi, polagoma pa se je privadila nanjo. Zgoraj na drogu pa se je čutila kot doma. Opazovala je okolico in ptiče, ki so leteli nad njo.

Po nekaj dneh sem začel Urško seznanjati z drugo novostjo. Ustrelil sem blizu nje s puško. To bi morali videti, kako se je spočetka zdrznila! Toli-ko, da ni pretrgala verižice. Ko pa je spoznala, da ji strelji ne store nič žalega, se je privadila nanje, da se zanje skoraj ni več zmenila.

»Tako, zdaj bo Urška že dober lovec,« sem si dejal in si začel pripravljati preže na vseh straneh revirja.

Izkopal sem jamo in položil nanjo streho z oken-cem. Vse sem zakril z jelovjem. Kakih dvajset ko-rakov stran sem postavil takšen drog, kakršnega je imela Urška na dvorišču. Vedno pa sem pazil, da bi na streljaj daleč od zakrite preže stalo suho dre-vo, kamor rađe sedajo ujede.

Ko sem dokončal nekaj lukenj, sem spletel za Urško koš iz protja s pokrovom. In tako je napočil čas, ko sem uharico lahko prvič vzel na lov.

Trej, odšla vsa še v temi. Urško sem nesel v pletenem košu na hrbtu. Ko sva se prebila k eni mojih prež, sem pričvrstil Urškino verižico na drog in odprl koš, da je mogla ven. In Urška je zlezla naravnost na drog. Začela je prhutati, si čistiti in urejati perje in včasih je zapokala s kljunom. Med-tem sem zlezal v prežo skozi okence pa opazoval okolico.

Zvezde so bledele in izginjale. Na vzhodu je začarale. V trenutku je vse oživel. Ptiči so začeli pozdravljati jutro. Lakota je nagnala vse žive stvari iz skrivališč. Tedaj se je Urška vznemirila. Našo-pirila je perje da je bila dvakrat tolikšna kot na-vadno se vedno hitreje prestopala z noge na nogo, mahala s perutmi in cvokotala s kljunom. To je bil znak, da se je na obzorju prikazal sovražnik.

In zares sem zaslišal hripavi vrnanji krka, krka. Vrana je nekajkrat zakrožila nad uharico pa se oddaljila. Puško sem imel pripravljeno, toda nisem še streljal. S krakanjem je vrana privabila še drugo črno golazen. Preden bi udaril v roke, jih je že bilo okrog Urške cela jata. Urška je prestrašena zletela na zemljo, vrane pa so se tudi tu zaletavale vanjo. Ubožica je mahala s perutmi in ježno cvokotala s kljunom. To pa je vrane samo še bolj dražilo. Za-letavale so se vanjo kot nore.

Paf! Paf!

Dva črna razbojnika sta napravila v zraku ko-zolec in padla na zemljo. Ostale vrane so jo vre-ščeč odkurile, ne daleč. Kmalu so se vrnile in spet so se zaletavale v uharico. Ona pa je vsa nesrečna suvala vanje s kljunom in kremplji. Znova sem dvakrat ustrelil. Spet sta padli dve vrani. Zdaj je pa ostale popolnoma minilo, da bi še dalje napadale uharico. Krakajoč kot branjevke na trgu so odle-

Foto St. Gregorc

tele. Urška se je umirila. Zletela je na drog, sklanjala uhato glavo na stran in gledala na postreljene vrane. Znova in znova pa se je ozirala, ali ji ne grozi nevarnost.

Sonce je zalilo vso jaso. Naenkrat je sova obrnila glavo kvišku in nepremično strmela v isto smer. Spet je bila videti kot krogla.

Kaj neki bo to? Skozi majhno odprtino nisem še ničesar videl.

Toda že je bilo tisto tu. Visoko nad uharico je v zraku plavala črna pika. Naglo se je spuščala navzdol. Uharica je bila že na zemlji, kjer se je čutila varnejšo.

Toda ubožica bi se najraje skrila kar pod zemljo. Temna pika se je spreminjala v kragulja. In že je bil tu prvi napad. Kragulj je v višini za trenutek obstal, potem strmoglavil dol, tako da so mu peruti v zraku kar žvižgale. Za las je manjkalo, da se ni zapičil naravnost v uharico. Za las se ji je izognil in spet zletel strmo v zrak. In spet nov napad.

Ko je kragulj drugič dosegel višino, sem ustrelil. Najprej se je zamajal, potem se je prevrnil na hrbet in padel na tla.

Potem ni prišlo dolgo nič. Mislim sem že, da bo konec za ta dan, ko se je kdo ve od kod kot pu-

ščica, vrgla iz višin kanja. Urška se je našopirila, peruti pritisnila na zemljo, kljun pa pripravila, da bi usekala.

Moral sem se hitro odločiti, kaj bom storil. Vendar ne bom streljal na koristnega mišjega lovca.

Preden je kanja utegnila pasti po sovi, je zagrmel strel. Streljal pa sem kar tako v zrak, da bi napadalca oplašil. In posrečilo se mi je.

Prestrašena kanja se je zasukala, šinila gor in izginila.

Potlej nisem več čakal. Zlezel sem iz skrivališča in pobral plen. Urško sem spravil v koš in šla sva domov.

Naslednji dan sva lovila na drugem koncu revirja.

Urška se je počasi privadila na takšne love. Vedela je, da ji bom vedno pravočasno prišel na pomoč. Kadar pa je zagledala pleteni koš, je celo že kar sama skočila vanj in vidno se je veselila razburljive pustolovščine.

Tako sva lovila dvanaest let in res, ptički so se daleč naokoli oddahnili. Ni bilo več nikogar, ki bi jim kradel jajčeca in goliče.

Lojze Fink

Poletno jutro

Budilka je hripavo zarožljala ter me zbudila iz kratkega spanja. Hitro zlezem s slamnjače, si nataknem čevlje ter tečem k studentu zadaj za kočo.

Jutro je lepo in mirno, zadaj za Topico se že vidijo obrisi prihajajočega poletnega dne. Črički odpevajo svojo zadnjo nočno pesem in čuk se s svojim zateglim čučučiiik poslavlja od noči, preden se bo skrnil v duplo košate stoletne bukve. Zadnje kresnice še preletavajo po vlažnem gozdnem zraku ter ugašajo, prav kakor zvezde na jasnem nebu nad menoj.

Ko pridem nazaj v kočo, me že pozdravi jazbecarka Centa, češ tudi jaz sem pripravljena za odhod. Daljnogled na vrat, oprtnik in puško na ramo in hajdi v mlado poletno jutro, polno omamnega vonja.

V gozdu okrog koče je še precej temno, toda oči se kmalu privadijo somraka. Palica neprevidno zadene ob kamen, da zazvoni skozi gozdno tišino. Razjezil sem se nad svojo nerodnostjo. Ob potočku,

ki preskrbuje lovsko kočo z vodo, zaboka srnjak; gotovo ga je udarec palice splašil, ko je ravno nameraval zapustiti varno goščavo in se podati v bližnjo poseko na pašo. Škoda, morda je bil ravno tisti z močnim razkrečenim, jagodičastim rogovjem. Ali pa oni stari, že pešajoči šesterak, ki mu je pravzaprav namenjeno to lepo poletno jutro.

V leščevju se že oglašja penica, tudi kos je že zapel svojo veselo pesem v pozdrav vzhajajočemu soncu. Najvišje vrhove okrog mene je že oblila zlatorumena jutranja zarja, doline in gozdni jarki pa so še vedno v somraku. Previdno se bližam k poseki. Tri bukve, na katerih je napravljena visoka preža, se odražajo iz polteme kot mogočni stebri. Previdno zlezem na prežo, Centa pa ostane ob vznožju lestve pri oprtniku. Na poseki je še precej temno, toda vidijo se že obrisi posameznih štorov in skal. Z daljnogledom preiščem razgled. Ob robu pri solnici se premika rdeča lisa; srnjad je, toda še pretemno je, da bi mogel razločiti. Počasi se umika

noč. Mlado poletno jutro se budi. Zbori ptičev tekmujejo med seboj. Lahen vetrič se pogovarja z vrhovi bukev nad prežo. Ob solnici stoji srna ter liže sol, nedaleč od nje se paseta njena dvojčka.

Zadaj za bezgovim grmom, sredi poseke se premika še nekaj rdečega. Počasi se premakne na plano. Moj stari znanec s kapitalnim, skoraj do vrha jagodičastim rogovjem je. O onem, kateremu je to jutro pravzaprav namenjeno, pa ni ne duha, ne sluha. Na suhem bukovem vrhu se zihlje in poje kukavica, na drugi strani poseke kuka in se smeje druga. Pod prežo zaslišim razburjen cip, cip, cip, gozdne jerebice, ki je prišla s sedmimi že precej dorašlimi kebkici prav do Cente ter jo vznemirjeno zmerja, Centa pa leži mirno ob nahrbtniku, le pogled obrača k meni, češ kaj naj naredim. Ko se je jerebica družinica spet oddaljila, zlezem previdno s preže, kajti na drugi strani hriba je majhna senožet, tja moram na vsak način pogledati. Tudi senožet je v polnem junijskem razkošju. Komaj zlezem na prežo ob senožeti, se že razlijejo prvi sončni žarki preko nje in v rosi užgo milijone mavričnih biserov. Senožet je prepletena z modrimi in rdečkastimi nitkami pajčevine. Travniki polni cvetic in med cvetjem se pase pet kosov srnjadi. Mlad krepk šesterak, dober šilar, srna z mladičem in lanska srnica. Prava paša za lovca in ljubitelja narave. Tako sedim na preži in uživam krasoto jutra. Nizko nad drevjem priplove sršenar z dolgo kačo v krempljih in zgine proti svojemu gnezdu. Sonce se je pomaknilo že precej visoko. Čas je, da se vrnem na poseko, kajti prihaja čas, ko se pokažejo »starešine«, da si posuše od rose mokro dlako. Mogoče pride tudi moj, zaželeni. Ne sedim dolgo, ko se na nasprotni strani poseke med grmovjem pojavi rdeča lisa — srnjak. Daljnogled mi pokaže, da je moj stari. Njegova čokata, skoro pravokotna postava priča o tem. Glava je že močno siva, rogovje okrnjeno, komaj še šesterak. Samo še korak naprej in križ strelnega daljnogleda sedi za plečem. Prav v trenutku, ko se ukrivi moj prst, se srnjak pomakne naprej. Rezek pok in srnjak zdrvi preko poseke navzdol v temen gozd, verjetno zadet v mehko. Nič zato, bo vsaj še Centa prišla na njen račun.

Zlezel sem s preže, pobral nahrbtnik in Cento ter odšel v kočo, da si pripravim skromen lovski

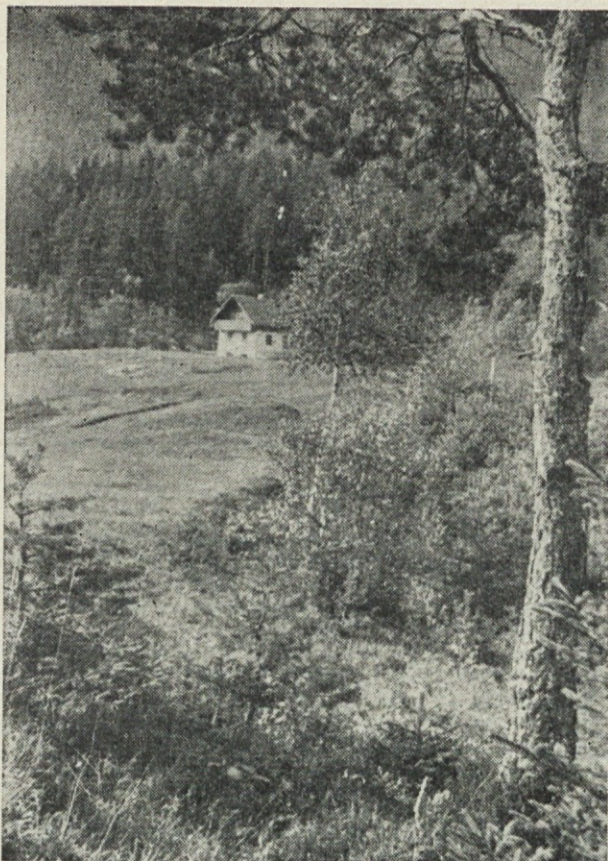

Foto L. Briški

zajtrk. Čez drobi dve uri se vrnem s Cento na nastrel, da izdelam krvni sled. Dobrih 120 m pod nastrelom je Centa na svojem prvem krvnem sledu našla srnjaka že mrtvega. Takih poletnih juter se lovec nepozabno spominja in zato sem ga ovekovečil.

Franč Eržen

Zgodovina Laškega in lov

Ing. Božidar Godec

Lov je bil v srednjem veku pa vse do leta 1849 vezan na pravico vladarjev in deželnih knezov ter gosposke. Taka povezava je razumljiva z ozirom na fevdalni družbeni red. Za poznavanje lovstva na našem področju, ki je pogojeno z obstoječim družbenim redom, ne bo odveč, če pregledamo zgodovinske dogodke. Namenil sem se, da osvetlim zgodovinske dogodke na področju Laškega in širše okolice.

Po kamnitem orodju, ki je bilo najdeno pri Šentpetru nad Laškim, je dokazano, da je bila okolica Laškega že naseljena v mlajši kameni dobi. Gomile, ki jih najdemo obilo po laških hribih, pričajo o naselbinah iz železne dobe in o Keltih, ki so se začeli naseljevati v naših krajih okrog leta 400 pred našim štetjem. Tudi ne smemo pozabiti, da so okolico Laškega naseljevali Iliri, kar vemo iz napisov rimskih nagrobnih spomenikov, ki izdajajo ilirska pa tudi keltska imena.

Rimljani so zavzeli naše kraje okrog leta 15 našega štetja. Osvojeno ozemlje so imenovali Norik. S tem se je začelo intenzivno porimljanjanje naših krajev. Noriško državo je upravljal nekaj cesarski namestnik, imenovan prokurator. Iz spomenikov poznamo 19 takih prokuratorjev.

Za časa Marka Aurelija (161—180) so s severa začeli ogrožati Norik, Germani. Zaradi tega je Norik dobil stalno vojaško posadko, to je II. italjsko legijo s sedežem v Ločici pri Šempetru v Savinjski dolini.

Naselja Celje in Laško so ustanovili Kelti. Rimljani so ta naselja razširili in razvijali, o čemer govore zlasti mnoge najdbe rimske kiparske stvaritve iz Laškega.

Laška okolica je bila v rimski dobi sploh gosto naseljena. Najdbe v Lahomnem, v Lazišah, v Vodiškem, v Rifengozdu, na Ladini ravni pod Maličcem, na Dolu in v Bukovni (pri sv. Krištofu) so vidni dokazi, da so se rimski prebivalci bavili s polje-

delstvom, s trgovino, da so častili svoje bogove in da so bili strastni lovci. Zlasti reliefi nagrobnic iz Sempetra v Savinjski dolini nam pričajo, da so prebivalci že takrat lovili zajce, pernato divjad in da so imeli standardno lovsko orožje — lovsko palico — logobol imenovano in da so lovili z lovskimi psi. Priljubljen je bil tudi lov z mrežami, v katere so lovili divje prašiče, jelenjad, srnjad, zlasti zajce in pernato divjad. Ker so že Kelti uporabljali razne zanke, so jih gotovo tudi Rimljani prevzeli. Zankarstvo se je torej ohranilo že od takrat. Vinsko trto so prinesli v naše kraje Rimljani in že od takrat je običajno povezovanje vinske trte na kolje.

Rimska doba pozna dvoje slojev — to so bili svobodnjaki in osvobodenci ter sužnji, ki niso imeli niti javnih niti zasebnih pravic. Najbrž so imeli pravico do lova že tudi takrat le svobodni državljani — sužnji so bili kvečjemu le izvrševalci grobih lovskih del, to je kopanja jam, v katere se je vlovila divjad ali pa prenosa in postavljanja mrež ali pa so bili gonjači.

Proti koncu rimske dobe v naših krajih, to je v V. stoletju, se je začelo preseljevanje narodov. Jeli so se seliti v Italijo s severa najprej Goti, nato Odoaker z različnimi germanskimi plemeni (476. leta) ter vzhodni Goti. Naši kraji so takrat silno trpeli in marsikatero naselje je bilo porušeno. Po odhodu germanskih Langobardov so pritisnili v naše kraje Slovenci, ki so verjetno organizirali v Panoniji in in sosednjem Posavju posebno slovensko kneževino. To obdobje je trajalo približno 300 let in pomeni prvo slovensko samostojnost, kajti slovenska kneževina ni bila podvržena Karantaniji, ki je prenašala težko breme odvisnosti od Obrov.

Vendar je bila narodnostna uprava Slovencev razmeroma kratka. Ko je leta 803 Karel Veliki porazil Obre, je slovenska celjska kotlina s Kranjsko in Panonijo prišla pod frankovsko nadoblast. Laško je spadalo pod njeno grofijo ob Savi — imenovano Saunija. Tuji gospodarji so začeli takrat uvajati nov red — red fevdalizma in spreminjati dotlej svobodne kmete v podložnike. V verskem pogledu so bili Laščani podvrženi ogleškemu patriarhu. Po zmagi nad Madžari leta 955 so Slovenci prišli v okviru Velike Karantanije pod oblast Nemcev. Velika Karantanija se je postopoma pretvarjala v posebne mejne upravne enote — marke in tako je znan iz leta 980 mejni grof Viljem I., kateremu je sledil njegov sin Viljem II. Selško-Breški. Žena Viljema I. je bila grofica Hema iz rodu grofov Selško-Breških. Preživela je moža in sina in velik del svoje posesti podelila za ustanovitev nemškega samostana v Krškem, mnogo pa so po njeni smrti dobili sorodniki, grofje Vobržani in žovneški gospodje — poznejši celjski grofje.

Samo Laško je po Hemini smrti (okoli 1045) dobil sorodnik, mejni grof Ažuvin. Ažuvini so sledili kot mejni grofje okrog 1122, nakar je vladal Savinjsko marko zadnji mejni grof Gunter. V dobi Ažuvincev je divjala med papežem Gregorjem VII. in cesarjem Henrikom IV. huda borba, ki je končala z zmago papeževe stranke. Že leta 1147 je bil lastnik Laškega grof Bernard Spanheimski, ki je v istem letu križaril v Palestini, tam umrl in zapustil Laško mejnemu grofu Otokarju I., kakor ga je pred odhodom v križarsko vojno sam določil.

Laško je prišlo pod upravo štajerske dežele, obenem pa se razvilo v deželnoknežno gosposčino s svojim deželnoknežjim upravnim uradom v Laškem samem. Leta 1192 je prišla laška pokrajina pod Babenberžane, ki so v Laškem ustanovili deželno sodišče. Med leti 1220 in 1230 je bil ustanovljen prvi urbar, ki deli laško gosposčino na šest uradov, od katerih je znan sedež Trbovlje, Laško in Zabukovca pri Žalcu. Ko je umrl leta 1246 zadnji Babenberžan, je Štajerska po večletnih homatijah prišla pod oblast

ogrskih kraljev, dokler ni končno Laško spadalo po letu 1261 pod vladlo češkega kralja Přemysla Otokarja II. Otokarjeva vlada je bila stroga in pravična, kar ni bilo po godu plemičem, ki so si v letih splošnega nereda prilastili protipravno deželnoknežno lastnino. Iz te dobe izvira tudi Otokarjev urbar, ki navaja meje laške gosposčine, ki je takrat segala od zgornje Voglajne do Partizanskega vrha. Vsa gosposčina je štela tedaj 519 celih in eno polovično kmetijo in urbar navaja, da je vsa gosposčina štela štiri upravno-gospodarske enote, imenovane šefoni s sedežem v Širju, Trbovljah, Belovem in Brezi pri Šentpetru.

Naseljenost tako velikega področja je bila razmeroma zelo majhna. Leta 1270 je dobila v osebno gosposčino Laško vdova Ulriha III. Koroškega in žena Ulriha Vobrškega, ki se je odrekla vsem pravicam na svojo habsburško in vojvodsko dediščino. Vojna med Přemislom Otokarjem II. in kraljem Habsburškim 1278. leta je z zmago Habsburžana prinesla Laško v posest novih gospodarjev za več kot šest sto let. Vendar vladarji niso upravljali sami gosposčine in kmete, temveč so dajali posestva v zastavo ali pa v zakup. Tako je že leta 1279 Rudolf Habsburški zastavil gosposčino Laško Ulrihu Vovbrškemu in njegovi ženi za osem let. Nato so zopet Habsburžani sami gospodovali, a že leta 1336 so zastavili posest zopet Frideriku Žovneškemu. Že leta 1336 je sklenil vojvoda Leopold s celjskim grofom Ulrihom I. in Hermanom I. novo zastavno pogodbo, tako da so šele po smrti zadnjega celjskega grofa Ulriha II. (1456) Habsburžani dobili Laško nazaj v svojo upravo. Zelo hitro slede sedaj razni zakupniki, tako leta 1511 Sigmund Weichselberger, leta 1515 Hans von Auersperg, 1542 Wolf Engelbrecht Auersperg, leta 1554 Ivan Krstnik Velvazor, leta 1630 Mihael in Maks Moškoni.

V to dobo segajo prva pisana poročila o lovu. Pri prisiljenem odstopu grofice Vovbrške na babenberško vladno so omenjene tudi koristi in dohodki lovišč, kako so jih posedovali nekdanji deželni knezi na svojih upravno-gospodarskih enotah, to je od uradov — štirih šefonov v Laškem in Žalcu. Navedeno najdeno v urbarju laške gosposčine iz leta 1582, 1597 in v prodajnem urbarju iz leta 1620.

Tega leta je cesar Ferdinand II. prepustil stari grad meščanom Laškega, gosposčino pa je cesar prodal Moškoni.

Za časa Moškona je Laško videlo tudi kmečke upornike (1635). Leta 1665 so Moškoni prodali Laško posest grofu Ivanu Vajkardu Vetter Lilijskemu, katerega vdova je poročila grofa Ivana Wildensteinskega, ki proglasi 1730 Laško kot Wildensteinsko dedno posestvo. Po izumrtju rodbine Wildenstein je tam lastnik laške gosposčine zopet grof Vetter Lilijski.

Iz leta 1709/1710 je sporočeno, da je laški gosposčini rezervirano celotno lovišče deželnega sodišča Laško, skupno z lovom na črno divjad z vsemi gozdovi s tem, da nadzira lovišče gozdar celjske grofije, medtem ko mali lov pripada poljubnemu lastniku tako kakor se sicer lastninsko pravico bodisi koristi ali uživa.

Ker spadajo med rdečo divjad vsi oni cervidi, ki dobe poleti rdečo barvo — torej srnjad in jelenjad, sklepamo, da je v gozdovih laške upravne enote živela tudi jelenjad. Temu v dokaz navaja topografsko-statistični leksikon Štajerske jelenje rogove, ki je viselo v laškem gradu in ki je bila prva lovina Ivana Matjaža, grofa Wildensteinskega iz leta 1736.

Že leta 1581 je cesar Rudolf II. za Zgornjo Avstrijo izdal lovski red za izvrševanje malega lova. Tudi za Štajersko je verjetno obstojal podoben lovski red. Po tem lovskem redu imajo pravico do malega lova le stari in mladi plemenitaši, ki imajo

v posesti graščino ali pa zemljišča. Inozemski plemenitaši in plemenitaši, ki izvršujejo meščansko obrt in če so tudi prej imeli pravico malega lova, nimajo pravice do njega, kajti ti ne morejo biti hkrati plemeniti in meščanski. K malemu lovu je po tem najstarejšem lovskem redu spadala vsa divjad, razen jelenjadi in črne divjadi.

V splošnem je bil torej po tem lovskem redu meščanom, kmetom in ostalim lov prepovedan. Le tam, kjer ni bilo mogoče loviti s psi in mrežami, je bil mali lov tudi izjemno dovoljen takim osebam.

Naslednji lovski red za mali lov je izšel leta 1618 in sicer posebej za Štajersko. Takrat je spadala v mali lov le lazeča divjad, kakor lisica, volk, ris, kuna, jazbec, vidra, divja mačka, srne, zajec, večerica, polh in podobno.

Medtem ko je v srednjem veku bil lov pridržan le vladarjem, je bila kasneje ta pravica podeljena na deželne kneze in gosposčino. Že prej omenjeni lovski red, ki je veljal le za deželane in druge lovske upravičence, je bil že mnogo liberalnejši. Medvede, rise in volkove sme streljati vsakdo, medtem ko je bilo prepovedano vsakomur loviti roparice v deželno knežjih loviščih brez navzočnosti gospodarja. Tudi mali lov je bil dovoljen deželanom, ne pa samo plemenitašem, proti pristojbini in v določenem lovnom času; zlasti so bile zaščitene srne od začetka parjenja pa do doraslosti mladičev. Vidimo torej, da je bil lov na veliko divjad izključno privilegirana pravica plemenitašev in posestnikov graščin, torej gosposčine. Ostali prebivalci so smeli loviti le ptice in divje race na svojem zemljišču. Če so tak lov hoteli izvrševati na tujem zemljišču, so morali imeti za to posebno dovoljenje gosposčine.

Tako so n. pr. za časa cesarja Friderika III. leta 1461 meščani mesta Celje dobili posebno pravico loviti v mreže ptice v celjski okolici, kajti večina meščanov ni imela v posesti njiv.

Posebni arhiv Wildensteina popisuje odškodnino za mali lov, ki jo je bilo dolžno do konca leta 1716 plačevati 36 podložnikov. 24 podložnikov je plačevalo 1 goldinar, 7 krajcarjev in 2 pfeninga, 5 podložnikov 45 krajcarjev, 4 podložniki 22 krajcarjev, eden podložnik 54 krajcarjev, 2 pf., 1 podložnik 30 kr. in 1 podložnik 15 krajcarjev. Proti koncu 15. stoletja je stal 1 funt govejega mesa 1—2 krajcarja, 1 funt sveč 4—6 krajcarjev, leta 1780 eno vedro vina 24 kr., ena obleka 3 goldinarje, $\frac{1}{2}$ vagona pšenice 2 goldinarja, en par čevljev 1 gold. 30 kron in ene irhaste hlače 1 goldinar. Če spremenimo cene v današnjo vrednost, je 24 podložnikov plačevalo za mali lov približno po 5000 din letne pristojbine. Iz posebnega arhiva laške gosposčine izvemmo tudi, da je en podložnik plačeval od leta 1736 za mali lov 3 gold., 22 krajcarjev in 2 pf. pristojbine, gosposka pa je dobila za mali lov skupno 1725,92 goldinarjev, kar znaša v današnji vrednosti ca. 800 000 din. Ta znesek se nam zdi izredno visok, kajti ob ukinutvi podložništva leta 1848, je laška gosposčina štel 704 kmetije, ki so bile razdeljene na 24 enot, kakor n. pr. Zgornje Laško, Laško, Ojstro, Lahomno, Sv. Peter, Planinica, Kupetno, Žigon, Trn, Slatina itd. ter je bil teritorij laške pragposčine gotovo manjši, kakor pa po urbarju iz leta 1263.

Da je prišlo med fevdalci večkrat do lovskih preprirov zaradi neupoštevanja lovskih meja, nam priča kopalna knjiga jezuitskega reda. 2. marca 1685. leta je priredil rektor tega reda v Jurkloštru na gosposčini Moškona v Laškem lov na zajce. Moškon je smatral tako dejanje za divji lov ter zahteval 3. oktobra 1659. leta plačilo globe v znesku 100 cekinov v zlatu. Leta 1591 je bil namreč jurkloštrski samostan predan v upravljanje jezuitom in rektor tega reda je bil gotovo strasten lovec, sicer ne bi iskal divjadi v tujem lovišču laške gosposčine.

Že takrat je bila okolica Laškega polna gozdnih jerebov. Ko je leta 1773 jurkloštrski samostan prišel pod državno upravo, je laška gosposčina imela tudi solovske pravice s samostanom iz Jurkloštra v določenih mejah v Kalobju in Sentrupertu in v Jurkloštru, kjer so podložniki morali samostanu oddati letno v naravi gozdnega jereba ali zajca. Torej po vrednosti je samostanskim prebivalcem bil gozdni jereb enakovreden osemkrat težjemu zajcu.

Leta 1675 je cesar Leopold I. izdal zopet nov lovski red za Nižje Avstrijsko, ki je dobil polno veljavo tudi za Štajersko. Zopet je v tem redu določeno, da smejo loviti s hrti in ostalimi lovskimi psi samo deželani in osebe iz grofovskih stanov ter osebe, ki so v službi dvora, vendar smejo loviti posestniki zemljišč, tudi če ni prisoten deželan s psi na svojem lastnem zemljišču.

Vendar ta red ni veljal dolgo. Že 20. VI. 1695. leta je iz tiskarne Widtmannstattovih naslednikov v Gradcu izšel nov lovski red, ki določa, da ni dovoljeno oddati v zakup lova na rdečo in črno divjad neplemenitim osebam, predvsem pa nobenemu kmetu, ki bi iz koristoljubja iztrebili vso divjad.

S tem lovskim redom je torej dovoljeno dati mali lov v zakup ostalemu prebivalstvu — plemstvu, ki je pridržalo lov le na veliko divjad. Tako je tudi delal lastnik gosposčine Laško Wildenstein, kateremu so njegovi podložniki plačevali za mali lov nekako zakupnino.

Cesarica Marija Terezija je 23. VIII. 1743. leta izdala nov lovski red, ki je veljal za Nižje Avstrijsko, tega pa je potem leta 1744 štajerski deželni glavar Karel Adam grof Brenner nekoliko prikojil, s čimer je dobil soglasnost tudi za Štajersko.

Zopet je vsakršen lov privilegirana pravica plemenitašev, kajti v točki 6. tega reda je izrecno prepovedano oddati lov na rdečo in črno divjad kakor mali lov neplemenitim osebam, zlasti pa meščanom, kmetom in divjim lovcem. Kot vzrok se zopet navaja, da bi z izvrševanjem lova ti ljudje zanemarjali svoje delo in obrt. Izrecno je tudi prepovedano vsem meščanom, kmetovalcem in ostalim podložnikom vsako javno ali skrito streljanje ter nastavljanje nočnih zank. Tudi so natančno določeni lovni časi za razno divjad. Med drugim je tudi določeno, da le lastnik lova, ki ima hkrati mali lov, lahko ob vsakem času lovi in strelja medvede, volkove, lisice, vidre, divje mačke in ostale škodljive živali. V deželno knežjih loviščih pa je tudi tistim, ki imajo pravico do malega lova, prepovedano loviti in streljati medvede.

Za časa, ko je laška gosposčina bila dedna lastnina Wildensteinovih je 28. II. 1786 cesar Jožef II. izdal zopet nov splošni lovski red, ki je bil uveden tudi v ogrskih deželah.

V uvodu tega lovskega reda je potrjeno načelo, da ni več razlike med cesarskimi lovišči in lovskimi pravicami zasebnih lastnikov. Vendar je še vedno izključen od nakupa ali zakupa lovišč kmečki in meščanski stan, kajti vedno se še navaja trditev, da bi bila temu stanu samo dana priložnost zanemarjati gospodarstvo ali obrt. Zaradi tega so bila prisiljena mesta in trgi, ki so bili v posesti lovske pravice, te pravice prodati ali pa oddati v zakup. Vendar se v tem lovskem redu že izraža liberalnejša smer absolutizma, kajti vsakemu posestniku je dovoljeno svoje zemljišče ograditi s plotovi poljubne višine. Tudi je bil lovski posestnik dolžan povrniti škodo po divjadi. Divje prašiče je bilo dovoljeno gojiti le v dobro ograjenih oborah. Tudi je lahko vsak streljal črno divjad, ki jo je našel izven obore, kakor tudi lisice, volkove in podobno škodljivo roparsko divjad.

Šele po marčni revoluciji pride v lovstvo nov duh, kar nam priča patent o lovski pravici od 7. III. 1849. leta.

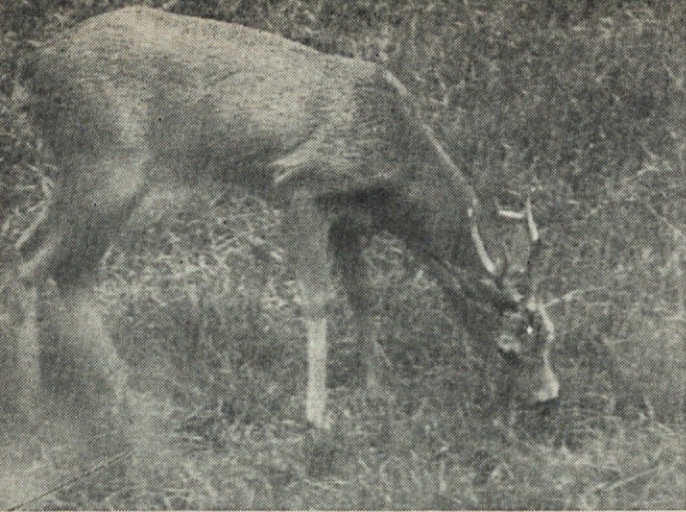

Foto R. Marenčič

Ukinjena je bila lovna pravica na tujem zemljišču. Lov pripada občini, ki daje lov v zakup. Le v lovskih oborah je ostala lovska pravica neokrnjena. Tudi posestniki z najmanj 115 ha arondiranega zemljišča lahko izvršujejo na svojem zemljišču lov.

Takrat je bila tudi v laški občini ukinjena stara, več sto let trajajoča fevdalna predpravica do lova in prvič v zgodovini je postal lov predmet zakupa in proste volje državljana, če je le imel sredstva, da je lahko lov izdrazil.

Leta 1906 je bil uveljavljen nov zakon o lovu. Lovska zakonodaja se hitro razvija in napreduje. Fevdalnih predpravic je bilo absolutno konec, kajti ni mogoče več na tujem zemljišču ustanoviti lovske predpravice. Vsebina lovskega zakona je natančno opisana. Našteta je lovna divjad. Uvaja se pojem lovskega čuvaja z natančno določenimi pravicami. Za posamezno divjad je natančno določena lovna doba. Zajce je prepovedano prodajati 14 dni po dovoljeni lovni dobi. Zaščiten je poljedelec, kajti prepovedano je loviti na poljskih kulturah in v vinogradih od začetka pomladi do žetve. Prepovedano pa je tudi motiti predpoldansko službo božjo

z brakadami! Vsah lahko lovi medveda, risa, volka, divjo mačko in divje prašiče, če se te živali nahajajo proste v naravi. Našteta je tudi obveza o poravnanju lovske škode in o ustanovitvi razsodišč o spornih vprašanjih lovske škode.

Ker je med prvo svetovno vojno stalež divjadi zelo trpel, je bivša Jugoslavija 20. V. 1922 izdala zakon o lovni dobi divjadi. Lovna doba je sicer nekoliko daljša kakor danes, vendar se že močno približuje zakonu o lovu od 8. VIII. 1954.

Danes obstaja na teritoriju nekdanjega laškega sodnega okoliša iz dobe absolutizma dvojje lovišče: Rečna in Laško, deloma pa tudi Kalobje.

Medved, ris, volk so popolnoma izumrli, jelenjad je samo periodičen pojav, obilo pa je srnjadi, zajcev in tudi divji prašiči so stalna divjad. Najznamenitejša je razmeroma pogosta naseljenost gozdnega jereba, v zadnjih letih pa je v stalnem porastu nova pernata divjad — fazan, ki ima zlasti v lovišču Laške družine ugodne pogoje za razvoj.

Pri navedenem prerezu zgodovine Laškega, njegove lovske pravice in njegovih lovskih gospodarjev, sem skušal imeti vedno pred očmi današnjega svobodnega lovca obeh laških družin, ki naj se zaveda pridobitve današnjega časa. Pri tem mu pa predvsem prva velevala, ohraniti v lovišču vso ono divjad v takem številu, kakor je danes na obeh straneh Savinje.

Lovstvo je poslanstvo človeka v naravi, ki jo moramo ohraniti mnogo bolj, kakor so jo vladarji, fevdalci in gosposčina srednjega in tudi novega veka, vse do nekaj desetletij pred našo osvobodilno revolucijo.

LITERATURA :

- Andreas Gubo: Geschichte der Stadt Cilli, Graz 1909
Janko Orožen: Zgodovina Celja I. Celje 1927
Josip Klemenc: Rimski spomeniki o lovu v Sempetru ob Savinji, Savinjski zbornik, Celje 1959
Baron Reinhart Bachofen von Echt und Wilhelm Hoffer: Geschichte der steirischen Jagdgebiete, Graz 1928
in
Materialien zur Geschichte der steirischen Jagdrechts und der Jagdverfassung
Janko Orožen: Laško, njena priroda in preteklost: Iz trpljenja in krvi, Laško - Rečica, za svobodo 1958

PSIČKI PRIPOVEDUJEJO

Anda Grabrijan

1. SESALCI

Šest španjelčkov — nebogljenčkov — nas je polagoma privekalo na svet, trije rjavi po očku in trije črni po mami. Dobro smo se počutili prve dni ob maminem trebuščku, kjer smo dobivali hrano in toploto. Blaženi smo samo papcali in spančkali; — prav nič nismo vedeli za trpljenje tega sveta. Za vse je poskrbela naša dobra mama. Skrbno nas je varovala. Če se je za hipec odstranila, se je brž vrnila in nas najprvo prešela, če smo še vsi in prevohala ves naš domek, ako se ni morda v njeni odsotnosti utihotapil kak sovražnik. Vedno nas je umivala in snažila, da so se naši kožuščki svetili kakor žamet. Sploh pravijo, da smo bili majčkani zelo srčkani, — prave igračke, — s tistimi ušesci in s tistim, široko nabranim gobčkom z rožnatim noskom, majhnimi nožicami z rožnatimi blazinicami na šapicah in vsi mehki kakor volnena kepa. Kadar se je mama udobno zleknila, smo si priborili vsak svoj prostorček ob njenem trebuščku, srkali sladko mlečke in potem siti tudi tako zaspali, vseh šest

drug poleg drugega kakor šest štručk, — takrat smo bili najbolj srečni.

Deveti in deseti dan smo odprli očesca in radovedno začeli kukati. No, saj sprva nismo še nič razločili, šele čez nekaj dni smo spoznali našo mamo in tudi našo gospodinjo, ki se nam je zdela čudno in grozno veliko bitje, — pa smo pozneje razumeli, kdo pravzaprav je in kaj pomeni za nas. Tudi ušesca so se nam odprla, začeli smo dojemati različne glasove in šume, pozneje smo že razločili glas naše mame tam nekje od daleč in najbrž tudi glas našega očka.

Tedaj pa nas je začela naša mama polagoma zapuščati, ko nas je nahranila. V teh odmorih smo imeli torej časa na voljo. V naših bučkah se je namreč začelo svitati in prvi občutek je bila radovednost, kje se pravzaprav nahajamo. Poskušali smo, da se postavimo na nožice, šibile so se nam, majali smo se kot pijančki in padali. Nič koliko poskusov, da bi se obdržali v ravnotežju, — objeli smo se po dva in dva, da bi šlo bolje z združenimi močmi, — pa že smo se spet znašli na tleh. To je

moralo izgledati zelo zabavno, ker smo slišali, da se je naša gospodinja pri opazovanju naših naporov pristrčno smejala. »Te moje zlate žabice!« nam je rekla. Po nekaj dneh poskušanj in vaj nam je končno vendarle uspelo, da smo se obdržali nekako v ravnotežju in smo se čutili sposobne, da se podamo na dolgo pot — na pregled naše »hiše«. Bila je podolgasta in precej prostorna, ker smo bili pošteno utrjeni, ko smo napravili prvi obhod okoli in okoli. Po takem strašnem naporu smo zlezli na kupček in sladko zaspali do drugega obroka hrane. Na mamo smo se lahko zanesli. Nič ne vemo kakšno uro je imela mama, toda prišla je točno kadar so nam začeli želodčki kruliti, da nas je spet nahranila.

Pa kmalu nas niso več mikali sprehodi po našem domku, saj smo ga že dodobra poznali. Začelo nas je mikati igranje kakor vsa majhna bitja, ki nimajo drugega opravka. Izmislili smo si borbe v dvojce, eden proti drugemu, kdo bo močnejši. Sprva je šlo to na tiho, potem pa ko smo postali močnejši, smo spremljali to zabavno igro z brundanjem. Močnejši se je vedno spravil nad šibkejšega kot je to sploh menda v navadi.

In tako smo bili stari že skoraj dvajset dni, rejeni kakor štrukeljčki. Do sedaj se nam je godilo prav dobro, — najmanjše skrbi nismo imeli, — na vse je mislila naša skrbna mamica. Takrat pa je prišel nek hud stric in nam je odrezal repke; samo malček nam jih je pustil. Hudo je bolelo, jokali smo se na vse pretege. Pa so nam rekli, da pri španjlečkih mora tako biti. Dva tri dni smo bili čemerni, povsod smo zadeli z bolečim repkom, zato smo se najraje mirno tiščali v kotu. Takrat je ostajala naša mama spet dalj časa pri nas in nam je lizala repke, da so bili čez nekaj dni že popolnoma zdravi.

Potem smo pa spet oživel. Zbudilo se nam je zanimanje za okolico in radi bi videli, kaj je »onkraj plota«. Poskušali smo se skobacati čez stene naše »hiše«. Močnejšim nam je tudi uspelo priplezati na vrh, kjer smo izgubili ravnotežje in se prevrli na drugo stran izven »hiše«. Kako pa se vrniti domov? Zaman so bili vsi naši poskusi, začutili smo se osamljene, milo smo začeli jokati in pritekla je na pomoč gospodinja, ki je takoj razumela naše želje. Odprla je »vrata« naše hiše in tako smo hodili po mili volji ven na majhen sprehod in spet domov. Seveda nam je prej pokazala, kako se gre lepo ven in tudi kako se pride nazaj.

Ta vratca ko nam postala potrebna tudi iz drugega vzroka. Mi španjlečki imamo namreč že po naravi zelo razvit čut za čistočo in že prav majceni vemo, kaj se spodobi in kaj ne, — namreč da tam, kjer se papca in spančka, se ne onesaža. In tako smo skozi vratca hodili na taka opravila. Čim večji smo bili, tembolj se je širil naš prostor izven hiše, dokler nismo prišli do visoke pregraje, — do tam je bil naš svet. Moramo na tiho povedati, da dokler smo bili neobgljenčki v naši hiški, je skrbela za čistočo naša mama. Ko pa smo bili večji in hodili na take potrebe čim dlje mogoče, — je ta posel prevzela naša gospodinja, da je brisala lužice za nami, (kaj moremo mi revčki za to!) — No, saj ni prav nič godrnjala, ker nas je imela zelo rada.

2. POŽERUHI

Uboga naša mama! Kakšen križ je z otroki, ki očitno rastejo in tudi zobki kot šivanke in kremeljčki ko nabrušeni! Nič čudnega, da nam mama čimmanj pusti do našega mleka in nas le poredkoma pride pogledat. Lačni smo — jokamo se na vse pretege, — pa že pride pomoč v hudi sili. Naša dobra gospodinja že ve, kako je z nami, prinese nam sladkega mleka in ga naliže v skodelice. Saj prvič niti ne vemo kaj je to, razumemo pa takoj, ko nam potisne smrček v tisto belo reč. Seveda gre

to čisto drugače kot pri mami, kjer nam je široki gobček z jezičkom služil kot liček, po katerem je mleko teklo v grlo in smo s tačicami gnetli okoli izvira. Zato smo si skraja hoteli tudi pri skledici pomagati s tačico, pa je že bila nezgoda tu in razlito mleke. Vsega se je treba naučiti. Ko smo znali že lepo papcati, smo dobili mleko vsak v svojo skledico, — dolga vrsta nas je bila — in kadar smo vse popili in polizali, smo bili »širši kot daljši«. Poskušali smo se malo polgrati, pa ni šlo in smo drug za drugim izginili v naš domek spančkat.

Naš jedilni list se je začel spreminjati. Ko smo prvič dobili gostejšo kašo, smo jo tako hiteli pospravljati, da smo bili še po gobčkih in po ušescih vsi namazani z njo, da nas je bilo smešno videti. Pa smo si znali pomagati, drug drugega smo lepo umili. Vse kar nam je naša gospodinja prinesla, nam je šlo v slast. Ko so začeli naši obroki dišati tudi po mesu, smo postali pravi požeruhi. Kot bi trenil smo izpraznili svoje skledice, pa še tekali okoli drugih, če bi se morda še kje držal drobček mesa, čeprav so bile vse že skrbno polizane.

Prišli so lepi, topli sončni dnevi in za nas, ki nismo bili nič več taki neobgljenčki, je prišlo nekaj čudovitega, — vstop v prosto naravo. Na dvorišču nas je sprejela velika stajica, kamor nas je prenesla gospodinja iz našega »stanovanja« v košari, dvakrat po tri. Prva pot v košari je bila zelo vznemirljiva za nas, tako smo se bali in tresli, kaj da bo! Kakšno veselje je bilo potem, ko smo se znašli v tako obširnem »stanovanju«, kjer je bila tudi prostorna spalnica, v katero smo zlezli, ko smo se z dirkami in raznimi igrami pošteno utrudili. Bivanje v naši lepi prostorni stajici je bilo zares čudovito. Menda je bila to naša najlepša doba veselja, zabave in brezskrbnosti. Otroško igrišče! Kako smo se lovili in skrivali, — kako smo se pulili za majhen košček lesa, — vse nam je prav prišlo za igračko. Pravzaprav je skrbela tudi gospodinja za naše igračke. Skatlice, ki so tako lepo ropotale, smo se za njimi podili in žogice vseh velikosti, ki se niso pustile ujeti. Pa če smo jih srečno ujeli, smo jih objeli s tačicami in seveda poskušali, če so užitne. Najlepša zabava nam je bila dolga nogavica. Na vsakem koncu smo jo po trije pograbili in vlekli, vlekli, trije sem, trije tja, — kdo bo močnejši. — Sprva je šla igra dostojno, potem pa z vedno večjo silo in ihto, spremljano z renčanjem, — prav zares —, dokler nismo omagali brez odločitve.

Življenje v stajici na dvorišču je bilo zares lepo in zanimivo. Koliko stvari smo videli na novo in spoznali! Travico, ki nas je ščegetala v noske in smo jo pulili. Zemljo, ker se je dala tako lepo grebsti. In kadar je pribrenčala kakšna radovedna muha k nam v goste! Pa kadar smo videli v bližini stajice našo mamo, ki nas je malo oddaljena opazovala in skrbno nadzorovala. Večkrat se je približala stajici tudi »teta« Beti, ki je podobna naši mami in menda nas je imela zelo rada, ker nas je rada vohala skozi mrežo in tudi ona je pazila, da se nam ne bi kaj zgodilo. Našega očka smo spoznali samo od daleč, delal se je kot da mu ni prav nič mar za nas. Največ se je zadržal na balkonu, kjer je imel pregled čez vso svojo družinico in odganjal z gromkim lajanjem vsako morebitno nevarnost. Ob kakšni priliki — sicer nismo vedeli zakaj — pa sta se pridružili njegovemu lajanju tudi naša mama in »teta« Beti. Takrat smo se navadno postavili v »pozor« in napeto poslušali ta alarm, v strahu, kaj to pomeni. Prišel je čas, da smo tudi mi poskušali lajati. To je bilo takrat, ko se je mimo stajice prithotapila z vso opreznostjo strašanska zver — velika belorjava muca — in se skrivaj ozirala na nas. Mi smo se te prikazni tako ustrašili, da smo začeli lajati, — seveda so bili to le šibki in otroški glaski v primeri z glasovi očka, mame in tete.

Vsako popoldne, kmalu po našem četrtem obroku hrane, je prišla naša gospodinja s košaro, v katero smo že sami zlezli in se nismo nič več bali, ker smo vedeli, da gremo spančkat v naš stari domek. Seveda zjutraj je šlo to še z večjim veseljem v prostost. Na vsak način, dol ali gor, ta prenos v košari je bil jako zabaven za nas, lepo smo se gugali med potjo in je gospodinja rekla, da to mora biti tak občutek za nas, kakor za ljudi v novi žičnici na Krvavec.

Na soncu in dobrem zraku smo lepo uspevali, vsi smo se dobro počutili, skoraj smo postali že malo razposajeni. Toplo je postalo in nič več se nismo kobacali v »spalnico« spančkat na kupček kot navadno. Za popoldanski počitek smo polegli po stajici na deske vsak zase. Naša gospodinja, ki je pogostoma pokukala k nam, je rekla, da kadar spimo tako, je to božanski pogled na »te moje zlate žabice«! Prvi stegnjen, z glavico naslonjeno na sprednjo nožico kakor na blazino, — drugi na hrbtu, goli trebušček in vse štiri nožice v zrak, — tretji na trebuhu, glavico med prvimi nogami, zadaj kakor žaba, — četrti zvit v kepo kakor spe odrasli psički, — peti strašno udobno sam v »spalnici« vse štiri od sebe, kakor mrtev, — in šesti? Ni ga! O ti grda žaba, skril se je pod preprogo in sladko zaspal.

Naša gospodinja ve, da tudi mi psički sanjamo kadar spimo. Še majhni smo vedno sanjali, da pijemo mlekec pri mami in smo mlaskali z jezički in gnetli s sprednimi nožicami. Že večji smo dirkali v sanjah in so bile vse štiri nožice v delu. Veliki psi pa imajo drugačne sanje. Pregarja jih navadno kak grd, velik, hud pes in tedaj v spanju jočejo, cvilijo in renče, noge pa kakor da so v največjem diru. Takrat da je najbolje, zbuditi ubogega psička, da se ne muči brez potrebe.

3. GLODALCI

Sitni in čemerni smo bili, zdaj eden, zdaj drugi, — na trebuščkih smo ležali in nič nam ni bilo do igranja, še do hrane ne dosti. »Uboge moje žabice«, nas je pomilovala naša gospodinja, »bolančkane so, pa bomo takoj pomagali!« Kmalu nam je prinesla v skodelicah čaja kakor za majhne otročičke, — prav radi smo ga pili in res smo bili kmalu bolj živahni. Za igračko pa smo dobili majhne koščke mehkega lesa, planili smo nadnje in tekli vsak s svojim v kot, na »delo«. Eh, kako smo to glodali. — zadaj so silili zobki na dan in to je bolelo in srbelo in mi smo kar naprej glodali. Za spremembo smo poskušali načeti tudi stajico, pa ni šlo, — zelo pripraven pa je bil zaboj, naša »spalnica«, da je imel kmalu vse zgornje robove oglodane. Sicer v stajici ni bilo drugega primerneza za nas, pa bomo že kaj staknili.

Prenočevali smo še vedno v našem starem domku, zraven nam je bila na voljo še kopalnica (seveda za velike ljudi) za naše nočne »sprehode«. Zjutraj smo se zgodaj zbudili, ker nam je želodeček krulil in iz našega kota smo šli na obhod v kopalnico. Morda bi se vendar kaj našlo za naše zobke in tako bi vsaj laže pričakali zajtrk. Natančno smo pregledali kad in peč, pa to je bilo vse pretrdo za nas. Čakaj, saj je še omara za perilo tu! Kar na delo! — Do zajtrka smo že precēj opravili, pa še eno brisačo smo srečno dosegli in jo vlačili sem in tja in na hitro tudi malo razgrizli in razcefrali, — prav zabavno je bilo! Seveda to ni bilo vsak dan, ker gospodinja je vsak večer skrbno pregledala kopalnico in naš okoliš, — je rekla, da ima že drage skušnje v tem oziru.

Oh, da bi mogli vsaj priti do kakšnega stola ali do mize, kako bi mi vse noge lepo ogrizli in kako bi bili tihi in mirni pri tem oporoku!

4. UNIČEVALCI

Najprvo smo postal plezavci — čez mrežo naše stajice na dvorišču. Zdelo se nam je, da smo že veliki in gnalo nas je v večjo prostost. Vabilo nas je veliko dvorišče, kjer je bilo gotovo polno čudovitih reči. Po ponovnih poskusih nam je tudi uspelo. Ko smo se najprej nadirkali po dolgem in počez iz same prešernosti, se je pričelo veliko raziskovanje. Koliko do zdaj neznanih prijetnih duhov so odkrili naši noski, — zakaj pa smo španjelčki? Našli smo tudi zakopano kost, — gotovo jo je spravila »teta« Beti za slabe čase in jo tam pozabila. To je bila čudovita najdba in smo se stopli zanjo. Poveznjeno vedro nas je mikalo, z združenimi močmi smo ga prevrnili, da se je s strašnim trščem prevrnilo in zakotalilo, — mi smo sicer prestrašeni odskočili, pa ropot nam je neznansko ugajal in smo ponovili igro z vrtno škropilnico. Sicer smo se vsakokrat potuhnili in poskrili, pa nič se ni zgodilo. Oj, naše veselje! V kotu smo našli prislonjeno metlo, pravo metlo, še skoraj novo, in vseh šest smo jo v hipu obkolili, vrgli na tla, jo zavzeli in se zagrizli vanjo, cefrali in trgali z vso naglico, dokler ni ostala gola palica. Potem, ko smo se malo odduškali, se nam je oglasila slaba vest in poskrili smo se po kotih in ždeli kot miške v luknjici. Res smo kmalu slišali tarnanje stare kuharice Reze: »Jehhata, jehhata! Kdo je to naredil z mojo novo metlo? Sveti križ in Male Zablje!« Pritekla je gospodinja, obe sta nekaj časa osupli buljili v tisto, kar je bila pred kratkim še skoraj nova metla. Gospodinja, ki je imela bogate skušnje o takih zločinih, se je ozrla na stajico, — seveda »zlatih žabic« nikjer. »O ti grde živali« je vzkliknila, ker ji je bilo takoj jasno, kaj se je zgodilo. »Ja, kam pa so zginile te grde zverine?« Mi smo se prihuljeno tiščali za kopo strešnikov, pod naslonjenimi deskami in pri skladovnici drv in tako nedolžno smo zrli v svet, kakor da prav nič ne vemo. — Drugega za drugim nas je gospodinja izvela iz skrivališč, — vsak je dobil eno po zadnji plati (saj nas ni nič bolelo!) in zmerjani smo bili, češ, da takega ne smemo delati. Marš, nazaj v stajico!

Drugi dan se je ograja našega kraljestva občutno zvišala. Pa kaj je to pomagalo! Mi smo že okusili prostost in saj smo že »veliki«. Postali smo sitni in nasilni. Sicer smo bili začasno potolaženi s trdo skorjico kruha, da smo si brusili zobke, — niso nas niti zanimale več naše igračke. Tako neizrečeno smo si želeli kak čevelj ali vsaj copato, — tudi krtača bi nam prišla prav — čeprav sirkova —, kakšna lepa knjiga ali časnik, — sploh s papirjem bi imeli veliko zabavo! Seveda višek naših želja bi bila za vsakega velika kost. Pa vsega tega nam naša gospodinja ni privoščila, kar se nam je zdelo od nje zelo krivično.

Poskušali smo torej drugače. Napravili smo skupen koncert in jokali in hovkali na vse pretege, da sta prestrašeni pritekli naša mama in »teta« Beti in z gospodinjjo še naš očka pogledat, kaj se je zgodilo. Gospodinja nas je ozmerjala, očka je parkrat jezo zalajal proti nam in naša prošnja ni bila uslišana.

Naredili smo nov načrt. Pregledali smo okrog in okrog ograjo, našli smo, da na enem kraju ne stoji preveč trdno. Tam se nas je uprlo vseh šest z vsemi močmi, nekajkrat »horuk« in že je zletela ograja na tla in — prosti smo bili... Da, pridobili smo si pravico do prostosti, to se pravi, nič več stajice. Sedaj smo imeli celo dvorišče na voljo in tam smo uničili vse, kar se je dalo in kar smo dosegli. Marsikatero kuhinjsko kunjgo smo raztrgali na drobne koščke, marsikateri cvetlični lonček razbili in rastlino razjedli in razcefrali, — korenike glincinije izkopali in razgrizli, — luknje izkopali in

tako dalje, — ker takim malim španjelčkom pridejo vse nemogoče reči na misel. In preden se človek enkrat obrne, je že vse narejeno. — Če bi vse po pravici povedali, koliko škode smo še pozneje v hiši napravili, bi se zdelo komu kar neverjetno. Kaj smo vse razbili, koliko stolov in blazin razjedli, koliko vrat in sten razpraskali! Saj je bolje, da vsega niti ne povemo, ker je nekaj »nezaslišanega«. Tako vsaj pravi naša gospodinja...

5. PRETEPAČI

Nič več nismo hodili spat vsi skupaj v našo staro »spalnico«, čeprav je bila prostorna. Razdelili smo se na dva tabora, ker po večerji je bil neizogiben pretep iz najmanjšega vzroka, ali pa celo brez vsakega povoda. Sam škrtat je zasejal to grdobijo med nas, saj smo sicer bili tako dobri in pridni psički in smo se imeli radi med seboj. Ko nas je potem še gospodinja hudo ozmerjala, smo šli v dveh skupinah spat, pretepači in nepretepači. Tako smo dobili dva nova zaboja, ravno po meri za tri zverine, iz debelih desk, ki niso bile nič primerne za glodanje. Na eni strani je bilo menda zapisano: »4 granate da 100/17 D« in zato nam je gospodinja rekla, da smo hujši kot šest granat in da bo treba začeti z disciplino med nami.

Dobili smo ovratnice. Kakšen čuden občutek je to bil! Praskali smo se po vratu, kakor da bi bili polni živalic. Drugo jutro nas je bilo polovico brez njih, ker smo jih eden drugemu pregrizli in se potem z njimi igrali. Za to delo smo bili kajpak spet ozmerjani in dobili smo nove ovratnice ter se nanje kmalu privadili. Gospodinja nam je z dolgo pridigo dopovedala, da ima vsak spodoben psiček ovratnico in le navadni cučki tekajo brez nje okoli in sploh ovratnica in vrstica, to dvojce bo odslej naša važna edina oprema in tako dalje.

Naši medsebojni spopadi in pretepi, včasih tudi do krvi, so vedno nastali zaradi malenkosti, iz nevošljivosti in ljubosumnosti in tudi iz solidarnosti. Kadar sta se dva z vso ihto zagrizla eden drugemu v tilnik in smo vsi drugi navalili nanje, je prišla gospodinja z našim očkom, ki je energično poskrbel, da se nam je vroča kri pomirila.

6. MLADINCI

Sedaj smo pa že prišli malo »k pameti«, saj smo že napol odrasli in prav čedni spički. Nič več požeruhi, glodavci, uničevalci, — le tu pa tam kakšen pretep, če je poseben vzrok za to, zlasti kadar gre za lastninsko pravico. Našo gospodinjjo priznavamo za našega poglavarja, zvesto smo ji vdani in smatramo za našo dolžnost, da jo spremljamo na vsak korak. Pri slehernem njenem opravilu ji hočemo biti uslužni. Kadar pometa se vsi lovimo za metlo, — kadar grabi seno na naši trati (ki je morala biti predčasno pokošena, ker smo vso travo mi pomandrali, kar smo pozabili povedati v 4. poglavju), se

vsi silimo pod grablje in je največje naše veselje, da skačemo na kopice sena, dokler vse ne prevrnemo. Kadar ima opravek na vrtnih gredicah, — takrat smo sicer na trati »na varnem«, — pa že iztaknemo v ograji špranjo, da se skobacamo skozi in vsi veseli pritečemo k nji, — seveda kar čez gredice — v najboljši želji, da ji pomagamo. Saj znamo tako urno izruvat na sveže posajeno zelenjavo! Ne vemo prav, zakaj se gospodinja pri tem tako razjezi na nas. »O, te grde živali!« nas ozmerja in podi z gredic. Mi pa mislimo, da se hoče poigrati z nami. — Kje bi bilo lepše igrišče kakor na vrtnih gredah med solato in ohrovto, v bujnem peteršiljčku, med cvetočim graham? — Sele ko vidimo šibo, se razkropimo na vse strani in gospodinja ima kaj opraviti, da nas spravi spet na varno. »Saj pri teh zverinah ne morem nobenega dela več opraviti« vzdihuje in skrbno zatrpa špranjo v ograji in nas prepusti spet naši obširni trati. Saj tam nam v resnici ne manjka zabave. Kadar se naigramo, poležemo v travo in opazujemo promet na cesti: šolarčke, velike ljudi, vozove, avtomobile, avtobuse. Vsega tega bi se hudo bali, če bi se ne čutili na varnem. Tudi drvarnica je zanimiva točka za nas, ker tam stojita prazni stari zajčnici. Od vseh strani smo ju že pregledali in prevohali, zelo nam ugaja in nas draži v noske tisti dah... »Ej prijateljčki, če bi vi šele videli zasedene zajčnice, to bi bilo nekaj za vas! Pa tisto so že opravili vaši predniki...« Tako nam je rekla pri eni taki priložnosti naša gospodinja.

Nekega dne pa smo doživeli čudovito odkritje. Kaj vse ne iztaknemo mi španjelčki! Naša velika trata je na eni strani obrobljena z gostim grmovjem. Pa saj je prav grmovje naš element, saj smo vendar šarivci! Naše veliko presenečenje je bilo onkraj grmovja, reka Vipava, kamor smo nevede in nehotè lepo zdrčali po pešeni strmini navzdol naravnost v vodo »čof« in potem še petkrat »čof«! Naš občutek prvega stika z vodo ni bil prijeten, otresali smo tačice in kožuške, potem nam je pa kar začelo ugajati. Ob bregu je bila voda nizka, ravno prav za nas in veselo smo čofotali sem in tja. Zelo smo se zabavali. In še bi se, če ne bi začuli glasno klicanje naše gospodinjje, ko nas je zaman iskala po vrtu in po trati. »Kam so vendar izginile te moje grde zverine!« Kadar nas je tako imenovala, je pomenilo alarm, ker sicer smo bili »zlate žabice« in smo vedeli, da kaže slabo za nas... Debelo nas je gledala, ko smo prilezli iz grmovja kakor Indijanci drug za drugim, vseh šest, mokri kakor miške (ali so miške mokre?) in smo ji vsi hkrati hiteli pripovedovati o našem čudovitem odkritju in o našem novem veselju, dobrikaajoč se ji in mahajoč z repki. Seveda smo bili spet ozmerjani, češ, da taki majhni psički ne smejo še v tako veliko vodo, še celo ne sami brez nadzorstva. Kaj vse se lahko hudega pripeti in tako dalje. Pa ni nič zaleglo, drugi dan smo se spet kopali in tretji in četrti tudi, — kaj pa je lepšega kakor čofotati po vodi...

7. LOČITEV

»Treba, da gredo te zverine od hiše, sicer mi bodo zrastle čez glavo« je na glas mislila naša gospodinja, ko nas je zamišljeno gledala. Srčeca so se nam stisnila, strah nas je obšel, saj do sedaj smo bili prepričani, da bomo vedno ostali pri naši dobri gospodinj, ki nas ima tako rada in kjer smo preživeli brezskrbne, tako lepe in srečne detinske mesece...

Doslej smo samo bezljali po naši mili volji, kakor kozlički, po dvorišču in po naši trati, odslej pa smo se začeli učiti »hoditi«. Namreč po cesti, na vrvici, kakor se spodobi. Prvič je šlo zelo težko, vlekli smo z vso močjo nazaj in poskušali pregristi vrstico, polni strahu, kam gre ta pot v neznanu. Zelo smo se prestrašili vsake stvari, posebno tistih pošasti, ki s takim hrupom drviijo mimo.

Po nekaj dneh takih vadbenih sprehodov posamezno, nas je gospodinja neki popoldan vse opremila z vrvicami in v naše veliko začudenje tudi našega očka, samo mama in Beti sta ostali prosti in tako smo šli vsi skupaj na sprehod. Z nami malimi so bili sprva sicer križi, na vse načine smo se zapletali med vrvice. Ko smo pa videli, da gre očka lepo na vrvici, smo skušali slediti njegovemu

zgledu. Srečno smo prešli vse nevarnosti na cesti in zavili na travnike. Tam nas je gospodinja spustila z vrvic. Začudenji smo gledali za očkom, mamico in Beti, ki so se v polni prostosti spustili v tek čez drn in strn. Prvi hip nismo mogli verjeti, da smo tudi mi tako prosti in da lahko tudi mi dirkamo. Pa brž smo se znašli in potem smo jo tudi mi ucvrli za njimi. Seveda si nismo upali predaleč od gospodinj, ki nam je sledila. Prelepo je bilo na takšnih sprehodih, kjer smo prvič videli zajčka, jerebice in fazana, ki so jih dvignili naši starejši. Z zanimanjem smo najprej opazovali šarjenje po grmovju in po polju, potem smo jim pogumno sledili in skušali posnemati njihovo šarjenje v iskanju divjadi. Zavedeli smo se, da bo to naloga našega bodočega življenja...

Od tedaj se nismo več branili vrvic. Veseli smo skakali okoli gospodinj, ko je prišla z vrvicami in roki in vsak je hotel biti prvi.

Takò smo postali sposobni za odhod »po svetu«.

Kako smo odhajali drug za drugim od hiše in kakšna je bila ločitev, tega pa ne bomo pripovedovali. Ločitev med bitji, ki se imajo radi, je vedno bitka in težka. In taka je bila tudi za nas in za našo dobro gospodinj...

O bivših divjih lovcih

V marsikateri lovski družini so danes disciplinirani člani, nekdanji divji lovci. Večina teh nerada o tem kaj sliši, kajti ti so napravili odločen obračun in konec svojim prejšnjim početjem, ko so postali organizirani lovci.

Gotovo pa je tudi nekaj takih, ki so se ob je napravila konec svojim prejšnjim početjem, ko so postali organizirani lovci.

V tretjo vrsto bivših divjih lovcev, o katerih bi rad nekaj več povedal, bi uvrstil tiste člane ki se na veliko in javno hvalijo s svojimi nekdanjimi nepravilnimi podvigi. Zato ne pozabimo pregovora, volk menja dlako, svoje čudi pa ne.

Včasih slišiš zbadljivko na račun lovcev, da danes ni več divjih lovcev, ker so vsi v lovskih družinah. Žal je v tem precej resnice.

Neredko lahko slišiš: To je star divji lovec, ve za prašičja ležišča in bo vodil pogon, ali vodi naj gosta, star divji lovec ve za vsakega srnjaka. Se bi lahko naštel stvari, za katere so nekje le »stari divji lovci sposobni«. Nekje celo omalovažujejo lovca, ki ni imel take »prakse«.

Res je, da so taki praktiki včasih bolj zviti in prebrisani za izsleditev divjadi, ker lahko tudi bolj poznajo lovišče. Saj so morali biti na svojih skrivnih pohodih bolj izvežbani, da jih ni zalotil čuvaj in so se morda potikali po poteh in stečinah, kamor nikdar ni zašel zaupnik. To in tako je bilo. Vendar pa ne gre, da bi jim zaradi njihovih pridobljenihkušenj sedaj dajali javno priznanje kot vzor lovcem.

»Mene ne učite, sem bil star divji lovec«, slišiš včasih, če kdo slučajno opozori takega »tovariša« na kako nepravilnost. Namesto, da bi grehi tatinskih dni šli v pozabo, se z njimi ponasja.

Je bil pa res tič, ko je namazan s sajami in kako drugače našemljen ukradel, ne glede na letni čas, srno, srnjaka, zajca ali karkoli. V zakupnih loviščih so bili lovski čuvaji navadno domačini, oziroma domači lovci, za katerih vsak korak so ti junaki vedeli že vnaprej.

Mislim, da je bil in vedno bo divji lov, z nekimi izjemami, klasificiran vsaj kot enostavna tatvina, če ne kaj hujšega, bodisi s pravne strani, bodisi z lovsko etičnega in moralnega stališča. V tem pogledu so še vedno nekatere lovske družine premlačne in puste, da še vedno živi »slava« bivših lovskih tatov.

Ne gre pa prestrogo jemati, če je na primer mladoletni sin svojemu očetu-zakupniku lovišča izmaknil puško in šel v njegovo lovišče na lov. Tudi v fevdalnih časih, v obsežnih graščinskih loviščih je bil divji lov še razumljiv, ne pa v nedavni preteklosti zakupnih lovišč, najmanj pa danes v socializmu.

Argument za rehabilitacijo divjih lovcev v bivši Jugoslaviji in še prej, je nekdanja krivična družbena ureditev, ki jim ni dopuščala, da bi bili zakoniti lovci. Tudi danes se mora marsikdo čemu odpovedati, da je lahko lovec. Stroški lovca so precej veliki in osebe s skromnimi prejemki žrtvujejo sredstva iz ljubezni do lova. Nekaterim je tudi danes lov največja strast. Če se jim zdi škoda denarja za lov ali se drugim ugodnostim zaradi lova nočejo odpovedati, skušajo verjetno loviti protizakonito. Vendar je današnji življenjski standard našega delovnega človeka pretežno že tolikšen, da divji lov nikakor ni opravičljiv. Zato mora biti divji lov vedno in povsod najstrožje obsojan in naše lovske vrste čim bolj čiste tega zla.

Ing. Vlado Jenko

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

Divji prašiči in poljske kulture*

V Sloveniji ni nobena lovna divjad od poljedelca v taki meri zasovražena, kakor prav viteška črna divjad. Zdavnaj bi je že ne bilo, če bi ji njena narava ne stala ob strani.

V naši, razmeroma gosto naseljeni domovini, je postala ta divjad nekak konkurent človeku. Resnici na ljubo rečeno, njiva s kulturo, po divjih prašičih razruvana in pomendrana, nudi kaj žalostno sliko ter prizadetemu poljedelcu vzbuja upravičeno jezo. V mnogih primerih sta prvi pogled in vtis dosti bolj strahotna, kot pa pozneje ugotovljena resnična škoda. Stevilna pretiravanja tudi tu ne presenečajo. Vsakdo, ki se mora ukvarjati z neljubim ocenjevanjem škode po divjih prašičih, more poleg upravičenih pritožb zabeležiti primere, ko obiski prašičev niti niso tako nezaželeni. Marsikatera samotna, tik gozda ležeča njiva, se zaradi obiska prašičev kar dobro obrestuje. To je pač prastaro poglavje človeške slabosti.

Prav zaradi obvarovanja poljščin, je v zadnjem času lov na divje prašiče zavzel tak obseg in take oblike, da bi pri drugih vrstah divjadi ne bil več znosen, še manj lovsko pravičen.

Znano je, da so domovanja divjih prašičev močvirja in samotna zatišja pragozdov, ki jih Slovenija še nekaj ima in le tam se je ta divjad zadrževala. V zadnjih letih se je pa pri nas pojavila skoraj po vseh brihovitih predelih. Pravi vzrok, zakaj se je tako razširila, menda še ni dobera znan. Naj bo temu že tako ali drugače, dejstvo je, da je ta črna divjad hkrati s razširjanjem začela degenerirati. Odstrel in plen namreč kažeta, da ni več tistih »kapitalnih« močnih merjascev, pa tudi ne svinj, temveč so le srednje močni in šibkejši prasci. In prav ti zadnji delajo na poljskih kulturah največjo škodo, ker so manj previdni, a okretnejši pri pohodih na polja. Kar je še starih in previdnih se

zaradi slabihkušenj še vedno krčevito drže samotnih pragozdov in se spretno ogibajo odprtih površin.

Spričo tega je zmanjševanje staleža skoraj nemogoče ali vsaj otežkočeno.

Znano je dalje, da ta divjad pojé le kakih deset odstotkov sadjevske vsake kulture, vse druge pa pomendra, povalja, uniči.

Lovske družine gotovo nimajo interesa, da bi to divjad posebno gojile in s tem obdržale velik stalež. S tem bi ta divjad še bolj degenerirala, telesno oslabela.

Pri odvračanju divjih prašičev od polja pa ima prizadeti poljedelec samo tiste možnosti, ki mu jih dovoljuje lovski zakon. Navedel bi en način in primer: Na samotnih in tik gozda ležečih njivah, ko opazi prvo škodo, naj čimprej ugotovi stečino, od koder prašiči prihajajo in kam odhajajo. Tam naj v precejšnji oddaljenosti od njive vrže od časa do časa na stečino šop klasja ali neoličanih koruznih storžev, bliže njive pa naj obesi na bližnje drevo ali kol, za moža visoko, kakšen močno preznojen kos perila ali obleke. To naj ponovi nekaj večerov in videl bo, da je to izmed najučinkovitejših pripomočkov. So še druga učinkovita kemična sredstva, ki pa so težje dobavljiva in so razmeroma draga.

S tem hočem povedati, da je pri obrambi pred divjimi prašiči prizadeti poljedelec v prvi vrsti sam poklican, da je buđen in da pravočasno uporabi vsa sredstva proti škodi po divjih prašičih, saj je to v njegovem lastnem interesu.

Eno pa je gotovo, da ta divjad s svojo prabitno naravno močjo, presega pri nas vso drugo divjad svojega okolja in je zato vsekakor vredna svojega obstoja in tudi pravilne gojitve.

Lov na to previdno, pametno, ostročutno, močno in drzovito divjad je gotovo največji lovski užitek, ki nam ga morejo nuditi domača lovišča. Pogled na to črno divjad v snegu, zlasti ponoči v mesečini, je doživetje, ki ga za lepoto in naravo dovzeten človek nikoli ne pozabi.

Prav bi bilo, če k tem skromnim stavkom še kdo doda svojo besedo in s tem k problemu divjih prašičev v Sloveniji.

Karel Furman, Konjiška vas

* Pisec je med tem umrl.

»Nesmrtni ruševец«*

Pred nekako četrto stoletja je šel na Klek nad Pokljuko dr. H. s tedanjim upraviteljem gozdne uprave Bled, ing. R. in lovskim čuvajem P. — na ruševca. Lovski gost in čuvaj sta sedela v bližini globoke kraške vrtače, porasle z ruševjem. Ob svitu je zapihalo v kotlu in kmalu se na robu vrtače pokaže ruševец, ki ognjevito gruli. Gost ustrelil in ruševец zleti preko kotla; zgrešen!

Iz zadrege ju kmalu spravi novo pihanje in na istem mestu v vrzeli med ruševjem, se pokaže ruševец. Pok — in ruševец izgine v globeli. Nerodna zadeva, zopet nič. Še preden sta se lovca odločila kaj bi, znova zapiha in zagruli in izza brega pripleše ruševец. Pok, petelin zopet zgine za bregom. Nemogoče, in vendar! gost še ni utegnil v zadregi vstati, ko zopet zapiha in glej ga, krivorepi godec je prav tam ... Pok! zgine --- zakleto! Tedaj sta bila gost in čuvaj teh »špasov« sita in sta šla na nastrel. In glej, malo spodaj v strmem bregu pod ruševim grmom so ležali skoraj na kupu trije ruševčki-krojački, ki so jih strelji pometli po bregu. Prvi, ki mu je bil lov namenjen, je odnesel zdrave krivce. Ko je stari po strelu odletel, so se fantiči v vrtači opogumili, pa so drug za drugim prišli na sedlo vrtače, kjer je gost streljal »nesmrtnega« ruševca, — kakor Trentar zlatoroga. Tudi lovski blagor!

R. — Š.

* Objavljamo ta dogodek, za opomin, kako lovski čuvaj ne sme postopati. Če lovski gost domnevno zgreši kar dva različna petelina, mora spremeljalec nadaljnje streljanje ustaviti, ker v takem primeru ni nekaj v redu ali s puško ali s strelcem, najmanj pa je lovsko pravično. — Ur.

Osirotela srnjačka

K članku v našem glasilu št. 1/60 tov. Viktorja Čeha »Kako ravnajmo z najdeno mlado divjadjo« bi si dovolil napisati nekaj vrstic. Popolnoma se strinjam z mnenjem pisca. Iz lastnih izkušenj vem, da je najdeni srnjaček v gozdu, ki veka, prav gotovo osirotel. Zato ga je treba takoj rešiti, če že ni zaradi prevelike oslabelosti prepozno.

Naj navedem dva primera, ki sta se dogodila v našem lovišču. Leta 1954 v maju so otroci pasli v gozdu krave. Nenadoma zaslišijo vekanje srnjačka. Postali so pozorni in začeli iskati. Iskanje ni bilo težko, saj je srnjaček neprestano vokal. Našli so ga, ga odnesli domov in o najdbi obvestili našega čuvaja. V dobri veri, da ravna pravilno, je čuvaj odnesel srnjačka nazaj na najdeno mesto. To je bilo proti večeru. Kraj, kamor je položil srnjačka, je bil v bližini doma otrok, ki so ga našli. Celo noč so čuli vekanje. Naslednjega dne popoldne, ko so zopet pasli krave na istem mestu, je srnjaček sam prišel k njim. Spet so ga odnesli domov. Toda bilo je že prepozno. Kljub skrbni negi je srnjaček v nekaj dneh poginil.

Drugi primer se je zgodil leta 1958. Kmet je našel na travniku vekajočega srnjačka, odnesel ga je domov, zvečer pa ga je prinesel k meni in mi natančno pojasnil najdbo. Uverjen, da je osirotel, ga nisem odnesel nazaj. Po daljšem posvetovanju ga je vzel moj sosed-lovec. Hranil ga je z mlekom. Pri hranjenju je moral biti sila previden. Mleko je moral pravilno razredčiti. Kljub temu je srnjaček dobil drisko, ki je trajala skoraj teden dni. Pozneje se je hrani privadil in je postal pravi korenjak. Spal je v kuhinji. Ko je malo odrasel, ni več vzdražal v kuhinji. Najraje se je zadrževal na njivi v ovsu. Ko je prišel

čas za redni obrok mleka, je gospodinja zaklicala Pubi (tako ga je imenovala). Na njen klic je takoj priskakljal k nji. Včasih jo je zadrževalo delo ali pa je pozabila nanj. V tem primeru jo je srnjaček sam opozoril na čas hranjenja. Priskakljal je k nji in odločno udarjal s sprednjima nožicama ob tla.

Veseli je bilo gledati, ko je spremljal svojo krušno mater okoli domače hiše. To naj dokaže tudi slika, ki jo prilagam. Srnjaček je sedaj v živalskem vrtu v Ljubljani.

Rudolf Gruden

LD Tabor pri Grosupljem

Srnjak pod dežnikom

Pripovedoval mi je tov. Rudolf: Bilo je, kolikor se spominjam, 8. VIII. 1936. Takrat sem bil namreč lovski čuvaj pri bivšem lovišču Čeplje, ki ga je oskrboval tov. Bižal. Le-ta mi je namreč naročil, da pride k njemu gost, ki bi rad dobil na klic dobro trofejo. Domenimo se s tov. Bižalom, da pridem na kraj tisti dan, pa četudi padajo vile z neba. Res je bil omenjeni dan deževen, a ker sem tako za trdno obljubil, sem vzel puško in dežnik ter se odpravil. Tam nad Kralji pri Vilmolskih gredah sva se srečala s tov. D. M., ki je bil častni gost. Šla sva na kraj, kjer je bil kaptalni srnjak doma. Dan je bil tudi močno meglen, tako da ni bilo nič prijetno v gozdu, ko ti je tudi z grmovja curljala voda za vrat. Postavila sva se — jaz obrnjen proti jugu, gost proti severu, od koder sva računala na srnjaka. Tov. M. je začel klicati in že po tretjem pisku je srnjak prišel, a čisto od druge strani, gostu za hrbet. Znašel se je tako rekoč med nama pod dežnikom. Nisva ga prej opazila, ker je dež curljal in ni bilo slišati stopinj. Ko se je srnjak »zaletel« v puškine cevi, se je gost hitro znašel in strel je odjeknil. Nedaleč od dežnika sva našla srnjaka z lepo trofejo.

To je bil srnjak izpod dežnika.

Rade Jože, Predgrad 19,
p. Stari trg ob Kolpi

Lisičke

V nedeljo 10. aprila 1960 sem komaj 10 minut od doma v gostem gaju, poraslem z robido, opazil ugajane izhode. Ker po njih vso jesen in pomlad teče voda, sploh nisem računal na lisice, posebno ker ni bilo okrog rogov nobenega sledu o ropanju, tudi nobena gospodinja se ni pritoževala, da se

ji manjša število kokoši. Zato sem bil mnenja, da se je v jamo naselil jazbec. Stric, lovec mi je obljubil, da pride z jazbečarko Boro pogledat, kakšna »zverina« se skriva v lisičini.

Teden dni pozneje, 17. aprila, sem popoldan krenil do strica. V bližnjem gozdu mi je pritekla nasproti ptičarka Drina, znamenje, da stric ni daleč. Z njim so bili tudi trije šolarji, veseli da ga smejo spremljati. Bora je ravno kar prilezla iz rova in se mi podobrikala.

Obiskali smo dve jazbini, ki pa sta bili prazni. Blizu že omenjene lisičine je Drina dvignila fazana, prav ob lisičini pa so zletele tri fazanke. Bora je medtem že zgignila v grmovju in se koj za tem oglasila v rovu. Najini mladi spremljevalci stopijo ob izhode lisičine. »Nekaj rjavega je steklo čez luknjo«, zavpije eden. S stricem sva bila mnenja, da je videl Boro, a je trdil, da je bilo bolj svetlo.

Ta čas že zacvili v jami, zasliši se lomastenje, Drina vsa napeta čaka pri rovu, kjer se čuje ropot. Ze se privleče Bora zadenski iz rova z mlado lisičko v gobcu. Brž ko jo Drina doseže, jo po-grabi tudi ona; nekaj javkov in Bora zdrobi lisički vrat.

Stric jo pohvali in Bora že zopet zgine v rovu, a se kmalu vrne in se prične zaganjati v ozko odprtino, ki jo je bila izlizala voda. Jezno je grizla korenine in širila odprtino.

Uvidela sva, da bo treba pomagati. Zato sta dva fanta odšla po orodje. Bora se je medtem mučila z zemljo in koreninami. Rov, v katerem so bile lisičke, je bil dolg le kake tri metre. Začel sem kopati poldrug meter od izhoda, ki ga je zapirala Bora. Ze po nekaj udarcih z motiko se je zemlja udrla in zagledal sem hrbet lisičke. Hotel sem živo ujeti, a je naglo skočila proti Bori, pa se ustrašila ostrih zob in planila nazaj. Čez trenutek je na moji strani pogledal iz rova črni smrček. To se je ponovilo večkrat, ne da bi se mi jo posrečilo ujeti, dokler ni lisička skočila predaleč in so jo dosegli ostri zobje. Skušal sem jo rešiti, vendar Bora ni odnehala, dokler je čutila življenje v lisički.

Ko Bora vidi, da se lisička več ne gane, se zopet požene v ozki rov. Tretja lisička skoči v odprtino, ki sem jo izkopal. Ze sem jo pograbil za hrbet, a se mi je izmuznila in šavsnila po roki. Z druge strani je pritisnila Bora, da se je lisička umaknila v rov. Tam sem dosegel zadnje noge in lisičko potegnil ven.

Mnogo prizadevanja me je stalo, da sem se otepel Bore, ki je hotela obračunati z njo. Eden šolarjev je skočil domov po vrečo in lisička je bila na varnem. Bora je zlezla zopet v rov, a se kmalu vrnila; rov je bil prazen.

Mladiči so bili stari okrog pet tednov. Če k temu prištejemo 9 tednov brejosti, je bila lisica oplojena okrog 10 januarja, kar je gotovo posledica mile zime.

Čudno je tudi, da pri lisičini ni bilo nobenega sledu o ropanju, čeprav ne verjamem, da so se mladiči hranili samo z mlekom.

Branko

Fazanka

V zadnji številki Lovca sem bral o dveh zanimivostih in zato bi tudi jaz rad napisal nekaj o fazanki, ki se je hodila krmit k M. T. v Radečah. Kadar je M. T. krmila svoje kokoši, je prišla pobirat zrna tudi fazanka. Najprej je bila bolj boječa, počasi pa je postajala bolj in bolj predrzna. Naposled je skočila gospodinji celo na kolena. Ni je mogla spoditi, dokler se ni nazobala do sitega. Šele takrat je zginila v bližnji gozdiček.

Nekoč je šla gospodinja v gozd in je zagledala fazanko, kako čepi pod grmom. Klicala jo je in se ji je hotela približati, a fazanka je ni počakala, čeprav ji je na dvorišču jedla iz roke. V gozdu torej nikomur ne zaupa. Sedaj odkar je gozd ozelenel, fazanke ni več na dvorišče, da bi se hranila s kokošmi. Oglašajo se samci in gotovo ima tudi naša fazanka sedaj druge skrbi.

LD Radeče
Franc Pižmoht

Še o strelu s šibrami na veliko divjad

V roku 1955 je padel jelen, ki je bil že pred časom streljan s šibrami PP. Dokaz, da je tako, je v levem čelnem nastavku tega jelena, nekako v sredini, brazda ca. 2 cm dolga in $\frac{3}{4}$ cm na debelo zalita s svinčcem. Po strelu se je razbita kost zarastla in pokostnica je zalila robove brazde ter v kosti zaraščen svinec — ostanek PP šibre. Da je temu tako, potrjuje tudi še dejstvo, da sta se pri izkoženju našli pod samo kožo na levi strani prsi še dve popolnoma nedeformirani šibri PP ter ena sploščena v velikosti dveh dinarjev na vratu, v višini drugega vratnega vretenca. Po mojem mnenju je moral biti jelen streljan že leto prej ali celo več.

Franc Bittner

Divjad v žarometu!

Vse bolj razvijajoča se motorizacija povzroča vedno več prometnih nesreč zaradi srečanja z divjadjo.

V zahodnih deželah tiskajo lovske organizacije, sporazumno z avtomobilskimi klubi, učinkovite plakate, ki kažejo divjad v siju žarometa.

Razumljivo je, da je težko predpisati divjadi stečino. Poskusi so pokazali, da se divjad težko ali sploh ne privadi novim stečinam, ki jih uredi človek. Tudi ograje, mehanična ali kemična strašila nimajo vedno zelenih uspehov.

Kako si razlagamo obnašanje divjadi v luči žarometa? Predvsem si mora biti vozač na jasnem, da snop jarke svetlobe zajame divjad, ki je nenadno skočila iz teme na cesto. Posledica je pri divjadi šok, ki jo pribije na mesto in nesreča je tu, za divjad kakor za vozača in vozilo. Zlasti so v nevarnosti kolesarji, mopedisti in motoristi. Tu je treba razlikovati med primerom, ko je divjad na cesti in se laže umakne, ker ne gre za presenečenje in primerom, ko nenadno skoči v svetlobni snop na cesto in se zaradi nenadne oslepitve le težko umakne.

Divjad, ki je zašla v svetlobo, čuti kakor bi jo luč ovila, obenem pa čuti neviden zid, ki jo loči od teme. Zdi se ji, da čez ta »zid« ne more. Šele ko luč ugasne in zopet vidi v temo, ali ko divjad stopi v temo, premaga dozdevni zid in se zopet znajde. Važno je, da pri tem pustimo divjadi prednost. Razen tega je treba — če je dopustno — da skozi gozdove in obdelana področja, kjer je veliko male divjadi, vozimo z zastrtimi lučmi, da ni divjad presenečena, če nepričakovano skoči pred vozilo.

Če vozač opazi divjad, ki se bliža cesti, naj zasenči luči, da se more žival umakniti v varno temo. Uporabi naj tudi zvočni signal, da preplaši divjad. Seveda se je treba predvsem ozirati na promet na cesti.

Tudi na naših avtocestah imamo prometne znake, kjer rada prehaja divjad. Vozač je dolžan, da pred njimi zmanjša brzino, če tudi ne vidi divjadi.

Trčenje vozila z divjadjo je vozač dolžan prijaviti prometni milici, povoženo divjad pa oddati pristojni lovski družini ali najbližnji postaji ljudske milice. Utaja ali prilastitev take divjadi se kvalificira kot kaznivo dejanje.

P.

Ropar fazanjih jajc

V minulem letu je v neposredni bližini fazanerije Vurberk gnezdila fazanka ter znesla 16 jajc. Ker je bilo gnezdo vidno od fazanerijskega poslopja, sem vedno opazoval, kdaj je fazanka zapustila gnezdo ter šla na pašo in za koliko časa se je spet, skoraj neopazno, vrnila na gnezdo. Mislim sem, kako bi ji odvzel kebkice in ji podložil sveža jajca v valjenje. Vsa ta namera je v eni noči propadla.

Ker naslednji dan ni bilo fazanke na spregled, sem se približal gnezdu ter presenečen strmel v prazno gnezdo, v katerem je bilo le malenkost fazankinega perja. Po glavi mi je rojila ena sama misel, da izsledim razbojnika. V to prazno gnezdo sem položil nekaj klopotcev, ki sem jih imel na fazaneriji, pred gnezdom pa nastavljal past. Naslednje jutro nisem bil nič manj presenečen, ko sem našel v pasti jazbeca, ki je tako prejel zaslužen kaznen.

Janez Toplak, Vurberg

Zvestoba

Izpolnila se mi je vroča želja, da sem postal član LD Dresnica. Za prvi odstrel kot začetniku mi je bila določena pod vodstvom čuvaja, stara srna. Prvi dan sem namesto srne uplenil starega lisjaka. Drugi dan me iz sanjarjenja zdrami bokanje srnjaka in čez nekaj časa izstopi srna, določena meni za odstrel ter obstoji strmo proti meni obrnjena na 40 metrov. Po strelu skoči naravnost proti meni in obstane z razkoračenimi nogami. Odloživši risanico, se poženem k srni in ji objamem z levico vrat, da bi izlekel lovski nož. Čeprav sem se nepričakovano znašel na tleh, srne nisem pustil ter se mi je posrečilo srno umiriti. Toda med to nelepo borbo so mi srnini ostrji parklji temeljito razcefrali obleko, pa tudi kožo dobro razpraskali.

Po razburljivi borbi sedem na štor, da si odahnem. Na mestu, kjer je izstopila srna, se pojavi močan srnjak — šesterak in se ustavi pred menoj na mestu, kjer sem umiril srno — na 20 m, z naperjenimi rogovi za boj, jaz z dvignjeno risanico. Preden sem sprožil, je z desno nogo udaril po okrvavljenem mestu, globoko zabokal in izzivalno dvignil glavo. Ob tem prizoru sta mi omahnili roki in srce mi je zatrepetalo. V srnjakovih očeh sem bral očitek za uboj njegove družice. Odložil sem puško in vrgel proti njemu trhlo vejo. Po ovinku kakih 200 m

se mi je znova približal in klical na maščevanje. Ko sem vrgel smrekov storž, je skočil v podrast, nekajkrat zabokal in se v tretje vrnil na prvotno mesto s pritegnjeno glavo in naperjenimi rogov.

Žal mi je bilo dejanja in čutil sem se osramočenega. Koliko nas bi proti tako oboroženemu ubijalcu golih rok branilo svojo družico? Presunjen in premagan sem sklenil — družice nikoli več.

Iz teh mučnih trenutkov me je predramila šoja, ki se je vreščee pognala prav nad srnjaka in ga opozorila, da se bliža nevarnost. Srnjak je trznil in v silnih skokih zginil v goščavi. Vrnil se je logar in kakor pogrebca sva molče odnesla plen. Krogla je bila srni lobanjo le oplazila in bodež ji je moral vzeti življenje. Ne, nikoli več.

Jože Nemec — Podgorci
(zapisal Joško Korpar)

V lovišču LD Srednja vas pri Kamniku, so se v zadnjih dveh letih pojavili divji prašiči.

Dne 15. decembra 1959 je v našem hribskem lovišču zapadel prvi sneg. Takoj sva šla z najbližnjim lovcom — Pestotnikom oprezovat za gamsi in če se kaj slede četinarji. Ko sva prišla pod Podbevškovimi pečmi do studenčka, je bilo vse zrito od prašičev v минуli noči. Takoj sva krenila dalje in se na vrhu pri Jaslih razšla za prašiči. Moj tovariš je imel šibrenico z idealko in pp, jaz pa vojaško puško. Že po 100 korakih je Pestotnik začel med trop prašičev. Na prvega je pomeril, pa mu je prvič kleknilo, drugi strel je pa šel v prazno. Na kakih 150 korakov sem zadnjega pogodil. Toda krvni sled naju je vodil še 12 km daleč v sosednje lovišče Novo Stifto. Tam sva jvila lovcu Zaveloškem Janezu in z njim smo šli iskat prašiča, ki se je zaril v gosto smrekovo kulturo. Onadva sta stopila na stečine, jaz pa sem se zaril skozi 30 cm debel sneg v nepregledno goščo. Plazeč se, sem vlekel puško skozi sneg. Začujem neko škrtanje in zagledam dober meter pred seboj prašiča, ki se umika. Ko sva prišla na kraj, kjer bi lahko streljal, sem opazil, da imam cev zabito s snegom. Zato sem ga dregnil s cevjo. On pa se je poganjal proti meni. Opazil sem, da je v zadnjih nogah že hrom, pa sem poklical tovariša. Medtem sem ga prignal do jase, kjer smo ga umirili. Tako sva mlada neizkušena lovca uplenila prvega prašiča, težkega 80 kg.

Jože Kadunc, Znojile

Namesto srnjaka, volka

Že proti koncu prska srnjadi sem dne 11. avgusta 1955 v jutranjih urah v spremstvu tov. F. S. in R. L. klical srnjaka na severozahodnem pobočju vrhov Smrečnice. Lepo, mirno jutro, umito po dežju, nas je izvabilo na lov. Toda razen slabega vilarja se ni odzval noben srnjak.

Precej trudni smo se okrog 10. ure ustavili na vzhodni strani Smrečnice. Vendar nam ni bilo dosti do jedače in pijače, ampak do počitka. Ugibali smo, ali bi se splačalo nadaljevati s klicanjem. Pred nami mlada bukova gošča, vmes pa posamezne starejše jelke. Mahnemo jo na desno proti vrhu ter čez nekaj časa posedemo. Komaj zaznavni veter je vnel na nas, torej nam v prid. Pregled je bil zelo omejen, ne samo zaradi gostega podmladka, ampak tudi zaradi polmraka, ki je vladal v gošči. Sicer popolna tišina.

Po desetih minutah je tov. Francelj začel s klicanjem. Čez pol ure sem mu namignil, da naj poizkusi z javkanjem. Že kmalu po prvem glasu je bilo slišati v razdalji morda 40 korakov skoke in lomljenje suhljadi. Po nekaj klikih, sem že tudi jaz v smeri, kjer je prej počila suhljad, zapazil premikajočo se senco. Za hip je postala in oprezovala. V tem jo je ubrala pravokotno na nas in se ustavila za debelo bukviyo. Puška je že bila pri licu in lovila mesto, kjer bi se moral pokazati izza debla srnjak. Toda namesto srnjakove glave in rogovja se je prikazala povsem drugačna glava. Prešinilo me je — volk! V tem je že tudi konica daljnogleda obstala na volčji glavi in moj prvi volk (volkulja), je ležal pred menoj, namesto rdečega rogača.

Franc Bittner, Javornik

Po krvnem sledu

Boris me je poklical že po 22. uri iz postelje in povedal, da je odstrelil srnjaka ter prosil, da bi šla rano zjutraj z mojo brakov jazbečarko Bianco na krvni sled.

Drugi dan sem bil ob določeni uri pri Geršaku s psičko. Z avtobusom sva se potegnili do Škrubeja, od tam pa sva rinila v breg Rožije.

Prispevši do kraja, od kjer je oddal strel na srnjaka, sva se oddahnili. Ko mi pokaže, kje je stal srnjak in v katero smer je odšel ter kje ga je še nazadnje videl, sva se podala na kraj nastrela. Daljava 170 korakov, kakor jo je ocenil, je bila vsaj za 70—90 ko-

rakov večja. Zato je moral biti zadetek nizko, sodeč po znaku, kako je srnjak nakazal strel. Kjer naj bi bil srnjak po njegovem pripovedovanju stal, nisva nič našla, pač pa me je Biana z napetim jermenom vlekla še dobrih 10 metrov više ter prav lepo nakazala kraj nastrela, precej strižine, majhna koščica ter kri, ki je bila obrizgana po visoki travi in se pri upogibu bilke odluščila. Ko dam Bianki dovolj slednega jermena, naju vodi navzdol dobrih 60 korakov do posteljice, kjer je bil za dlan velik kolobar krvi, srnjaka pa nikjer. »Išči, kri,« velim Bianki, ki potegne stran-sko navzgor. »Nič ne bo s psom«, mi pravi Boris ter kaže, kjer je še videl srnjaka. Tri kroge sem naredil okrog ležišča, toda vedno je psička potegnila navzgor. Nazadnje pustim jermen njeni volji in po vseh štirih sem se vlekel za njo po gosti smrekovi kulturi. Krvni nisem mogel nikjer opaziti; jermen je bil ves čas napet. Po dobrih sto petdesetih metrih se psička obrne na levo in vodi še 200 korakov čez poseko do jame ter po njej še 100 metrov navzdol. Vedel sem, da je na pravem sledu, četudi ni bilo nikjer krvi, saj je čedalje bolj vlekla. Tedaj se pa ob korenini spotaknem, da izpustim jermen in psička je že po nekaj trenutkih lajala ob mrtvem srnjaku. Seveda je bila deležna pohvale, Boris pa zelene vejice.

Da od ležišča naprej srnjak ni krvavel, sklepam, da je nizki strel, ki se je le dotaknil prsnega koša, zamašil trebušno prepono, da kri ni mogla izstopati.

Brez pomoči psa, ne bi bila srnjaka nikoli našla. Dokaz, da je lovec s psom šele cel lovec.

Ernest Obrešnik

Pižmovka

Pred leti sem v tovarni »Svilanit« v Šmarci ubil nepoznano mi žival. Pokojni naravoslovec in lovec dr. St. Bevk jo je takoj prepoznal za pižmovko.

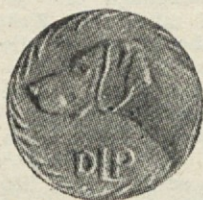
Letos 2. aprila ob 1. uri ponoči sem na istem kraju videl še večjo pižmovko, ki se je mirno sprehajala po tovarniškem dvorišču. Šele, ko sem jo iz bližine zapodil, je skočila v potok Mlinščico. Kaže, da je v tem kraju sedaj precej pižmovk.

Štefan Oblak,
Nožice — Radomlje

Dne 12. III. 1960 sem ob 13. uri slišal pred hlevom v Travniku ruševca, ki je veselo grulil nekje pod Turniščem. To, da je takrat in že tri dni stalno snežilo, mu ni pokvarilo dobre volje.

Jože Vršnik, Robanov kot

VSEM LOVSKIM DRUŽINAM

sporočamo, da bo Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani ob svoji 40-letnici izdalo poseben almanah. Z njim hoče kot najstarejša kinološka organizacija v Sloveniji dati vsem lovčcem pobudo, da se resneje lotijo šolanja svojega lovskega pomočnika — psa.

Društvo ljubiteljev ptičarjev je na tem področju v svojem delovanju brez dvoma doseglo vidne uspehe. O tem in tudi o zgodovini Društva bo almanah spregovoril.

Vabimo vas, da se na almanah naročite in ga vnaprej plačate, ker društvo za tisk nima potrebnih sredstev. Almanah bo veljal okrog 500 dinarjev, izšel pa bo v začetku pomladi 1961. Da bomo lahko določili naklado, vas prosimo, da nas čimprej obvestite, če ste naročnik oziroma nakažete 500 dinarjev, po priloženi položnici.

Vabimo tudi vaše člane, da se naroče na almanah.

S kinološkim pozdravom!

Predsednik:
(Vladimir Pleničar)

Tajnik:
(Pavel Cvenkel)

PRIJAVLJENE PARITVE lovski psi:

Kokeršpanjeli:

Ela Zagajska JRŠK 223 — Robi JRŠK 248, leglo bo 17. VII. 1960. Vzreditelj Jazbec Drago, Kranj, Likozarjevo 14.

Eka Koseška JRŠK 221 — Robi JRŠK 248, leglo je bilo 11. VI. 1960. Vzreditelj Vida Podržaj, Ljubljana Levstikov trg 6.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Astra JRPki 1372 — Don JRPki 1493, leglo je bilo 5. VI. 1960. Vzreditelj Drago Klobučar, Središče ob Dravi 153.

Astra JRPki 1532 — Arap Kamniški JRPki 373, leglo je bilo

30. IV. 1960. Vzreditelj Jože Rajh, Maribor, Betnavska 24.

Bora Karlovska JRPki 1177 — Iwan von Hanstein JRPki 1737, leglo je bilo 10. junija 1960. Vzreditelj Stane Logar, Ljubljana, Dolenska 58.

Beka Glinška JRPki 1064 — Čap JRPki 1173, leglo je bilo 15. VI. 1960. Vzreditelj Mario Bertok, Izola, Polje št. 3.

Esta Šmarjetska RMPki 579 vpis v JR v teku — Čap JRPki 1173, leglo je bilo 11. junija 1960. Vzreditelj Janez Dolmavič, Veliko Mraševo, pošta Podbočje.

Bara Karlovska JRPki 1176 — Pik Šmarnogorski JRPki 1491, leglo je bilo 8. VI. 1960. Vzreditelj Edvard Švigelj, Dol. Jezero 9, pošta Cerknica.

Ada Glinška JRPki 336 B — Čap JRPki 1173, leglo je bilo 9. VI. 1960. Vzreditelj Gvido Plaskan, Orla vas 32, pošta Braslovče.

Cita Cirkovska JRPki 1375 — Arap Kamniški JRPki 373 A, leglo je bilo 25. IV. 1960. Vzreditelj Jožef Frangež, Maribor, Studenci, Obrežna 27.

Bistra JRPki 1234 — Azor JRPki 1528, leglo je bilo 12. IV. 1960. Vzreditelj Lovska družina Lenart v Slov. goricah.

Lovski terijerji:

Ajda Grosupeljska JRLT 719 — Cigan Diljski JRLT 1047, leglo bo 10. VII. 1960. Vzreditelj Avgust Smole, Kranj, Kidričeva 33.

Dina JRLT 1025 — Jago Pobreški JRLT 758, leglo je bilo 28. VI. 1960. Vzreditelj Viktor Pristovnik, Zg. Bistrica, pošta Slov. Bistrica.

Dajda JRLT 1093 — Boško Jägerfreude JRLT 515, leglo je bilo 23. V. 1960. Vzreditelj Leo Juh, Prevalje 81.

Asta JRLT 991 — Jago Pobreški JRLT 758, leglo bo 1. VII. 1960. Vzreditelj Ernest Orešnik, Žerjav 22, pošta Črna.

Braki jazbečarji:

Alma JRBj 883 — Brik JRBj 903, leglo je bilo 17. V. 1960. Vzreditelj Janko Bizjak, Videm-Krško, Cesta krških žrtev 2.

Aca Starodvorska JRBj 684 — Arno JRBj 769, leglo je bilo 4. VI. 1960. Vzreditelj Oskar Jan, Žebnik 35.

Drina JRBj 788 — Arno JRBj 769, leglo je bilo 31. V. 1960. Vzreditelj Stanko Lorber, Brežice, Cankarjeva 10.

Lora Ratitovska JRBj 873 — Eks JRBj 890, leglo je bilo 20. VI. 1960. Vzreditelj Peter Rihter, Sp. Kaplja 85, pošta Kaplja.

Resasti istrski goniči:

Bistra Javorniška JRGri 768 — Bohun Cerkniški JRGri 626, leglo bo 3. VII. 1960. Vzreditelj Gvido Kozlovčič, Cerknica, Cesta 4. maja 1945.

Bistra JRGri 622 — Pazi JRGri 219, leglo je bilo 22. VI. 1960. Vzreditelj Anton Pezdirc, Rožič vrh, pošta Črnomelj.

Kratkodlaki istrski goniči:

Beba RMGki 1113 vpis v JR v teku — Tarzan JRGki 932, leglo bo 12. VII. 1960. Vzreditelj Stanko Krmelj, Slov. Javornik, Javorniško nabrežje 9.

Bistra JRGki 1326 — Cigo JRGki 1519, leglo je bilo 8. VI. 1960. Vzreditelj Franc Peklaj, Ljubljana, Tržaška cesta 71.

Salva Travnogorska JRGki 1848 — Čapko JRGki 1569, leglo je bilo 28. VI. 1960. Vzreditelj Lovska družina Sodražica, psarna Travnogorska.

Posavski goniči:

Divna JRGp 2261 — Bobi JRGp 3209, leglo je bilo 26. VI. 1960. Vzreditelj Lovska družina Kajuh, Škofja vas pri Celju.

NOVI SODNIŠKI PRIPRAVNIK

za oceno zunanosti in dela vseh vrst ptičarjev: Hinko HRI-BAR, Ljubljana, Velebitska št. 4.

PRIJAVLJENA IN ZAŠČITENA PSARNA

»GRBINSKA« za službene pse, lastnik Bogdan Anžel, Ljubljana, Erjavčeva št. 14/II.

ODLIKOVANJE

Kinološka zveza Slovenije je odlikovala s srebrnim znakom za zasluge na kinološkem polju tov. Franja STRUNJAK-a iz Podsedca.

OPOZORILO LOVCEM, LASTNIKOM LOV. PSOV

Trgovine prodajajo kot pralno dezinfekcijsko sredstvo tekoči »Gamicid«, ki je strupen in zelo oster. Pri več psih, opranih s tem sredstvom, so se po kopeli pokazali znaki težkega zastrupljenja na koži. Za pranje psov priporočamo v vodi raztopljen kreolin, med tem ko je treba gamacid razredčiti najmanj v 25-kratni množini tople vode.

KLJT

Pregled in ocena ptičarjev v Novi Gorici

Lovska zveza Gorica je priredila 29. maja t. l. v Novi Gorici, na vrtu gostilne »Hrast«, pregled in oceno ptičarjev. Priznati moramo, da je ta zveza izmed prvih, ki posveča mnogo pozornosti in daje vsetransko podporo lovski kinologiji. Ta zveza naj bi bila vzgled vsem lovskim zvezam, ki imajo podobne pogoje za vzrejo in šolanje psov ptičarjev. Vendar pa mnoge posvečajo premalo pozornosti šolanju lovskega psa, ki je lovcu potreben kakor puška.

Čeprav je v preteklem letu, predvsem v okolici Nove Gorice poginilo zavoljo pasje kuge mnogo psov, je bilo na pregledu in oceni 34 psov. Od teh 31 nemških kratkodlakih ptičarjev in 3 epagneul bretoni. Dobili so ocene: 6 prav dobro, 5 zadostno; deset psov ni dobilo ocene, ker niso imeli štandardne višine. Lastnikom teh psov smo priporočili, da svoje pse pripeljejo na zopetni pregled prihodnje pomlad.

Material je sorazmerno dober, vendar bi bil lahko mnogo boljši, če bi lastniki psov pri vzreji posvečali večjo pozornost prehrani, načinu življenja in drugim faktorjem, ki vplivajo na rast in razvoj mladega psa.

Proti ocenam ni bilo pritožb, niti negotovanja. Disciplinarni vodnikov in organizacija prireditve sta bili v najlepšem redu, kar je gotovo zaslugi tajnika LZ Edvarda Reharja in neumornega kinološkega referenta Huberta Jenčiča.

Končno bi opozoril to lovsko zvezo, oziroma kinološkega referenta, da je treba pri plemenjaki, ki se priporočajo po zunanosti in tudi pri ostalih za vzrejo sposobnih psih, nujno paziti, da se te pse preizkusi tudi na njihovo zasnovo, najkasneje do pomladi prihodnjega leta. Le na podlagi preizkušnje lahko ugotovimo vrednost lovske zasnove in s tem tudi vrednost plemenjaka.

Pavel Cvenkel, sodnik

Mladi pišejo

Moja Keka

Pred dvema letoma sem prinesel domov mlado srako. Dal sem jo v ptičnico in se z vso vneto zavzel zanjo. Imenovali smo jo Keko, kar si je tudi povsem zaslužila. Hranil sem jo s črvi, ki sem jih skrbno nabiral na sosedovi žagi, pod tam ležečimi hlodi.

Prijal ji je tudi kruh, namočen v mleko, katerega sem ji dajal z žličko. Od časa do časa je dobila tudi kosček mesa. Zjutraj, ko sem se prebudil, je bila moja prva skrb, da nahranim Keko, preden sem šel v šolo. Pri odhodu sem skrbno naročil vsem domačim, da nahranijo Keko. Rastla je in se razvijala po moči in umu iz dneva v dan. Kadar je zagledala katerega od nas, je vedno kričala in odpirala kljun. Po nekaj tednih se je že tudi oglašala in izgovarjala s svojim hripavim glasom »Keka« in tudi moje ime Ivi, seveda v svojem naglasu. Ker se mi je zdel dovolj domača, sem ji odprl vrata kletke in jo spustil na prosto. S tem dnem je začela s svojimi norčijami in zvijačami. Pri družila se nam je in postala tako rekoč član družine. Niti enkrat nismo jedli brez nje. Skakala nam je z glave na glavo, z glave na mizo, šavsnila v krožnik, zletela nazaj na ramo in tudi marsikomu spustila smrdljiv cekin po hrbtu. Postala je skoraj nadležna in zelo radovedna. Vse je hotela videti in vse prebrskati. Všeč ji je bilo vse, kar se je svetilo in čemur je bila le kos, je odnesla na streho za dimnik, kjer je imela shrambo. Včasih sva z očetom na dvorišču z drobižem fucala. Keka je bila vedno zraven, veselo je poskakovala, drla se na vse pretege in pridno pobirala dinarske novce ter jih nosila za dimnik. Skoraj vsako jutro je priletela skozi okno v sobo, sedla na posteljo in pela »Keka — Keka«. Če nismo takoj slišali in se zavzeli zanjo, je skočila na blazino in te kavsnila po nosu. Vse to je počenjala tudi pri sosedih. Poznala jo je vsa vas zato, ker je iskala družbo pri dru-

gih ljudeh, če ni bilo od nas nikogar doma. Posebno Levarjeva mama si jo je dobro zapomnila. Lepega sončnega dne je šla za grabljami mimo nas. Keka jo je videla, tiho od zadaj priletela, ji sedla na grablje in se zadržala »Keka«. Levarjeva mama se je tako ustrašila, da so ji padle grablje na tla, Keka je pa veselo odskočila in priletela domov. Marsikdo se je je prvi hip ustrašil, ker mu je nekaj nepričakovano priletelo na glavo, potem pa se ji je vsakdo od srca nasmejal in rekel: »Aha, to je tista Ivijeva sraka.« Pa to še moram omeniti, da je velikokrat spremljala očeta ali mamo v dvajset minut oddaljeno tovarno na Polzeli. Včasih jo je primahala kmalu domov, včasih pa je vse dopoldne stikala po tovarniškem dvorišču in se vrnila šele z njima. Nekega dne je tudi spremljala očeta v službo in med pojto našla brajdo z na pol zrelim grozdom. Tam se je ustavila in trgala jagode ter jih spuščala na tla. To je nekajkrat ponovila, kar jo je tudi stalo življenje. Lastnik brajde je to opazil, jo z nečim udaril in ji zlomil perutnico. Kljub temu je še prišla domov. Ne morem razumeti, da mora biti človek tako krut. Po tem dogodku je zginila v nekaj dneh. Po našem mnenju jo je moral ujeti kak klateči se maček, ker ni mogla več leteti. Ko obletavajo srake našo hišo, še vedno kličemo Keko, nobena se ne oglasi in nas ne pozna.

Zaradi te srake, čeprav so to roparske ptice, ne bom nikoli nobene uničil.

Ivan Posedel ml.,
Polzela

PO LOVSKEM SVETU

V Vandaliji (Illinois, USA) je v avgustu 1959 tekmovalo v devetih deh okoli 3000 strelcev v streljanju na glinaste golobe. V enem samem dnevu je tekmovalo 2392 strelcev v tekmovalni »Grand american handicap« na 100 golobov na razdaljah od 15 do 25 m. Na tem strelišču je 36 stojišč s po enim avtomatičnim metalcem. Dva najboljša strelca sta zadel a po 99 golobov. Najmlajši — 10-letni šolar — je zadel 92, najstarejši, 81-letni tekmovalec pa 97 od 100 možnih.

*

Lista najuspešnejših nemških strelcev na golobe v letu 1959 je sledeča:

1. Grof v. d. Mühle, Leonberg 93,0 % od ocenjenih 2800 golobov
  2. E. Gehman, Konstanz 91,9 % od ocenjenih 2400 golobov
  3. Haas, Frankfurt 91,6 % od ocenjenih 1200 golobov
  4. Braken, Wuppertal-Elberfeld 90,6 % od ocenjenih 2500 golobov
  5. H. E. Lang, Darmstadt 89,4 % od ocenjenih 1800 golobov
- Za udeležbo na tekmovalni olimpiadi sredi septembra letos bodo imeli še izbirno tekmovalje med navedenimi strelci.

Ludvik Marič

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

CENIK

za odstrel divjadi in ostale usluge za inozemske goste

Trofeje se točkujejo po mednarodnem obrazcu.

Odstrel jelenjadi:

Dnevna lovna pristojbina (za vodstvo in event. prenočišče v lovski koči) po lovcu	10 dolarjev
Odstrelne takse za jelena:	
do 130 točk	100 dolarjev
od 131 do 150 točk	250 dolarjev
od 151 do 175 točk	300 dolarjev
od 176 do 180 točk	400 dolarjev
od 181 do 185 točk	560 dolarjev
od 186 do 190 točk	700 dolarjev
od 191 do 195 točk	1.000 dolarjev
od 196 do 200 točk	1.150 dolarjev
od 201 do 203 točk	1.350 dolarjev
od 204 do 206 točk	1.700 dolarjev
od 207 do 210 točk	2.000 dolarjev itd.
Odstrelna taksa za košuto	20 dolarjev

Za zgrešeno košuto plača lovski gost 5 dolarjev odškodnine, za zastreljeno in nenajdeno košuto pa 10 dolarjev odškodnine.

Za vsakega zgrešenega jelena plača lovski gost odškodnino 50 dolarjev. Če lovski gost takoj po enem ali več zgrešenih streljih z istega mesta odstrelji istega jelena, se mu zgrešeni streli na tega jelena ne štejejo.

Za zastreljenega in nenajdenega jelena plača lovski gost kot odškodnino najmanj 50 % vrednosti trofeje zastreljenega jelena.

Lovskemu gostu pripada kot trofeja rogovje z lobanjo in prodniki, če želi tudi cela glava z vratom v koži.

Lovski gost lahko odkupi meso uplenjenega jelena ali košute in ga plača po 320 dinarjev za 1 kg fco lovišče.

Odstrel srnjadi:

Dnevna lovna pristojbina po lovcu	5 dolarjev
Odstrelne takse za srnjaka:	
do 70 točk	15 dolarjev
od 71 do 100 točk — vsaka točka	0,30 dolarja
od 101 do 105 točk	35 dolarjev
od 106 do 110 točk	50 dolarjev
od 111 do 115 točk	70 dolarjev
od 116 do 120 točk	100 dolarjev
od 121 do 125 točk	140 dolarjev
od 126 do 130 točk	180 dolarjev
za vsako nadaljnjo točko nad 130 točk po	10 dolarjev
Odstrelna taksa za srno	5 dolarjev

Za vsakega zgrešenega srnjaka plača lovski gost odškodnino 5 dolarjev. Če lovski gost takoj po enem ali več zgrešenih streljih z istega mesta odstrelji istega srnjaka, se mu zgrešeni streli na tega srnjaka ne štejejo.

Za zastreljenega in nenajdenega srnjaka plača lovski gost kot odškodnino najmanj 50 % vrednosti trofeje zastreljenega srnjaka, za zastreljeno srno pa 3 dolarjev.

Lovskemu gostu pripada kot trofeja rogovje z lobanjo, če želi tudi cela glava z vratom v koži.

Lovski gost lahko odkupi uplenjeno srnjad in plača 450 dinarjev za 1 kg.

Odstrel gamsa:

Dnevna lovna pristojbina po lovcu	8 dolarjev
Odstrelne takse za kozla in kozo:	
do 70 točk	20 dolarjev
od 71 do 100 točk — za vsako točko	1 dolar
od 101 do 105 točk	110 dolarjev
od 106 do 110 točk	130 dolarjev
od 111 do 115 točk	145 dolarjev
za vsako nadaljnjo točko nad 115 točk po	10 dolarjev

Za vsakega zgrešenega gamsa (kozla ali kozo) plača lovski gost 5 dolarjev odškodnine. Če lovski gost takoj po enem ali več zgrešenih streljih z istega mesta odstrelji istega gamsa, se mu zgrešeni streli na tega gamsa ne štejejo.

Za zastreljenega in nenajdenega gamsa (kozla ali kozo) plača lovski gost kot odškodnino najmanj 50 % vrednosti trofeje zastreljenega gamsa.

Lovskemu gostu pripadajo kot trofeja roglji z lobanjo in čop, če želi tudi cela glava z vratom v koži.

Lovski gost lahko odkupi uplenjenega gamsa in plača 320 dinarjev za 1 kg.

Odstrel medveda:

Dnevna lovna pristojbina po lovcu	15 dolarjev
Odstrelne takse:	
do 200 točk	500 dolarjev
od 201 do 220 točk	580 dolarjev
od 221 do 240 točk	680 dolarjev
od 241 do 250 točk	740 dolarjev
od 251 do 260 točk	810 dolarjev
od 261 do 270 točk	890 dolarjev
od 271 do 280 točk	990 dolarjev
od 281 do 285 točk	1.065 dolarjev
od 286 do 290 točk	1.165 dolarjev
od 291 do 295 točk	1.315 dolarjev
od 296 do 300 točk	1.515 dolarjev
za vsako nadaljnjo točko nad 300 točk po	50 dolarjev

Za vsakega zgrešenega medveda plača lovski naslednjo odškodnino:

- če je streljal na medveda z visoke preže . . . . . 150 dolarjev
- če je streljal na medveda v pogonu ali kakor koli drugače . . . . . 75 dolarjev

Za zastreljenega in nenajdenega medveda plača lovski gost kot odškodnino najmanj 50 % vrednosti trofeje zastreljenega medveda.

Lovskemu gostu pripada kot trofeja lobanja s celo kožo, na željo tudi ves odstreljeni medved.

Odstrel divjega prašiča:

Dnevna lovna pristojbina	10 dolarjev
Odstrelne takse za merjasca: merjaščevi čekani	
do 100 točk	40 dolarjev
od 101 do 110 točk	55 dolarjev
od 111 do 120 točk	90 dolarjev
od 121 do 130 točk	150 dolarjev
za vsako nadaljnjo točko nad 130 točk po	5 dolarjev

Kot trofeja pripadajo lovskemu gostu čakani, če želi tudi glava z vratom v koži ali cela koža.

Odstrelne takse za svinjo:

do 50 kg brutto teže . . .	10 dolarjev
od 51 do 70 kg brutto teže . .	20 dolarjev
od 71 do 100 kg brutto teže . .	30 dolarjev
nad 100 kg brutto teže . . .	40 dolarjev

Kot trofeja pripada lovskemu gostu glava in cela koža.

Za vsakega zgrešenega merjasca ali svinjo plača lovski gost odškodnino 5 dolarjev.

Za zastreljenega in nenajdenega merjasca ali svinjo plača lovski gost odškodnino 20 dolarjev.

Lovski gost lahko odkupi uplenjenega merjasca ali svinjo in plača po 320 dinarjev z 1 kg.

Odstrel velikega petelina:

Dnevna lovna pristojbina po lovcu	5 dolarjev
Odstrelna taksa za velikega petelina	25 dolarjev
Zgrešen veliki petelin	5 dolarjev
Zastreljen in nenajden veliki petelin	15 dolarjev
Lovskemu gostu pripada kot trofeja petelin.	

Odstrel ruševca:

Dnevna lovna pristojbina po lovcu	5 dolarjev
Odstrelna taksa za ruševca	25 dolarjev
Zgrešen ruševca	5 dolarjev
Zastreljen in nenajden ruševca	15 dolarjev
Lovskemu gostu pripada kot trofeja ruševca.	

Odstrel male divjadi:

Dnevna lovna pristojbina po lovcu	5 dolarjev

Odstrelne takse:

za zajca	1 dolar
za fazana	1 dolar
za kotorno	1 dolar
za gozdnega jereba	2 dolarja
za jerebico	0,5 dolarja
za divjo raco	0,5 dolarja
za divjo gos	0,5 dolarja
za kljunača	0,5 dolarja
za prepelico	0,3 dolarja
za divjega goloba in grlico po	0,3 dolarja

Za vsako uplenjeno fazanko plača lovski gost 5 dolarjev.

Lovskemu gostu pripada kot trofeja po en uplenjeni gozdni jereb in en kljunač.

Lovski gost lahko odkupi divjad, ki jo je uplenil in plača:

za fazana	1200 din
za zajca	1300 din
za kotorno	700 din
za jerebico	400 din
za gozdnega jereba	700 din
za divjo raco	300 din
za divjo gos	600 din
za prepelico	200 din
za goloba	200 din
za grlico	100 din
za kljunača	400 din
Za spremljevalca s psom pri lovu na malo	

divjad se plača 3 dolarje na dan.

Za zahtevanega tolmača plača lovski gost 5 dolarjev na dan.

Pri pogonih, posebej prirejenih za goste, se plača za vsakega gonjača 1,5 dolarja na dan.

Uporabo avtomobila, čolna, voza, konja, nosača in drugega, plača lovski gost po dogovoru.

Dnevne lovne pristojbine in odstrelne takse se plačajo v dolarjih ali drugih devizah, preračunano na bazi dolarja.

Odkupljena divjad (meso) se plača v dinarjih in so navedene cene minimalne, ki se lahko gibajo po dnevni ceni.

Na jelena je dovoljeno streljati do 150 metrov razdalje z risanico kalibra 7 mm in več s kroglo, ki ima na 150 metrov vsaj 250 kg udarne sile.

Na srnjaka je dovoljeno streljati do 100 metrov razdalje z risanico kalibra 6,5 mm in več.

Na gamsa je dovoljeno streljati najdalj do 250 metrov s kalibrom kot pri srnjaku.

Na medveda je dovoljeno streljati do 150 metrov razdalje z risanico kalibra 8 mm in več s kroglo, ki ima na 150 metrov najmanj 250 kg udarne sile.

Za lov na divje prašiče so glede pušk in kalibra isti pogoji kot za jelenjad.

Na velikega petelina in ruševca se strelja s puško šibrenico in s šibrami debeline 3,5 mm do 30 metrov ali z risanico najmanjšega kalibra 5,6 mm do 75 metrov daleč.

Fotografiranje in filmanje divjadi:

Lovski gost lahko odstreljeno divjad fotografira ali filma brezplačno.

Za fotografiranje žive divjadi v lovišču ob priliki lova plača lovski gost 5 dolarjev dnevno, za filmanje ob taki priliki pa 50 dolarjev na dan.

Če želi lovski gost fotografirati ne da bi lovil, tedaj plača razen stroškov za organizacijo in spremstvo (v višini dnevnih lovnih pristojbin) še 50 dolarjev na dan; za filmanje pa 200 dolarjev dnevno in je v tem vključena dnevna lovna pristojbina.

Prevoz ljudi in sredstev se plača posebej.

Ta cenik velja od 1. februarja 1960 dalje za vse področje Slovenije.

Divji lov v LD Medvode

Ko je bil 6. februarja t. l. gozd pobeljen s tanko snežno odejo, je član naše družine tov. Triler odšel pregledat teren, kod naj bi bilo prikladno za prevoz lesa v dolino. Na prostoru, koder je bil namenjen, je opazil stopinje, ki so se križale na vse strani. Stvar se mu je zazdela sumljiva, tako da je začel z iska-

njem po omenjenem prostoru. Prišel je tako v bližino dveh domačinov, ki sta se hotela izmakniti. Na poziv, naj počakata in na vprašanje, kaj delata, sta začela zmedeno odgovarjati vse mogoče stvari in hotela našega lovca, ki je bil sicer brez orožja, speljati iz omenjenega kroga. Ker se mu je stvar le videla preveč sumljiva, je prestopil rob gozda in zagledal vrečo od oglja, ki je bila videti

polna. Dejstvo je potrdilo, da ima opravka z dvema divjima lovecma. Stopil je k vreči in zagledal lepega šesteraka. Ker je naš lovec poznal oba storilca in ker je bil tudi fizično močnejši od njiju, ju je prisilil, da sta mu izročila orožje. Ni šlo tako gladko. Le z ukano, da je prijel za svoj žep, kot da bi imel v njem pištolo, je uspel. Ko je prišel proti njemu starejši tat s pištolo »Parabelum«

v roki, mu jo je iztrgal iz rok in ju prisilil, da sta naložila vrečo na hrbet in jo prinesla v dolino. V upanju, da bi stvar bila prikrita, sta bila takoj na mestu pripravljena podkupiti lovca vsak z 10 000 din, kar jima ni uspelo. Takoj je sledila prijava na LM, v naših vrstah pa smo se veselili, da je prvič po svobodi v našem revirju prijet divji lovec s plenom, ki bo omogočil nadaljnji postopek pri odkrivanju ostalih divjih lovcev na tem teritoriju. Saj so pogosti strelji, ki so neštetokrat rezko pretrgali večerno tišino, in najdena divjad (srnjad), dali misliti lovcem, da tu ni vse v redu.

Nadaljnji postopek organov LM je bila zaplemba še ene pištole. Ker pa je bilo pri srnjaku pri iztrebljanju opaziti šibre, se da sklepati, da je nekje še lovska puška, katere do danes še ni bilo moč najti.

Vsa zadeva se je precej zavlekla in je bilo med tem časom na naših sejah in posvetih kot na občnem zboru precej kritike na račun postopka. Vsak dan smo težko pričakovali, da bo to začeto odkritje prineslo kaj novega. Toda ostalo je le pri dveh in tudi samo pri dveh pištolah. Končno smo računali na sodišče, ki naj bi to stvar vzelo v pretres in jo ugodno rešilo v prid družine, saj je odkritje divjega lovca na delu za družino velik uspeh. Toda tudi tu nismo dobili pravega zadoščenja, ker sta uplenitelja imela čas, da sta se dogovorila, kdo naj prevzame krivdo dejanja in to seveda najmlajši, mladoletnik, ki ga zakon dobro ščiti. In tako je seveda sodišče upoštevalo pri razsodbi mladoletnika in ga kaznovalo z ukorom. Polnoletnik niti ni bil tisti dan klican na razpravo, saj bi bil verjetno ostal pri življenju. Tako pa se je prav isti dan smrtno ponesrečil pri podiranju lesa v gozdu.

Tako je bilo sojeno divje lovstvo v našem lovišču. Na eni strani nam je hudo, da je delovni človek naše socialistične skupnosti, morda prav zato, ker se je hote ali nehote izognil odgovornosti za ukradenega srnjaka, prišel pri svojem delu ob življenje, na drugi strani pa vemo, da tudi mladoletnemu sinu ne more biti kljub ugodnemu poteku njegove kazenske zadeve, vseeno ob izgubi očeta. Verjetno bo vse življenje mislil na to, da je zgubil očeta prav isti dan, ko je sedel na zatožni klopi zaradi lovske tatvine. Za nas lovce pa naj bo ta primer opomin, da moramo pravosodnim organom pomagati tudi potem, ko je divji lovec odkrit in pritiskati nanje, da zadevo v interesu druž-

be pospešijo. S tem vzamemo sotorilcem možnost medsebojnega dogovarjanja in konstruiranja ustreznih zagovorov. V našem primeru je vprašanje odškodnine še odprto, in smo morda sami opustili potrebne ukrepe, da storilci škodo povrnejo.

Naj bo kazen v tem konkretnem primeru primerna ali ne, dejstvo je, da je naša divjad s kazenskimi predpisi premalo zaščitena.

Anton Štajer ml.
LD Medvode

O škodi, in tem in onem v lovišču Boč na Kozjaku

Pred kratkim sem čital v listu »Lovec« članek, da škropljenje kultur, posebno krompirja, škoduje zajčjemu zarodu. To bi potrdiril tudi jaz. Ko sem lani spomladi oziroma že marca videl pri obhodih precej mladih dolgouhcev, sem si mislil, kakšen obilen prirastek bomo imeli v letošnji lovni sezoni. Pa ni bilo tako. Junija, julija, ko so bila krompirišča poškrapljena z vsemi mogočimi škropivi, so začeli mladi zajčki zmanjkovati. Sam sem našel poginulega zajčka, drugo so pa seveda pospravile lisice ali vrane. Mladih zajcev je bilo le še malo videti. Rekli bodo: »Kaj pa na Dravskem polju, v Prekmurju tudi škrope, pa je zajcev nič koliko!« Pri nas so njive majhne in vsi sade med krompir fižol. Fižol je ljuba jed zajcem, posebno nizki grmčar. Tega seveda poškrrope s krompirjem vred. Od tega dobe zajci drisko in poginejo.

Kjer so njive velike in je sejane mnogo detelje, so zajčki v detelji in krompirjevih njiv ne obiskujejo. Pri nas se že pozna. Prej, ko si šel skozi vas, so kmetje robantili, češ, vse nam bodo zajci pozrlji. Zdaj zajčje vojske ni več.

Naša družina je predlani kupila nekaj zajcev za osvežitev in za dve leti docela ustavila odstrel zajcev. Po moji vednosti prirastek ni bil kaj prida velik. Seveda škropljenja lovci ne moremo ustaviti in se bo moralo nekako obdržati eno ob drugem.

Bolj razveseljivo dejstvo za nas lovce so srne. Teh je vsak dan več, oziroma vsako leto. Kjer je bil prej izključno zajčji revir, nalletiš kar mimogrede na srnjad in mladiče. V prsku smo s klicem imeli mnogo lepih doživetij in razvedrila.

V lanski in letošnji mili zimi je srnjad dobro prezimila tako v ravnini kot v hribih. Skoraj bo kar preveč naraščaja. Saj nas lovce kmetje stalno nadirajo, da

bi postrelili »srne«, ki pojedjo ves fižol in ajdo, ker drugače bomo grdo plačali. Res je, da je srnjadi videti največ na posevkih. Seveda je vpitje mnogo večje, kakor resnična škoda. Zaradi žive borbe proti srnjadi so ostali zajčki nekoliko v ozadju in pozabi. Jaz sem vesel, da na pohodih vidim toliko srnjadi, čeprav imam na lovu na srnjaka pošteno smolo. Pa mi je kar po volji, če kak lep srnjak odnese svojo trofejo. Za polja, menim, bi pa res morali nabaviti boljša zaščitna sredstva, kakor je to olje, ki ga dobivamo in ga delimo kmetom. Praviijo, da srnjad leži kar sredi ajde in fižola, ko se tega naje in da je fenolinsko olje prav nič ne moti. Bo pač treba ob dobri volji in uvidevnosti s kmeti narediti tako, da bo volk sit in koza cela. Eden večjih posestnikov mi je celo rekel: »Pustite to ljubo živad, tako rad vidim, če grem v goščo, da mi nasproti priskače kakšna srnica. Saj to je nekaj lepega.« Pač takih kmetov je malo. Večina so taki, da bi se kar najraje stegli, češ, lovci so krivi, da so srne v gozdu, posebno tam, kjer jih prej ni bilo. Glede tega smo res krivi, a smo ponosni na to.

Fazani ne delajo več škode, ker so se razkropili po vsem lovišču in celo v višino 800 m, do domovanja velikega petelina. Kako se bosta razumela, če prideta na eno gredo? V ravnini imajo fazani težave, ki se spomladi začno z gobarji in jagodarji in nehajo s kostanjarji, če sploh pred snegom nehajo. Mladina preobrne vsak grm, iztakne sleherni gnezdo in tako fazani nimajo vse leto miru. Zato se večkrat izsele ali umaknejo v bregovje, kjer je več miru in gnezda so varnejša. Nekaj jih je ostalo ob krmiščih, saj smo jih vso zimo krmili, čeravno ni bila huda.

Roparice smo precej zatrli. V lovišču gnezdita največ dva para skobcev, ki jih za čas valjenja navadno doleti smrt. Tudi lisic ni preveč, zanje imamo nekaj psov jamarjev. Mačicam, ki se sprehajajo po gozdovih, pa redno nadzdravljamo s puško. Zase namreč nimam rad psa, ki davi mačke, ker tak na vasi ne živi dolgo. Dobro pa je, da pes spodi mačko na drevo in da je pes tako naučen, da iz tuje roke ne vzame jedi, ker mnogi »ljubitelji psov« radi spravljajo pse v pasja nebesa.

Letos je bila hoja po lovišču zaradi majhnega snega lahka. In spet bo lovišče pripravljeno za vesela pa tudi truda polna doživetja v prihodnji lovski sezoni.

Feliks Šlaner, Fala 15

Lovska družina Libeliče

Dve leti je, odkar so se libeliški in črneški lovci ločili od lovške družine Dravograd. Da je bilo tako prav, se kaže v urejeni čuvajski službi, ki uspešno kroti divje lovce zankarje, klateče se pse in roparice, tako da je v primerjavi s prejšnjim stanjem zadovoljiv mir v lovišču.

Hribsko lovišče, ki je lepo zaokroženo, meri 2.430 ha, toda od tega odpade precejšen kos na obmejni pas, kamor lovci nimamo dostopa. Dve leti trdega, a uspešnega dela je za nami. Družina si je opomogla gospodarsko, divjad pa številčno. Po nepretrdnih grapah in strminah smo s prostovoljnimi delom zgradili lovske steze, preže, solnice in krmišča. Družina ima 23 članov in vsak je zadolžen, da vzdržuje vsaj dve solnici.

Lovišče je bogato s srnadjo in velikimi petelinji. Z gojitvenim odstrelom smo že znatno popravili kakovost srnjadi, ki je bila slabotna tako po telesu kakor v rogovju. Z nabavo zajcev se je stalež tudi teh zadovoljivo dvignil. Ugodno se množe fazani, ki so bili pred nekaj leti skoraj bele vrane.

V predelu Bukovnice pa so se v lanskem letu pojavili celo gamsi in divji prašiči.

Zanimanje inozemskih in domačih gostov za odstrel velikega petelina je veliko, tako da domači lovci skoraj ne pridejo do odstrela. Dohod do rastič je izredno ugoden.

S soslednjimi lovskimi družinami Strojna, Prežihovo, Bukovje in Dravograd gojimo dobre sosedske odnose s tem, da jih vabimo na skupne love.

Mnogo je še nalog, a poglobitna je zgraditev lovske kočice pod Fračnikovim vrhom, ki jo bomo verjetno 1962 odprli.

Jože Samec, LD Libeliče

Uspel tečaj za vodnike psov - goničev v Trbovljah,

je priredila Lovska zveza Trbovlje, 24. aprila t. l.

Udeležba lovcev in vodnikov je bila dobra. Pohvale vredno je, da so se za stvar jeli zanimati mlajši lovci. Saj smo zaradi nešolanih goničev zgubljali vsako leto mnogo zastreljene divjadi.

Kinoloka zveza Slovenije nam je poslala priznanega kinologa in praktika dr. Janka Lavriča, ki je z živo besedo in praktičnim predvajanjem pokazal, kako se gonič pravilno šola in kako se z njim pravilno ravna, da postane splošno uporaben pes.

Nujno je, da bi vse družine pošiljale svoje kinološke referente in vodnike na tozadevne prireditve zveze, ker je teorija o šolanju brez praktičnih izvajanj teže razumljiva. Zaradi pomanjkanja teoretičnega in zlasti praktičnega znanja vodniki ne znajo pripraviti psov za tekmovanje in tako dobe psi s sicer dobro zasnovano, slabe ocene.

Upamo, da je bil s tem tečajem led prebit in da bomo imeli na bodočih ocenah in tekmah goničev boljše uspehe.

Lojze Brvar, LZ Trbovlje

Lovska družina Medvode

Zatiranju vran in srak smo to pomlad posvetili vso pozornost. Od začetka aprila do konca maja smo položili 473 zastrupljenih jajc in najditelje poginulih škodljivcev prosili, da te javljajo najbližjim lovcom. Ze v dveh dneh po položitvi prvih 50 jajc je bilo najdenih 6 vran in 4 srake.

Tudi za fazanja in jerebičja gnezda je družina poskrbela tako, da je opozorila lovce, da puščajo okoli gnezda nepokošen pas in če se tako gnezdo izvali, dobe po 500 din nagrade. Mladini so lovci po šolah razlagali, kako naj ravna z najdenimi gnezdi in z mlado divjadjo; predvsem, da mladiče pušča v miru.

Mlajši člani družine so se zavezali, da zgrade še eno kočico na Osojniku, zlasti za oddih, in so dela že v polnem teku.

Posamezni člani imajo tudi nalogo za tesnejšo povezavo lovške družine s kulturnimi in športnimi organizacijami.

Ekipe družine je letos že drugič sodelovala na pohodu ob žici okupirane Ljubljane in se je dobro uveljavila med ostalimi lovskimi ekipami, za kar ji družina iskreno čestita.

Anton Štajer

UMRLI SO:

Ivan Vute, ustanovni član LD Radvanje. Bil je 50 let lovec in vzoren lovski čuvaj.

Drago Kunc, zaslužni član LD Brezovica pri Ljubljani.

Karel Furman, zvest sodelavec našega glasila »Lovec«, član LD Slovenske Konjice

Anton Mohorič z Mišač, star 53 let, član LD Kroka, borec NOV od 1941.

Anton Plavec, član LD Ormož je 61 let star umrl. Bil je soustanovitelj in gospodar družine ter vodja skupnih lovov. Bavil se je tudi s kinologijo. Kot zgled poštenega in pravičnega lovca in vzor lovskega tovarištva, je bil po vsej Štajerski, zlasti vzhodnem delu, kjer so ga poznali, splošno priljubljen in spoštovan. To je pričalo tudi veliko spremstvo lovcev in drugega prebivalstva na njegovi poslednji poti in ginljivo slovo ob grobu. Naj bo dragemu tovarišu in lovcu trajan in časten spomin!

LD Ormož

ŠALJIVE:

Aport — aport

Na poljskem lovu mladi Tonej dvakrat užge po zajcu, da se prevrne, se malo oddahne, pa ves polomljen praska naprej. Tone za njim in ga na spodbudo ostalih: »Aport, aport!« končno ves upehan ujame. Nato pripomni stari Gustelj: »Vedno pravim, da so naši mladeniči dobri aporterji.«

Razumevanje

Lovec stopi zgodaj zjutraj v gostilno in jadikuje: »Ves sem zbit, vso noč sem bil na lovu.« Gostilničar mu pritrdi: »Poznam to, tudi mi imamo stenice.«

K. F.

Ni kriva

Blizu stojišča mlade lovke je dobil med živim pokanjem gonjač šibro v stegno. Po lovu vpraša vodja lovko, kako je to bilo. Lovka zardi in reče: »Lahko vam dokažem, da sem nedolžna.«

K. F.